

UNDERSØGELSE AF BEHOVET FOR KUNSTGRÆSBANER I SØNDERBORG KOMMUNE

Rapport / Januar 2026



Rasmus Bang Borup &
Henrik Brandt



Idrættens
Analyseinstitut

UNDERSØGELSE AF BEHOVET FOR KUNSTGRÆSBANER I SØNDERBORG KOMMUNE

Titel

Undersøgelse af behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Forfatter

Rasmus Bang Borup, Idrættens Analyseinstitut, og Henrik Brandt, Idrættens Konsulenthus

Øvrige bidragydere

Niels Anton Toftgård

Rekvirent

Sønderborg Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Sønderborg Kommune

Udgave

1. udgave, Aarhus, januar 2026

Pris

Rapporten kan downloades gratis på www.idan.dk

ISBN

978-87-94468-81-7 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Indledning og metode	6
Rapportens opbygning.....	6
Metode og forbehold	7
Resumé	11
Rapportens hovedresultater	11
Vurdering og anbefaling.....	15
 Del 1: Overblik over dækning og booking af kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune	17
Faciliteter og kapacitet.....	17
Lokal facilitetsdækning i Sønderborg Kommune	24
Afstand til kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune.....	26
Tidsfordeling på kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune	30
 Del 2: Behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune	36
Udvikling i befolkningens 'fodboldvaner'	36
Fodbolden i Sønderborg Kommune.....	40
Den fremtidige befolkningsudvikling i Sønderborg Kommune	48
Socioøkonomiske forhold i Sønderborg Kommune.....	50
Behov og ønsker blandt organiserede brugere	52
 Del 3: Kunstgræsbaner og miljøet.....	57
Status på udfasning af kunstgræsbaner med polymerisk infill.....	57
Kunstgræsbaner uden polymerisk infill	60
Lysforhold omkring kunstgræsbaner	66
Støjforhold omkring kunstgræsbaner	67
Vurdering og anbefalinger	71
Vurdering af behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune.....	71
Rapportens anbefalinger	72
Bilag	80
Litteraturliste	82

Indledning og metode

Sønderborg Kommune har bedt Idrættens Analyseinstitut (Idan) gennemføre en undersøgelse, der analyserer og afdækker behovet for kunstgræsbaner i kommunen.

Formålet med analysen er at skabe et solidt overblik over den nuværende facilitetsdækning og dermed styrke kommunens beslutningsgrundlag i forhold til den eksisterende kapacitet og eventuelle behov for yderligere baner.

I undersøgelsen indgår en vurdering af miljøforhold, der kan påvirke etablering og anvendelse af nye kunstgræsbaner. Det omfatter blandt andet hensynet til eventuelle lys- og støjgener for nærliggende bebyggelse samt en vurdering af banernes materialer. I overensstemmelse med kommunens ønsker peger analysen på mulige baneløsninger, der ikke anvender gummigranulat som infill.

Analysen bygger på en række eksisterende undersøgelser, data og forskning. I tillæg inddrages interviews med kommunens lokale klubber og øvrige aktører, ligesom der er foretaget interviews med baneejere og driftsansvarlige i et udvalg af kommuner. Tilsammen danner analysen overblik og belyser behovet for nye kunstgræsbaner i kommunen.

Analysen er delt i tre dele:

- Del 1: De eksisterende rammer i Sønderborg Kommune
- Del 2: Fodbolden i Sønderborg Kommune
- Del 3: Kunstgræsbanernes påvirkning på miljøet og alternative banetyper

Indledningsvis følger et kort resumé af undersøgelsen væsentligste analyser, resultater og vurderinger. Resumeet præsenterer også kort rapportens vurderinger og anbefalinger.

Afslutningsvis følger en vurdering af det aktuelle behov for nye kunstgræsbaner i kommunen. Her præsenteres også analysens anbefalinger til Sønderborg Kommunes fremadrettede arbejde med etablering og drift af kunstgræsbaner.

Rapportens opbygning

Del 1 består af en systematisk gennemgang af de eksisterende kunstgræsbaner i kommunen. Her sammenlignes Sønderborg Kommunes dækningsgrad med både landsgennemsnittet og et udvalg af sammenligningskommuner. Dækningen vurderes ud fra antallet af borgere, fodboldmedlemskaber og km² pr. kunstgræsbane – både samlet for kommunen og fordelt på lokalområder. Derudover analyseres de tidsmæssige afstande i bil og på cykel til de enkelte anlæg, og afsnittet afsluttes med en gennemgang af den tildelte tid på kommunens kunstgræsbaner.

Del 2 belyser behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune ud fra et borger- og brugersperspektiv. Afsnittet indledes med en gennemgang af de nationale tendenser inden for fodbold, hvorefter fokus rettes mod Sønderborg Kommune. Her analyseres fodboldens

aktuelle udbredelse og den historiske medlemsudvikling, både samlet og fordelt på lokalområder og foreninger. Der indgår desuden en vurdering af de socioøkonomiske forhold, som kan påvirke idrætsdeltagelsen i kommunen. Endelig inddrages centrale aktørers erfaringer og vurderinger af behovet for og anvendelsen af de eksisterende kunstgræsbaner.

Del 3 undersøger de miljømæssige og regulative rammer for fremtidens kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune. Afsnittet belyser konsekvenserne af den kommende EU-bestemte udfasning af polymerisk infill, gennemgår alternative banetyper uden gummigranulat samt erfaringer med disse. Derudover behandles krav og udfordringer i relation til belysning (herunder overgangen til LED og lysforurening) samt de ændrede vilkår for håndtering af støj fra idrætsanlæg i lyset af den nye vejledning om støj.

Metode og forbehold

Undersøgelsen bygger på en kombination af eksisterende kvantitative data og indsamlede kvalitative data. Formålet er at tilvejebringe et nuanceret og validt grundlag for at vurdere det nuværende og fremtidige behov for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune.

Et centralt kvantitativt datagrundlag udgøres af Centralt ForeningsRegister (CFR), som anvendes til at bestemme antallet af medlemmer i kommunens fodboldforeninger. Det er normalt forbundet med metodiske begrænsninger at benytte CFR-data som udtryk for aktivitetsniveau, idet én person kan være registreret med flere medlemskaber. I denne analyse vurderes metoden forsvarlig, da medlemstallene alene fokuserer på én idrætsaktivitet (fodbold). Det må antages, at det kun i meget begrænset omfang forekommer, at den samme udøver er registreret med flere medlemskaber inden for denne aktivitet¹.

Derudover anvendes befolkningsdata fra Danmarks Statistik. Ved direkte sammenligninger med CFR er aldersfordelingen baseret på 4. kvartal i de relevante år, mens aktuelle opgørelser bygger på tal fra oktober 2025. Endelig indgår Sønderborg Kommunes befolkningsfremskrivning for 2025–2029 i vurderingen af det fremtidige kapacitetsbehov.

Som led i analysen af kommunens facilitetsdækning er der benyttet data fra Facilitetsdatabasen.dk². Facilitetsdatabasen er brugt til at analysere antallet og placeringen af kunstgræsbaner i Ballerup og omegn. Ved hjælp af et ORS-tool i QGIS er der lavet beregninger og kort over transportafstande til fodboldanlæg på tværs af kommunen.

I analysen af den lokale fordeling af faciliteter og befolkning har det været nødvendigt at opdele kommunen i mindre distrikter. Opdelingen tager udgangspunkt i de tidligere kommuner før strukturreformen, dog med én vigtig justering: Dybbøl er sammenlagt med de øvrige Sundeved og ikke med Sønderborg By, da det lokale fodboldanlæg geografisk ligger tættere på – eller har samme afstand til – de øvrige dele af den tidligere kommune

¹ Sønderborg Talentakademis medlemmer vil potentielt have medlemskab i en anden klub. Deres medlemstal indgår derfor ikke i analysen af de samlede medlemstal i kommunen.

² I forbindelse med undersøgelsen blev det konstateret, at databasen ikke var fuldt opdateret for Sønderborg Kommune, idet ikke alle kunstgræsbaner fremgik af registrene. Datagrundlaget er derfor manuelt opdateret og efterfølgende tilpasset.

Sundeved. Tabel 10 i bilag 1 viser den præcise opdeling, samt hvilke skoledistrikter og fodboldklubber/foreninger som hører til områderne.

Kommunesammenligneren³ er anvendt til at identificere relevante sammenligningskommuner. På baggrund af vægtede parametre om demografi, økonomi, bebyggelsestæthed og facilitetsdækning er der udvalgt seks kommuner, som danner et referencepunkt i analysen. De seks kommuner er: Assens, Brønderslev, Esbjerg, Faaborg-Midtfyn, Nordfyns og Nyborg Kommune. Fælles for disse kommuner er, at de alle defineres som landkommuner⁴.

Endelig omfatter det kvantitative datagrundlag også data over tildelte tider på kommunens eksisterende kunstgræsbaner. Dataene giver et overblik over, hvilke foreninger der får tildelt tider på banerne og i hvilke tidsrum. Det gør det muligt at vurdere, hvor meget potentielt ledig tid, der er på banerne, men ikke banernes faktiske anvendelse. Kommunen har ikke systematisk gemt tidligere års opgørelser, hvorfor analysen baseres på det bedst tilgængelige materiale.

Undersøgelsen inkluderer også data fra De Kommunale Nøgletal og Nabolagsatlasen for at beskrive kommunens befolkning og sociale forhold.

Det kvalitative materiale består af spørgeskemabesvarelser og fokusgruppeinterviews med centrale aktører på området. Alle fodboldklubber i kommunen er blevet inviteret til at udfylde et spørgeskema med otte åbne spørgsmål om deres brug af kunstgræsbaner, oplevede kapacitetsudfordringer samt ønsker og behov fremadrettet. Også Sønderborg Statskole og Idrætshøjskolen Sønderborg (IHS) er blevet inviteret til at deltage. I alt har seks ud af 23 aktører indsendt en besvarelse.

Derudover er der gennemført tre fokusgruppeinterviews, hvor deltagerne repræsenterer forskellige dele af fodboldområdet. Den første gruppe omfatter foreninger, der aktuelt har indsendt et ønske om at etablere en kunstgræsbane på deres anlæg. Den anden gruppe består af klubber/foreninger, der har hjemmebane på anlæg med eksisterende kunstgræsbaner. Den tredje gruppe består af øvrige aktører i Sønderborg Kommunes fodboldlandskab. Kontakt til deltagerne er sket via mail og telefon. Aktørfordelingen er blevet godkendt af Sønderborg Kommune. Af boks 1 fremgår, hvilke aktører der har deltaget.

³ Kommunesammenligneren er et værktøj, Idan har udviklet, der gør det muligt at finde de kommuner, der minder mest om ens egen ud fra en række forskellige parametre, der kan vægtes. Værktøjet kan tilgås på hjemmesiden www.talogviden.dk/tal-databaser/kommunesammenligneren/

⁴ Kommunetyperne (by-, mellem-, land- og yderkommuner) er baseret på et landdistriktsindeks udarbejdet af Danmarks Jordbrugsforskning, hvor 98 kommuner inddeles efter 14 socioøkonomiske og geografiske indikatorer.

Boks 1: Oversigt over deltagere i fokusgruppeinterviews

Fokusgruppe 1⁵:

Broager UI, Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening, Nord-Als Boldklub, Sønderborg Fremad

Fokusgruppe 2⁶:

Gråsten Boldklub, Sønderborg Boldklub

Fokusgruppe 3⁷:

FC Sønderborg, Sønderborg Statsskole, Sønderborg Talentakademi

Interviews blev afholdt den 19. og 20. november 2025. Interviewet med fokusgruppe 1 & 2 blev afholdt fysisk på Sønderborg Rådhus. Interview med fokusgruppe 3 blev afholdt online.

Viden tilegnet gennem spørgeskemaerne og fokusgruppeinterviews bliver anvendt gennem hele rapporten. Rapporten har ligeledes et særskilt afsnit med de centrale pointer fra fokusgruppeinterviewene.

Rapportens del 3 vedrørende miljøforhold og kunstgræsbanetyper har benyttet en række forskellige skriftlige og mundtlige kilder.

- Interviews og besøg on site med baneejere/ driftsansvarlige for kunstgræsbaner af forskellige typer i henholdsvis Københavns Kommune (landets største bane ejer med p.t. 30 kunstgræsbaner), Helle Hallerne (Varde Kommune) og Aalestrup (Vesthimmerlands Kommune). Supplerende interviews med baneansvarlige i Aarhus Kommune, Løgstør IF, Næsgaard Efterskole samt skriftlige svar fra ledere i klubber i Holland (AS'80, SV Nijmegen), Norge (Skedsmo FK) og Schweiz (FC Hergiswil).
- Fysiske besøg på de nævnte anlæg og indhentning af mundtlig information samt uformelle 'afprøvninger i fodboldstøvler' af baneegenskaber på de undersøgte baner.
- Oplæg, notater og omdelt materiale fra kunstgræsseminarer på Idrættens Branchedage 2024 samt i regi af henholdsvis DBU Jylland og IFFD i efteråret 2025.
- Leverandørsamtaler og tests. Herunder foreløbige resultater fra DBU's igangværende tests af alternative banesystemer (uden polymerisk infill).
- Dokumenter fra kommunal sagsbehandling og beslutninger i forhold til miljøvurderinger og anlæg af kunstgræsbaner i bl.a. Herlev, Gladsaxe og Aarhus Kommuner, herunder notater fra uvildige rådgivere.
- Medieomtale af konkrete baneprojekter med specifikke udfordringer.

⁵ Lysabild Skytte- & Gymnastikforening takkede nej til invitationen

⁶ Egen Ungdoms- & Idrætsforening blev forhindret i deltagelse grundet sygdom

⁷ Idrætshøjskolen Sønderborg besvarede ikke invitationen

- Københavns Kommunes Kløvermarksrapport om støj og belysning fra kunstgræsbaner (Rambøll 2007).
- Miljøstyrelsens høringsmateriale og aktuelle udkast til ny vejledning om støj fra kunstgræsbaner.

Resumé

Rapporten består af tre dele, som tilsammen udgør grundlaget for den samlede vurdering af det nuværende og fremtidige behov for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune. Resumeet giver et overblik over hovedpointerne, men kan ikke stå alene. For at få det fulde analytiske og faglige billede anbefales det at læse hele rapporten – særligt det afsluttende afsnit med vurderinger og anbefalinger, som uddyber de forhold, der kun skitseres kort i resumeet.

Rapportens hovedresultater

Etableringen af kunstgræsbaner til helårsbrug har de seneste 10–15 år grundlæggende ændret fodbolden ved at erstatte grus og mudrede vinterbaner med et stabilt og spilbart underlag. En velplejet kunstgræsbane kan bruges over 2.000 timer årligt mod ca. 250–400 timer for en græsbane og sikrer gode, forudsigelige forhold især i vinterhalvåret.

I Sønderborg Kommune er kunstgræsbaner primært relevante for fodboldklubber, skoler/uddannelser og selvorganiseret brug, og de bidrager samtidig til at frigøre haltid til andre idrætsgrene, da ungdoms- og seniorfodbold, samt fodbold for ældre i udgangspunktet kan spilles udendørs hele vinteren. I dag er helårsadgang til kunstgræsbaner reelt blevet en forventning i fodboldmiljøet, og klubber uden denne adgang oplever ofte både frafald eller medlemsafgang til klubber med bedre faciliteter.

Del 1

Analysens del 1 viser, at Sønderborg Kommune har en dårligere dækning af kunstgræsbaner målt både i relation til landsgennemsnittet og de udvalgte sammenligningskommuner. Sønderborg Kommune har både flere borgere og fodboldmedlemskaber pr. kunstgræsbane end landsgennemsnittet og fem ud af seks af sammenligningskommunerne. Det kan tolkes som et relativt højere pres pr. bane og dermed en ugunstig situation målt på tilgængelighed.

Dette afspejles også i analysen over den tilgængelige tid på de eksisterende kunstgræsbaner i kommunen. Analysen viser, at både på hverdage og i weekenden er det meste af den tilgængelige tid tildelt fodboldforeningerne i kommunen. Det meste af den ledige tid på banerne ligger i yderperioderne, hvor antallet af mulige brugere er mindre.

Det er vigtigt at understrege, at data baseret på tildelt tid ikke nødvendigvis afspejler det reelle belastningsniveau. Tider kan være booket uden reelt at blive anvendt (Høyer-Kruse et al., 2017), ligesom der kan være forskelle fra hold til hold på, hvornår vintersæsonen starter. For at kunne vurdere anlæggenes faktiske kapacitetspres og udnyttelse bør data ideelt set suppleres med anvendelsesdata – f.eks. gennem tællere, observationer eller brugerregistrering på banerne, som kan dokumentere den faktisk benyttelse af banerne og baneplassen i de enkelte tidsrum.

Analysen af den geografiske dækning viser, at Sønderborg Kommune har et areal på 124 km² pr. kunstgræsbane, hvilket placerer kommunen på niveau med landsgennemsnittet og bedre end de fleste øvrige landkommuner. Dette indikerer, at banerne – set i forhold til kommunens størrelse – ikke ligger specielt spredt, men samtidig er afstanden mellem anlæggene væsentlig større end i bykommuner.

Transporttidsanalysen understøtter dette billede. Mens de fleste borgere kan nå en bane inden for 15 minutters kørsel, overstiger cykelafstanden 20 minutter i store dele af Nord- og Sydals, Broagerland og den vestlige del af Sundevad. Analyserne peger samlet på, at den geografiske tilgængelighed varierer betydeligt internt i kommunen, og at nogle lokalområder i praksis har væsentligt dårligere adgang til kunstgræsbaner end andre.

Del 2

Analysens del 2 har sat særligt fokus på fodboldens udbredelse og organisering i Sønderborg Kommune. Kommunen har samlet set flere fodboldmedlemskaber end landsgennemsnittet, og kun Esbjerg blandt sammenligningskommunerne har flere medlemmer. Når medlemskaberne sættes i forhold til befolkningsstørrelsen, ligger Sønderborg dog en smule under landsgennemsnittet, om end forskellen er begrænset. Udviklingen følger de nationale tendenser for fodbold med en stigende foreningsprocent siden 2020, særligt drevet af vækst blandt de 13–24-årige og en markant fremgang i antallet af kvindelige spillere.

Fremadrettet forvente kommunen ikke væsentlig befolkningsvækst – hverken for kommunen som helhed eller i de enkelte lokalområder – hvilket betyder, at eventuelle kapacitetsudfordringer i højere grad vil afhænge af organisering, fordeling og placering af faciliteter end af demografisk vækst.

Sociale og økonomiske forhold kan spille en væsentlig rolle for borgernes mulighed for at deltage i foreningslivet. Sønderborg Kommune har en socioøkonomisk score på 1,14, hvilket indikerer, at en større andel af borgerne har udfordringer, der kan hæmme idrætsdeltagelse. Nationale undersøgelser viser f.eks., at lavere uddannelsesniveau og svagere tilknytning til arbejdsmarkedet mindsker sandsynligheden for både motion og foreningsdeltagelse.

Sønderborg Kommune arbejder med omfattende boligsociale indsatser, hvor placeringen af nye faciliteter – herunder kunstgræsbaner – kan understøtte trivsel og deltagelse for børn og unge med begrænsede transportmuligheder. Kortere afstande kan lette fremmøde og fastholdelse, men geografisk nærhed er ikke i sig selv garanti for øget idrætsdeltagelse.

De lokale klubber og foreninger er alle enige i, at der er behov for mere kunstgræskapacitet i kommunen. På tværs af interviewene vurderes de tilgængelige baner som slidte, og kapaciteten som utilstrækkelig – en situation, der aktuelt er forværret af lukningen af banen ved Sønderborg Stadion. Mangel på banetid betyder bl.a., at nogle klubber ikke kan deltage i vinterturneringer, at flere må begrænse træningstilbuddene til ét træningspas om ugen, og at flere hold slet ikke kan tilbydes regelmæssig træning. Klubber uden egen kunstgræsbane oplever frafald i vinterhalvåret, hvor skift af anlæg og længere transportafstande reducerer

fremmøde og træningskvalitet, især blandt børn og unge. Udviklingen i pige- og kvindefodbolden i kommunen fremhæves positivt, men også som en faktor, der øger behovet for kapacitet.

Del 3

Analysens del 3 belyser de miljømæssige og regulative rammer for fremtidens kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune med særligt fokus på mikroplast, lys og støj. EU har i 2023 besluttet, at polymerisk infill (gummigranulat) skal udfases som led i at reducere mikroplastforurening. Efter 17. oktober 2031 forbydes salg og markedsføring af gummigranulat, men eksisterende baner må fortsat anvendes, og udfasningen forventes derfor at ske gradvist frem mod ca. 2040.

Alle fire 11-mandsbaner i Sønderborg Kommune har i dag polymerisk infill, og kommunen ønsker – i lighed med flere andre – at påbegynde udfasningen. Flere kommuner har valgt at fortsætte med gummigranulat indtil videre, bl.a. på grund af usikkerhed om kvaliteten af alternative banetyper. Erfaringerne fra Silkeborgbanen.dk viser, at svind af mikroplast kan reduceres betydeligt gennem tekniske foranstaltninger for at holde gummigranulat på banen, men at dette kræver betydelige ressourcer til drift og økonomi.

Sønderborg Kommune ønsker en afklaring af alternativer til kunstgræsbaner med polymerisk infill. Markedet er i hastig udvikling, og producenterne arbejder intenst på at udvikle banetyper uden infill af gummigranulat. På baggrund af research, interviews og besøg på anlæg er tre brugbare alternativer identificeret, som med korrekt forventningsafstemning kan fungere efter princippet om 'ret bane til ret brug'.

Selv om erfaringerne fortsat er størst med gummigranulat som infill, og flere rådgivende ingeniører i branchen og DBU derfor hælder til at fastholde denne banetype indtil videre, presser det kommende EU-forbud mod mikroplast for at afprøve alternativer og opbygge erfaringer. Fokusgruppeinterviewene viser samtidig, at de lokale klubber generelt er positive over for at afsøge nye løsninger, men efterlyser øget økonomisk støtte til omstillingen, da skift til alternative systemer indebærer større usikkerhed og øgede omkostninger til anlæg af kunstgræsset. Samtidig understreges behovet for tydelige kravspecifikationer og kvalitetskontrol, da kunstgræsbaner varierer markant i kvalitet og drift afhængigt af type og pris.

Korkbaserede 3G-systemer er den mest udbredte naturbaserede erstatning for gummigranulat og anvendes bl.a. på mange baner i Københavns Kommune – især på anlæg til organiseret fodbold på højere niveau. Banetypen kan leve op til FIFA Quality Pro-krav, men kræver korrekt dræning og løbende opfyldning. Kork kan blive glat at spille på i regn og særligt i frost, formulde over tid eller 'forsvinde' ved regn- og stormfuldt vejr. Driftsomkostningerne er høje, og kork er en knap ressource, hvilket gør banetypen mindre egnet til bred implementering.

For Sønderborg vurderes kork ikke hensigtsmæssigt på anlæg med tendens til dræningsproblemer (f.eks. Sundsmark og Aarsbjerg). Korkgranulat bør primært overvejes på baner

til fodbold på højere niveau – som Sønderborg Stadion eller Guderup – og kun hvor der er kapacitet og økonomi til den mere krævende løbende drift.

Baner med sand-infill har kortere strå og en tæt græsmængde, hvilket giver en robust og økonomisk fordelagtig bane, der ofte egner sig godt til breddefodbold, skolebrug og selvorganiseret aktivitet. Banetypen opleves dog hyppigt som hård og glat i vådt eller koldt vejr og kan ikke opnå FIFA Quality Pro⁸. Banetypen opleves som mindre attraktiv af mange spillere. Denne erfaring har bl.a. Gladsaxe og Silkeborg Kommuner bekræftet gennem tidlig udfasning af banetypen efter utilfredshed blandt klubberne.

Erfaringer fra steder som Helle Hallen i Varde Kommune viser imidlertid, at banen kan være velfungerende, hvis der investeres i løbende vedligeholdelse (f.eks. ugentlig rivning og tøvæske før frost), og at spillere ofte vænner sig til underlaget. Samlet vurderes sand-infill primært relevant til baner til breddeniveau og børnefodbold, men mindre egnet til anlæg med høje spillekrav eller intensiv vinterbrug.

Nonfill-baner er baseret på et tæt vævet græstæppe uden tilført infill og monteres typisk på en shockpad. Erfaringerne i Danmark er stadig begrænsede, og banetypen kan ikke opnå FIFA Quality Pro, selvom de bedste systemer i tests i praksis ligger tæt på kravene. Interviews og besøg i både Danmark og udlandet viser dog generelt positive erfaringer – især fra Aalestrup IF og Næsgaard Efterskole – mens bl.a. Valby Idrætspark rapporterer udfordringer med glathed i fugtigt vejr.

Nonfill-baner kræver regelmæssig børstning, men ikke løbende efterfyldning af infill, og de fungerer godt i frost, hvor stråene ikke bliver stive. Til gengæld er anlægsprisen på græstæppet højere, og der mangler endnu konkrete erfaringer om græstæppets langtidsholdbarhed. Nonfill kan være et muligt alternativ ved kommende udskiftninger eller nye anlæg i kommunen, forudsat at der er en grundig afprøvning i samspil med brugerne og en gradvis indfasning. Banetypen anbefales ikke til anlæg, som skal være parate til divisionsniveau eller ungdomselite på nationalt niveau, da DBU's nuværende regler p.t. ikke godkender nonfill-baner til dette formål.

Anlæg af kunstgræsbaner medfører typisk et markant højere aktivitetsniveau – både tidsmæssigt og sæsonmæssigt – hvilket øger kravene til belysning. Flere kommuner har oplevet udfordringer med både naturhensyn (f.eks. flagermus) og nabogener fra lys. Forkert dimensionerede lysmaster har i flere kendte tilfælde ført til væltede master eller efterfølgende ekstraomkostninger, hvilket understreger behovet for grundig projektering.

EU's kommende udfasning af traditionelle lyskilder betyder, at nye og eksisterende anlæg skal baseres på LED som lyskilde. Teknologien giver bedre lysstyring, lavere energiforbrug og mulighed for at begrænse lysudfald til omgivelserne, men kræver korrekt indstilling for at undgå mørke zoner på banerne eller gener for naboer.

⁸ FIFA's højeste certificering for fodboldbaner. Den garanterer, at banen opfylder de strengeste krav til spilkvalitet, sikkerhed og performance.

Støj fra kunstgræsbaner er et voksende opmærksomhedspunkt. Baner bruges hyppigere og på tidspunkter, hvor græsbaner normalt er lukkede, hvilket har ført til naboklager i flere kommuner. Eksempler fra bl.a. Herlev og Aarhus viser, at nye baner kan udløse krav om omfattende støjhegn eller brugstidsbegrænsninger.

Den nye nationale vejledning om støj fra idrætsanlæg bevæger sig væk fra faste decibelgrænser og lægger i stedet vægt på en konkret, helhedsorienteret vurdering efter miljøbeskyttelsesloven. Kommunerne skal bl.a. tage hensyn til afstanden til boliger, tidspunkter, naboområdets karakter, hegn/afskærmning, vindforhold og antal brugere. Støjreducerende tiltag kan omfatte tidsbegrænsninger, afskærmning, støjsvage materialer eller ændret placering af aktiviteter.

Samlet peger erfaringerne på, at både lys og støj bør indgå som centrale hensyn i planlægning af nye baner – herunder biologiske forhold, nabointeresser, tekniske krav og økonomiske konsekvenser.

Vurdering og anbefaling

Vurderingen af behovet for flere kunstgræsbaner er i sidste ende et politisk spørgsmål, men analysen viser, at den nuværende kapacitet i Sønderborg Kommune er under pres.

Kommunen er relativt dårligere dækket end både landsgennemsnittet og de fleste sammenligningskommuner, og størstedelen af den efterspurgte træningstid er allerede tildelt.

Transporttidsanalysen peger samtidig på betydelige interne forskelle i tilgængelighed – særligt i Nordals, Sydals, Dybbøl og Broagerland – hvilket især påvirker børn og unge med begrænsede transportmuligheder og kan forstærke eksisterende uligheder.

Den fortsatte vækst i fodboldens udbredelse, herunder blandt unge og kvinder, samt klubbernes kvalitative vurderinger af utilstrækkelig kapacitet understøtter billedet af et stigende pres på de eksisterende faciliteter.

På denne baggrund vurderes det samlet, at den nuværende kunstgræskapacitet ikke fuldt ud matcher behovene, og at dette bør indgå i kommunens videre overvejelser om eventuel kapacitetsudvidelse.

Rapportens anbefalinger bygger på, at den nuværende kunstgræskapacitet i Sønderborg Kommune er under pres, og er udelukkende faglige – de inddrager ikke økonomiske vurderinger, men skal efterfølgende afvejes politisk i lyset af kommunens prioriteringer og rammer.

For det første anbefales det at finde en holdbar løsning på den midlertidige lukning af kunstgræsbanen ved Sønderborg Stadion, f.eks. gennem støjdæmpende tiltag eller tidsmæssige begrænsninger, så anlægget kan genåbnes og aflaste presset på de øvrige baner. For det andet peger analysen på et behov for yderligere kunstgræskapacitet og skitserer en

række mulige placeringer – særligt Kærvej (Sønderborg Fremad), Dybbøl, Nordborg og Broager – hvor både medlemsgrundlag, geografisk tilgængelighed, boligsociale hensyn og fysiske rammer taler for nye anlæg.

Endelig anbefales det, at der udarbejdes en plan for gradvis udskiftning af de eksisterende græstæpper og for et helhedsorienteret valg af banesystemer uden polymerisk infill (korkgranulat, sand eller nonfill), herunder klare krav til kvalitet, drift, vedligeholdelse, lysanlæg og miljøhensyn. En faseopdelt udbygning og udskiftning understøttet af ekstern rådgivning fremhæves som central for at sikre driftssikkerhed, nabohensyn og et robust beslutningsgrundlag.

Del 1: Overblik over dækning og booking af kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Dette afsnit sætter fokus på Sønderborg Kommunes nuværende kunstgræsbaner og deres kapacitet. Der ses både på det samlede antal faciliteter og på den geografiske fordeling på tværs af kommunen. Afslutningsvis inddrages data om tildeling af tider for at belyse, hvordan den tildelte banetid fordeler sig på tværs af baner og tidsrum.

Faciliteter og kapacitet

Etablering af kunstgræsbaner til helårsbrug som erstatning for hårde grusbaner eller mudrede vinterbaner på græs har været en revolution for fodbold som helårssport og som oplevelse for spillerne gennem de seneste 10-15 år.

Kunstgræsbaner kan anvendes til fodbold i mange timer stort set hver eneste dag året rundt. Kunstgræsbaner tilfører et dramatisk stigende antal spilletimer. En velplaceret og veldrevet kunstgræsbane kan være i anvendelse til træning og kampe i over 2.000 timer om året, mens en græsbane maksimalt kan benyttes 250-400 timer om året. Banerne giver spillerne et godt og forudsigeligt underlag og spillemæssige forhold året rundt – især i vinterhalvåret, hvor græsbanerne typisk tages ud af drift.

Kunstgræsbaner anvendes i Danmark altovervejende til fodbold, mens underlaget i andre lande ligeledes er udbredt til sportsgrene som rugby, hockey eller amerikansk fodbold. For Sønderborg Kommunes vedkommende vil kunstgræsbaner først og fremmest være relevante til fodbold i fodboldklubber, skoler/uddannelsesinstitutioner og/eller til selvorganiseret brug.

Kunstgræsbaner frigiver også plads til andre idrætsgrene i indendørs faciliteter i vinterperioden. Dette er også tilfældet i Sønderborg Kommune, hvor fodboldklubberne som udgangspunkt ikke får anvist haltid til indendørs fodbold for +U16 år i vinterperioden (typisk 4v4 med bander). Dog gælder en undtagelse for futsal, som pr. definition er en selvstændig indendørs idrætsgren (5v5 med målmand, uden bander), og som kan afvikles på en almindelig håndboldbane uden opsætning af bander. På den måde er kunstgræsbaner i mange henseender en bæredygtig facilitet, selv om banerne kan give anledning til miljømæssige udfordringer.

I dag er tilstedeværelsen af gode udendørs fodboldmuligheder på kunstgræs året rundt i praksis blevet en forventning for fodboldklubber. Klubber uden adgang til kunstgræs i vinterhalvåret oplever ofte at miste medlemmer til nærliggende klubber med kunstgræsadgang, eller de oplever særligt blandt teenagere et almindeligt frafald fra fodboldsporten i løbet af den ofte lange vinterpause.

Turneringsplanerne hos DBU afspejler tendensen til fodbold som en udendørs helårssport. DBU tilbyder i dag udendørs turneringer året rundt, mens indendørs fodbold til gengæld er i tilbagegang mange steder.

I Sønderborg Kommune er der aktuelt fire 11-mands-kunstgræsbaner samt en 8-mands-kunstgræsbane. De fire 11-mands-kunstgræsbaner kan alle deles i to 8-mandsbaner.

Kunstgræsbanerne er placeret på hvert sit anlæg – Aarsbjerg, Linak Arena i Guderup, Frøs Arena i Sundsmark og Sønderborg Stadion. Sidstnævnte har været lukket ned siden den 11. august 2025. Boks 2 beskriver forløbet med den midlertidig lukning af banen nærmere. Det placerer to kunstgræsbaner i Sønderborg by, én vest for Sønderborg og én placeret på Als. 8-mandsbanen er placeret i Fynshav.

Boks 2: Midlertidig lukning af kunstgræsbanen på Sønderborg Stadion

Efter klager over støjgener blev kunstgræsbanen ved Sønderborg Stadion i 2025 lukket på ubestemt tid. Kommunen undersøger aktuelt lokale løsningsmuligheder, der kan sikre både overholdelse af miljøkrav og fortsat adgang til fodboldaktiviteter. Samtidig er der på nationalt niveau en ny støjvejledning fra Miljøministeriet i høring, som foreslår at fjerne de faste decibelgrænser for idrætsanlæg.

Med den nye vejledning lægges der op til, at støj fra idrætsanlæg ikke længere skal vurderes efter de samme kriterier som virksomhedsstøj. I stedet bliver det op til kommunerne selv at vurdere, om støjniveau og eventuelle begrænsninger er proportionale i forhold til anlæggenes anvendelse.

Kilde: Idrætsmonitor (2025), Miljøministeriet (2025)

Kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune er etableret over en længere periode. Frøs Arena (SFS-Hallen)⁹ blev indviet i 2007 som den første, efterfulgt af banerne i Aarsbjerg og Guderup (Linak Arena) i 2012. Herefter fulgte Diamanten i 2020 og senest Sønderborg Stadion i 2022. Græstæppet er ikke udskiftet på nogen af kommunens kunstgræsbaner.

Oplysninger om antallet af faciliteter i Sønderborg Kommune og sammenligningskommunerne stammer fra Facilitetsdatabasen.dk, der er anvendt som datakilde¹⁰. Databasen indeholder oplysninger om faciliteter i alle landets kommuner fordelt på 24 facilitetskategorier og omfatter både kommunale, privat- og foreningsejede anlæg. Da databasen bygger på egne principper og definitioner, kan opgørelsesmetoderne afvige fra den praksis, der anvendes i Sønderborg Kommune. F.eks. opgøres antallet af fodboldbaner anderledes end i den kommunale registrering¹¹. Facilitetsdatabasen opgør kun 11-mandsbaner og medtager ikke mindre baner til 3-5-8-mandsfodbold eller opvarmningsarealer, som der ligeledes findes en del af.

Antallet af kunstgræsbaner i Danmark er eksploderet de seneste 15 år. I databasens første opgørelsesår i 2017 fandt Facilitetsdatabasen 336 baner fordelt på 281 anlæg. I den seneste opgørelse fra 2024 er tallet vokset til 405 baner fordelt på 336 anlæg.

⁹ Bliver også omtalt som Sundsmarken

¹⁰ Denne rapport gentager i visse tilfælde tekst – eller let omskrevet tekst – fra andre rapporter, som Idan har produceret. Det gælder primært i forbindelse med beskrivelse af metodiske tilgange.

¹¹ Facilitetsdatabasen regner kun i hele 11-mandsbaner, hvilket også indebærer de steder, hvor to 8-mandsbaner ligger, så de kan bruges som en 11-mandsbane.

Det skal bemærkes, at Facilitetsdatabasen.dk ikke var fuldt opdateret i forhold til antallet af kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune på tidspunktet for analysen. Datagrundlaget er derfor manuelt opdateret, idet banerne ved Frøs Arena og Sønderborg Stadion ikke fremgik af databasen. For at sikre sammenlignelighed er der ligeledes foretaget en manuel optælling af kunstgræsbaner i de udvalgte sammenligningskommuner. Her viste det sig dog, at samtlige baner allerede var registreret i Facilitetsdatabasen.

Man har i Danmark ikke nøgletal eller anvisninger for, hvor mange borgere der skal være pr. facilitet, for at dækningen er tilstrækkelig, ligesom der heller ikke eksisterer angivelser af, hvilke eller hvor mange typer af faciliteter der som minimum skal være i en kommune. Det aktuelle behov afhænger af de lokale forhold.

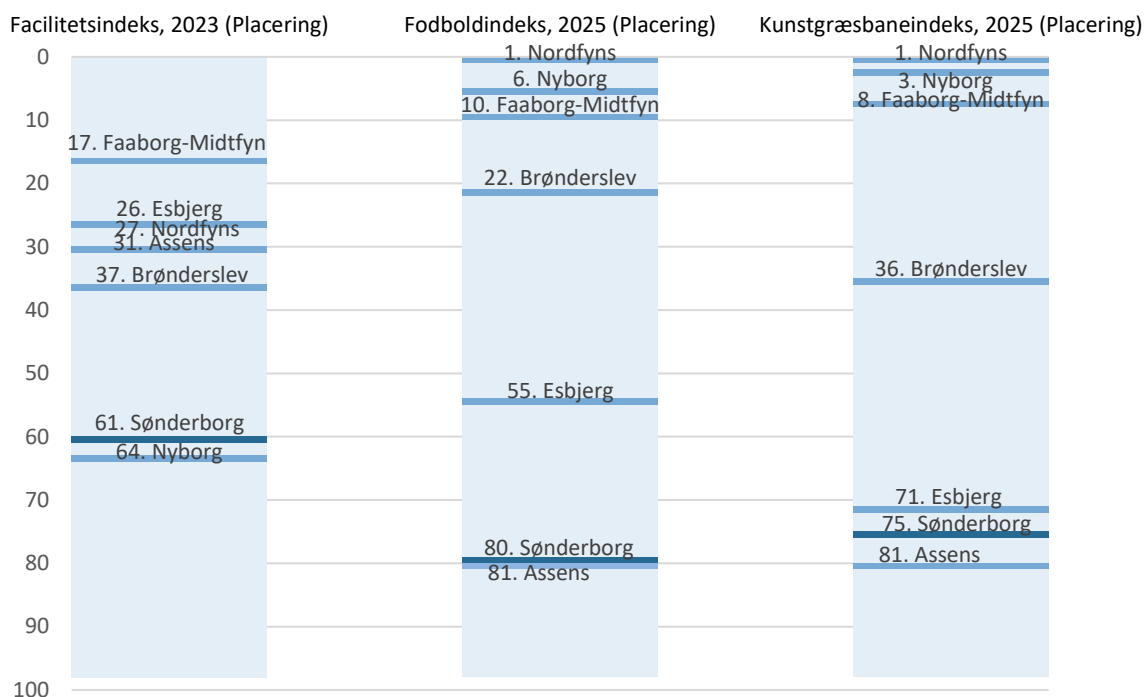
Det er dog muligt at foretage sammenlignende analyser på tværs af kommuner med udgangspunkt i forskellige nøgletal. Dækningen vurderes ofte ud fra antallet af borgere pr. facilitet – et forholdstal, der gør det muligt at foretage en objektiv sammenligning af facilitetsdækningen på tværs af kommuner. Forholdstallet giver et mål for den potentielle belastning af faciliteterne, og dermed hvor let adgang borgerne har til en given type anlæg. Et højt antal indbyggere pr. bane kan indikere en risiko for kapacitetsproblemer, længere ventetid eller begrænset tilgængelighed for brugerne.

I en årrække har Idan beregnet et facilitetsindeks, hvor kommunerne tildeles point på baggrund af, hvor mange borgere pr. facilitet de har i 31 forskellige facilitetskategorier. Kommunen med færrest borgere i hver facilitetskategori får 98 point, og kommunen med flest får 1. Der beregnes herefter et gennemsnit på tværs kategorierne, og kommunerne rangordnes ud fra det samlede pointtal – jo højere pointtal, desto bedre dækning.

Figur 1 viser Sønderborg Kommunes placering på facilitetsindekset fra 2023, samt et fodbold- og kunstgræsindeks baseret på befolkningstal fra 2025, der er beregnet specifikt til denne rapport. Fodboldindekset er baseret på alle 11-mandsbaner i kommunen – uanset underlag, mens indekset for kunstgræsbaner er udregnet på baggrund af antallet af 11-mands-kunstgræsbaner. 8-mandsbaner er ikke medtaget i dette indeks.

Af figuren fremgår det, at Sønderborg Kommune ligger på en 61. plads på facilitetsindekset, nr. 80 på fodboldindekset og nr. 76 på kunstgræsindekset. På alle tre indeks placerer Sønderborg sig i den nedre halvdel blandt landets kommuner. Fem ud af seks sammenligningskommuner ligger højere end Sønderborg på samtlige indeks, hvilket indikerer, at Sønderborg Kommune samlet set har et lidt lavere facilitetsniveau pr. borger end gennemsnittet af danske kommuner.

Figur 1: Sønderborg og sammenligningskommuners placering på facilitetsindekset (2023) og fodboldindekset (2025)



Facilitetsindekset viser kommunernes indbyrdes placering med udgangspunkt i 31 forskellige facilitetskategorier, mens fodboldindekset viser kommunernes indbyrdes placering, hvis der udelukkende beregnes en indeksering på baggrund af de to fodboldbanetyper (naturgræsbaner og kunstgræsbaner). Kunstgræsbaneindekset er udelukkende beregnet på antallet af kunstgræsbaner.
Kilde: Facilitetsdatabasen.

Forskellen mellem Sønderborgs placering på det samlede facilitetsindeks og de fodboldspecifikke delindeks peger på, at kommunen gennemsnitligt set er bedre dækket på andre idrætsområder end på fodboldområdet. Det kan indikere, at udbuddet af fodboldfaciliteter – herunder også kunstgræsbaner – pr. borger er relativt begrænset sammenlignet med andre idrætsområder.

Sammenlignet med de øvrige kommuner i analysen ligger Sønderborg generelt lavere på både fodboldindekset (80.) og kunstgræsindekset (75.). En stor del af sammenligningskommunerne er placeret markant højere, hvilket vidner om et relativt større udbud af baner i forhold til befolkningstallet. Flere af sammenligningskommunerne er blandt de højest placerede i landet, hvilket peger på, at der i disse kommuner er et relativt større udbud af fodbold- og kunstgræsbaner pr. borger end i Sønderborg.

Siden august 2025 har kunstgræsbanen ved Sønderborg Stadion været lukket, hvilket betyder, at der aktuelt kun er tre 11-mands-kunstgræsbaner i drift i kommunen. Det har en væsentlig betydning for Sønderborg Kommunes placering på kunstgræsindekset, som i den nuværende situation ligger på en 86. plads. Hvis banen genåbnes, og der samtidig etableres én ny kunstgræsbane, vil kommunen rykke op på indekset – til en 59. plads.

På tværs af de tre gennemførte fokusgruppeinterviews vurderes lukningen af banen på

Sønderborg Stadion at have haft en markant negativ indflydelse. Det har medført øget pres på de eksisterende baner, hvilket har haft konsekvenser for mængden af træningstid, der har kunnet tilbydes, ligesom det har medført en øget transporttid for andre.

I Sønderborg Kommune findes der desuden en 8-mands-kunstgræsbane i Fynshav, men da der ikke er indsamlet oplysninger om kommunernes anlæg, der er mindre end 11-mandsbaner, indgår disse faciliteter ikke i beregningerne bag de anvendte indeks. Den faktiske facilitetsdækning i kommunen er således højere end det, der umiddelbart afspejles i indekseen.

Det skal dog understreges, at der ikke findes én entydig standard for, hvordan facilitetsdækning bør opgøres, og vurderinger derfor bør ske med øje for lokale forhold, behov og anvendelsesmønstre.

Tabel 1 viser de underliggende data for kunstgræsindekset og giver dermed et mere detaljeret billede af forskellene mellem Sønderborg Kommune og de udvalgte sammenligningskommuner. Tabellen viser antallet af kunstgræsbaner samt indbyggere og fodboldmedlemskaber pr. bane for både sammenligningskommunerne og landet som helhed. Af tabellen fremgår det, at der er en markant forskel i antallet af kunstgræsbaner pr. borger mellem Sønderborg Kommune og flere af sammenligningskommunerne – særligt Brønderslev, Faaborg-Midtfyn, Nordfyns og Nyborg Kommuner – som alle er placeret i den øvre halvdel af landets kommuner målt på dækningen af kunstgræsfaciliteter.

Konkret er der en forskel på mere end 10.000 borgere pr. bane mellem Sønderborg Kommune og Nordfyns og Nyborg Kommuner. Samtidig viser tabellen, at Sønderborg Kommune også ligger betydeligt under landsgennemsnittet, når det gælder antallet af kunstgræsbaner pr. borger.

Tabel 1: Oversigt over kunstgræsbaner samt indbyggere og medlemskaber pr. bane

	Antal 11-mands-kunstgræsbaner	Indbyggere pr. 11-mands-kunstgræsbaner	Antal medlemmer i fodboldforeninger pr. 11-mands-kunstgræsbaner
Sønderborg	4 ¹²	18.539	1.163
Assens	2	20.231	1.162
Brønderslev	3	12.199	897
Esbjerg	7	16.457	1.043
Faaborg-Midtfyn	6	8.720	585
Nordfyns	4	7.361	548
Nyborg	4	8.083	396
Landsgennemsnit	4,3	14.346	967

Data i figuren er hentet via facilitetsdatabasen, CFR og Statistikbanken. Data baserer sig på tal fra 2024 fra alle tre kilder.

¹² I denne optælling er Sønderborg Stadion medtaget på trods af aktuelt at være midlertidig lukket.

Samtidig skal det bemærkes, at opgørelsen af antallet af borgere pr. bane alene siger noget om det overordnede udbud af kunstgræsbaner i forhold til befolkningens størrelse. Målet indfanger ikke, hvor mange der faktisk anvender banerne. For at få et mere retvisende billede af behovet, er det relevant også at se på antallet af personer med medlemskab i en fodboldklub pr. kunstgræsbane (målt via CFR-tal), da dette giver bedre udtryk for det faktiske pres på faciliteterne.

Ser man på antallet af fodboldmedlemmer pr. kunstgræsbane, har Sønderborg Kommune i gennemsnit 1.163 medlemmer pr. bane. Det er højere end i de seks udvalgte sammenligningskommuner, hvilket indikerer en potentielt større belastning af faciliteterne. Hvor forskellen mellem Sønderborg, Assens og Esbjerg er begrænset, er afvigelserne mellem Sønderborg og de resterende kommuner betydeligt større. Samtidig ligger Sønderborg væsentligt over landsgennemsnittet på 967 medlemmer pr. bane, hvilket understøtter, at kommunen samlet set har et lavere kapacitetsniveau i forhold til den aktive efterspørgsel.

Målt på antallet af fodboldmedlemmer pr. kunstgræsbane placerer Sønderborg Kommune sig som nummer 74 ud af landets 98 kommuner. En udbygning med én bane yderligere vil forbedre placeringen til nummer 58 (930 medlemmer pr. bane), mens kommunen i den modsatte situation – hvor Sønderborg Stadion ikke genåbnes, og der ikke etableres en ny bane – vil falde til nummer 86 (1.551 medlemmer pr. bane). Aktuelt er der fem danske kommuner uden kunstgræsfaciliteter.

Antallet af medlemmer pr. kunstgræsbane giver ikke et fuldstændigt billede af, hvor presset banekapaciteten reelt er. For det første kan banerne benyttes af andre aktører end fodboldklubber, herunder skoler, SFO'er og andre idrætsforeninger, ligesom kunstgræsbaner kan anvendes til andre idrætsgrene end fodbold. Dertil kommer, at banerne også kan bruges selvorganiseret, hvilket ikke afspejles i medlemsstatistikkerne. Samtidig har antallet og størrelsen af klubber betydning for, hvordan tider og kapacitet fordeles; i kommuner med mange mindre klubber kan koordineringen være mere kompleks end i kommuner med få store foreninger.

Endelig anvender medlemmerne banerne i forskelligt omfang, hvilket yderligere svækker sammenhængen mellem medlemstal og reel belastning. Hertil kommer, at fordelingen af tider mellem klubber og øvrige brugergrupper også kan variere betydeligt fra kommune til kommune.

En anden måde at belyse tilgængeligheden af kunstgræsbaner er at se på deres geografiske fordeling. Tabel 2 (herunder) viser antallet af kunstgræsbaner pr. km² og giver et indblik i, hvor tæt banerne ligger i Sønderborg Kommune og sammenligningskommunerne samt landsgennemsnittet.

Opgørelsen af antallet af km² pr. kunstgræsbane giver et geografisk perspektiv på tilgængeligheden af faciliteterne. Indikatoren viser, hvor stort et areal én bane i gennemsnit skal dække, og dermed hvor spredt banerne ligger i kommunen. Et højt antal km² pr. bane kan pege på store afstande mellem anlæggene og en lavere fysisk tilgængelighed, særligt i

kommuner med stor geografisk udstrækning. Omvendt kan et lavt antal km² pr. bane indikere en mere koncentreret placering af banerne og dermed en højere tilgængelighed for borgerne.

Tabel 2: Antal kvadratkilometer pr. 11-mands-kunstgræsbane i Sønderborg og sammenligningskommunerne

	Antal km ² pr. 11-mands-kunstgræsbane
Sønderborg	124
Assens	256
Brønderslev	211
Esbjerg	133
Faaborg-Midtfyn	127
Nordfyns	113
Nyborg	69
Lands gennemsnit	116

Data i tabellen er hentet via facilitetsdatabasen.dk

Sønderborg Kommune har et gennemsnit på 124 km² pr. kunstgræsbane, hvilket placerer kommunen som nummer 54 på landsplan og lige over landsgennemsnittet. Da landsgennemsnittet er påvirket af betydelige forskelle i kommunernes geografiske størrelse, er det mere relevant at sammenligne Sønderborg med de udvalgte referencekommuner. Her ligger Sønderborg på et tilsvarende niveau, om end dækningen er bedre i Nyborg Kommune og relativt dårligere i både Assens og Brønderslev Kommuner.

For at sætte Sønderborg Kommunes dækning i perspektiv kan resultaterne sammenholdes med landets kommunetyper som defineret i Landdistriktsredegørelsen fra 2011 (se tabel 3 herunder). Sønderborg er her karakteriseret som en landkommune¹³. Figuren nedenfor viser, at der i gennemsnit er 341 km² pr. kunstgræsbane i yderkommuner, 173 km² i landkommuner, 90 km² i mellemkommuner og 28 km² i bykommuner. Med 124 km² pr. bane ligger Sønderborg således betydeligt bedre end gennemsnittet for landkommuner og relativt tættere på niveauet for mellemkommuner.

¹³ <https://www.ism.dk/media/27272/landdistriktsredegørelse-2011.pdf>

Tabel 3: Antal kvadratkilometer pr. 11-mands-kunstgræsbane i Sønderborg og gennemsnit for kommunetyper

	Antal km ² pr. 11-mands-kunstgræsbane
Sønderborg	124
Yderkommune	342
Landkommune	173
Mellemkommune	90
Bykommune	28

Data i tabellen er hentet via facilitetsdatabasen.dk. Kommunetyperne er baseret på Landdistriktsredegørelsen (2011)

Tallene indikerer, at Sønderborg – set i forhold til sin geografiske og strukturelle kontekst – har en højere tæthed af kunstgræsbaner end andre landkommuner. Samtidig skal forskellene mellem kommunetyper fortolkes med forsigtighed, da både befolkningstæthed, arealudstrækning og bystruktur varierer betydeligt. I bykommuner vil et lavt antal km² pr. bane naturligt afspejle en mere kompakt bygeografi og kortere afstande, mens land- og yderkommuner typisk vil have et større areal pr. bane, uden at det nødvendigvis indikerer dårligere adgang.

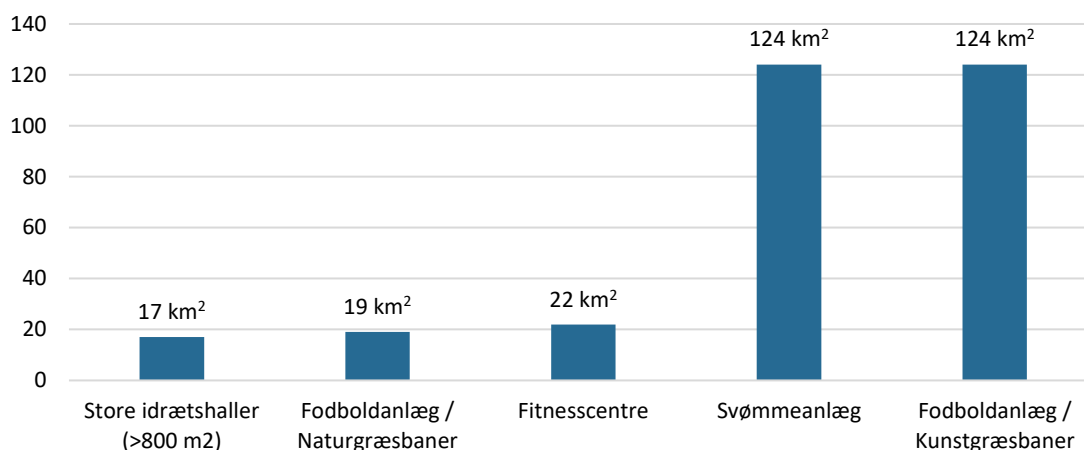
Lokal facilitetsdækning i Sønderborg Kommune

Hvor analysen ovenfor sætter Sønderborg Kommunes dækning af kunstgræsbaner i perspektiv gennem sammenligning med andre kommuner og kommunetyper, giver det også mening at rette blikket indad og se på, hvordan kunstgræsbanerne står i forhold til andre typer af idrætsfaciliteter i kommunen.

Sammenligningen mellem facilitetstyper viser, at kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune har en markant større geografisk spredning end de øvrige anlægstyper/centre, som danskerne hyppigst benytter (figur 2). Med et gennemsnit på 124 km² pr. kunstgræsbane ligger banerne således væsentligt mere spredt end f.eks. idrætshaller, fodboldanlæg med græsbaner og fitnesscentre. Den større geografiske spredning indebærer, at borgerne i gennemsnit må bevæge sig over længere afstande for at få adgang til en kunstgræsbane end til andre typer af idrætsfaciliteter.

Forskellen mellem de 19 km² pr. naturgræsbane og de 124 km² pr. kunstgræsbane indikerer, at de geografiske vilkår for at dyrke fodbold ændres markant i vinterhalvåret, hvor størstedelen af græsbanerne må lukkes ned. Det betyder, at adgangen til faciliteter i vinterperioden koncentrerer om færre anlæg, hvilket kan forstærke afstands- og kapacitetsudfordringer i perioden.

Figur 2: Antal km² pr anlæg. Fordelt på et udvalg af idrætsanlæg/centre (målt i km²)



Data i figuren er hentet via facilitetsdatabsen.dk

En sammenligning på tværs af facilitetstyper skal fortolkes med forsigtighed. De enkelte anlægstyper har forskellige funktioner, målgrupper og kapacitetskrav, og de bør derfor ikke vurderes ud fra ensartede kriterier.

Samlet set findes der 27 anlæg med minimum én 11-mands-græsbane ifølge facilitetsdatabasen.dk. Ifølge fodboldindekset (se figur 1) er Sønderborg Kommune relativt dårligere dækket med fodboldbaner i forhold til antallet af borgere end mange andre kommuner. Tabel 4 viser en vis variation mellem distrikterne, hvilket indikerer forskelle i både befolkningsgrundlag og kapacitet, men uden markante afvigelser.

Tabel 4: Borgere og fodboldmedlemskaber pr. 11-mandsbane i kommuneområder.

Distrikt	Antal borgere	Antal borgere pr. 11-mandsbane	Antal fodbold-medlemskaber	Antal fodboldmedlemskaber pr. 11-mandsbane
Sønderborg byområde	25.658	1.710	1.360	108
Sydals	6.393	1.279	426	85
Midtals	5.984	748	153	19
Nordals	11.421	1.428	637	80
Dybbøl	11.281	1.880	848	142
Gråsten-egnen	7.423	675	484	44
Broagerland	6.073	1.518	433	87

Data i tabellen baserer sig på tal fra CFR og Sønderborg Kommunes Befolkningsprognose 2025-2029

Opdeler man på antal kunstgræsbaner, ændres billedet (se tabel 5 herunder). Tre ud af de syv distrikter har ikke en kunstgræsbane, og borgere i disse områder skal derfor bevæge sig uden for deres nærområde for at komme til en kunstgræsbane. Blandt områder med en kunstgræsbane har Sønderborg byområde og Nordals den dårligste dækning ift. antal

borgere og medlemmer. Hvis banen ved Sønderborg Stadion ikke kan genåbnes, vil dækningen blive endnu mere presset.

Tabel 5: Borgere og fodboldmedlemskaber pr. kunstgræsbane i kommuneområder

Distrikt	Antal borgere pr. kunstgræsbane	Antal fodboldmedlemskaber pr. kunstgræsbane
Sønderborg byområde	12.829	680
Sydals	-	-
Midtals ¹⁴	5.984	153
Nordals	11.421	637
Dybbøl	-	-
Gråsten-egnen	7.423	484
Broagerland	-	-

Data i tabellen baserer sig på tal fra CFR og Sønderborg Kommunes Befolkningsprognose 2025-2029

Baseret på de tildelte tider (se boks 3 på side 31, bruger medlemmerne fra klubber baseret i Broagerland og Dybbøl banen i Aarsbjerg (Gråsten), mens banen ved Linak Arena (Nordals) både bruges af medlemmer fra klubber baseret i Sydals, Midtals og Sønderborg byområde. Diamanten (8-mandsbane, Midtals) bruges både af klubber fra Nord-, Midt- og Sydals. Den konkrete lokale dækning kan derved ikke direkte aflæses af de enkelte områders antal af borgere og fodboldmedlemsskaber. Hertil kommer, at man som borger godt kan bo i et område, men dyrke sine aktiviteter i foreninger uden for ens lokalområde.

Afstand til kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Dette afsnit undersøger afstande til kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune med udgangspunkt i de enkelte lokalområder og de fodboldklubber, der er placeret heri. Analysen baserer sig på beregninger af den tid, det tager at cykle eller køre i bil til nærmeste kunstgræsbane.

Geografisk nærhed er ikke nødvendigvis afgørende for, hvilke anlæg og faciliteter borgere benytter. Høyer-Kruse (2013) finder, at borgerne i praksis ikke udelukkende vælger faciliteter ud fra afstand. Geografisk nærhed vurderes dog at have en effekt på valg af aktivitet – særligt blandt børn og unge, som også dominerer fodboldsporten (Pilgaard, 2008; Høyer-Kruse, 2013).

Det må derfor antages, at afstande har betydning for tilgængeligheden – særligt i breddeidrætten og blandt børn og unge. En analyse af geografiske afstande kan derfor give et væsentligt indblik i, hvor der potentielt kan opstå kapacitetsudfordringer, og hvor etablering af nye kunstgræsbaner vil kunne forbedre adgangen til faciliteter.

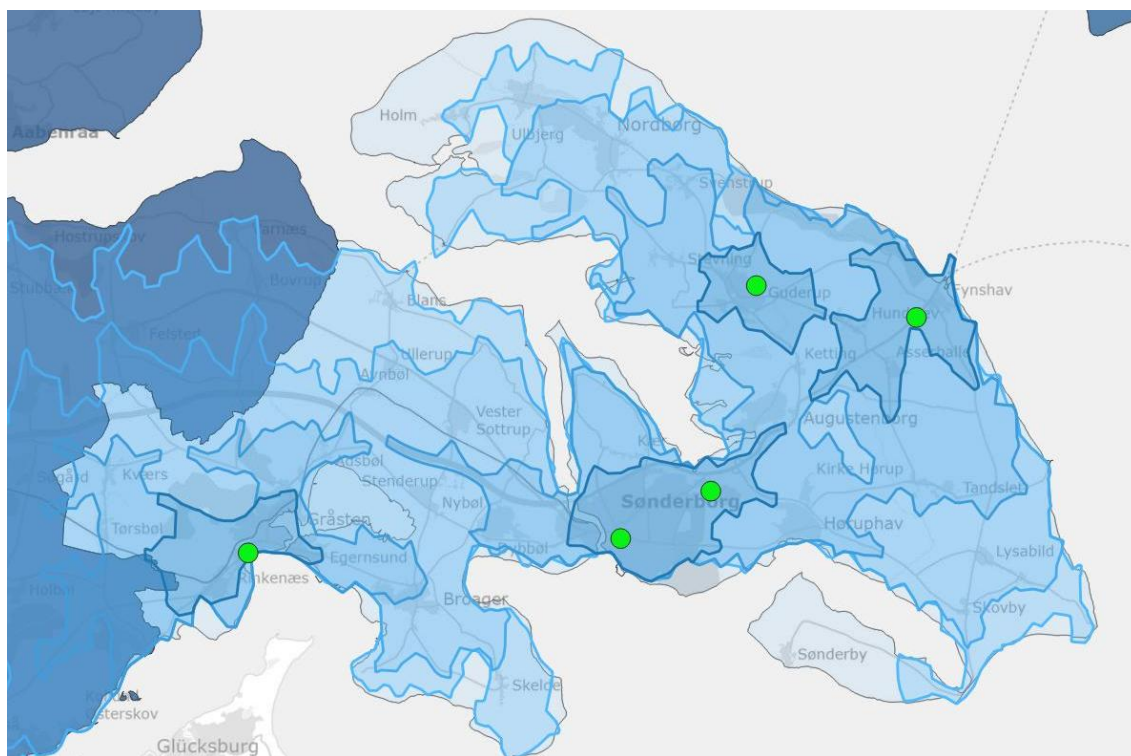
Mens det at regne nærhed med nøgletallet 'antal kvadratmeter pr. facilitet' er velegnet, når

¹⁴ Diamanten er placeret på Midtals i Fynshav. Det er en 8-mandsbane og har derfor kun den halve kapacitet af kommunens øvrige kunstgræsbaner.

der skal sammenlignes på tværs af kommunerne, kan de reelle afstande afhænge af borgerenes bopæle, kunstgræsbanernes placering i kommunen og ikke mindst, hvilken facilitet borgerne bevæger sig til.

Kort 1 og kort 2 angiver hhv. kørselsafstande i bil og på cykel til kommunens kunstgræsbaner. Kortene skal læses på den måde, at den mørkeste linje og felt indikerer 5 minutters kørsel i bil (kort 1) eller cykling (kort 2) fra kunstgræsbanen, den lidt lysere ring, der ligger udenom, indikerer 10 minutters afstand fra kunstgræsbanen. Sådan indikerer hver ring yderligere 5 minutters transport i enten bil (kort 1) eller cykel (kort 2).

Kort 1: Oversigt over afstande i bil til alle kommunens kunstgræsbaner

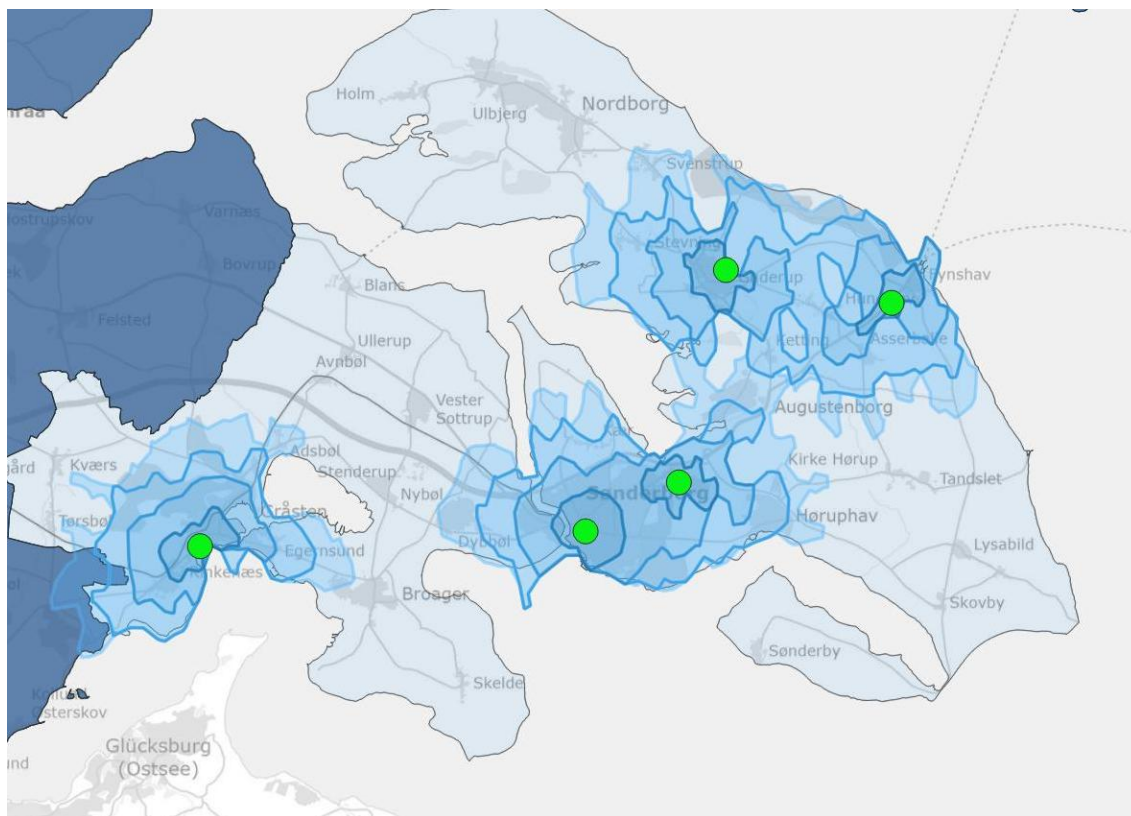


Figuren viser de beregnede køreafstande fra kommunens kunstgræsbaner. De viste linjer er 5, 10, 15 og 20 minutters kørsel i bil regnet fra faciliteterne. Isokronen er beregnet ved hjælp af ORS-tool og data fra Facilitetsdatabasen.dk

Af kort 1 fremgår det, at fra de fleste dele af kommunen kan man inden for 15 minutters kørsel i bil ankomme til den nærmest beliggende kunstgræsbane. Det er kun i den nordligste og sydligste del af Als, at transporttiden i bil vil overstige 15 minutter.

Kort 2 afslører nogle længere transporttider for større dele af Nord- og Sydals, Broagerland, store dele af den gamle Sundeved Kommune og den mest vestlige del af den gamle Gråsten Kommune. Her gælder det, at transporttiden på cykel overstiger 20 minutter.

Kort 2: Oversigt over cykelafstande til alle kommunens kunstgræsbaner



Figuren viser de beregnede cykelafstande fra kommunens kunstgræsbaner. De viste linjer er 5, 10, 15 og 20 minutters cykling regnet fra faciliteterne. Isokronen er beregnet ved hjælp af ORS-tool og data fra Facilitetsdatabasen.dk

En transporttid på 20 minutter udgør ikke nødvendigvis en absolut grænse for, hvor langt man er villig til at cykle til træning eller kamp, men det indikerer en markant lavere geografisk tilgængelighed. Dette kan særligt have betydning for børn og unge uden adgang til bil og for familier, hvor transport afhænger af forældrenes mulighed for at køre. Længere afstande kan skabe en ekstra organisatorisk og tidsmæssig belastning og potentielt begrænse deltagelsen i områder med allerede begrænset adgang til kunstgræsbaner.

Kort 3 (bil) og kort 4 (cykel) viser afstandene (i minutter) fra de klubber/foreninger, som anvender kunstgræsbanens eget anlæg. Kortene viser desuden, hvor kommunens fodboldbaner¹⁵ (mørkegrøn), skoler (orange), fodboldklubber/foreninger (lyseblå) samt kunstgræsbaner (lysegrøn) er placeret.

Som kort 1 og 2 viser kort 3 og 4, ligeledes, at afstandene til kunstgræsbanerne ikke er ens på tværs af kommunen. På Als er det særligt Lysabild Skytte- & Gymnastikforening og Nord-Als Boldklub, der ligger langt fra en kunstgræsbane derved også har længst transporttid til Linak Arena (Guderup), som er banen de spiller på.

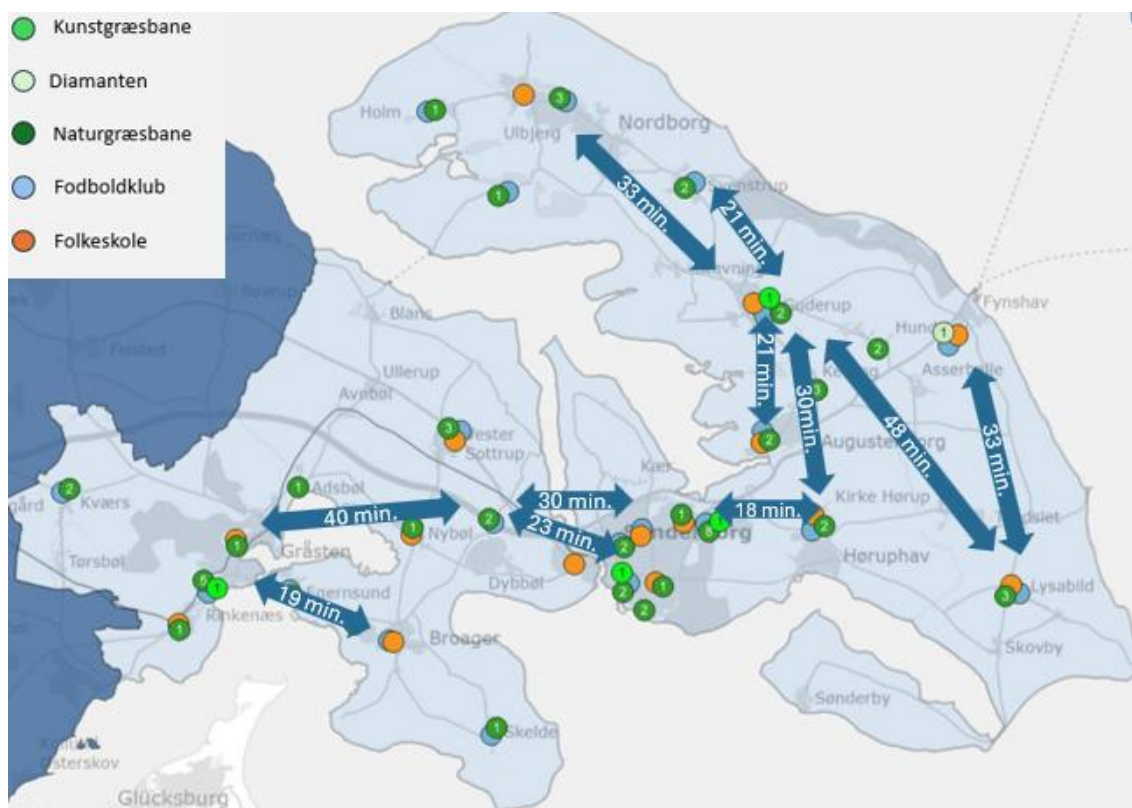
¹⁵ Kortet tæller kun anlæg med 11-mandsbaner. Tallet i cirklen indikerer antallet eller det potentielle antal 11-mands baner

På Dybbøl-siden af kommunen er afstandene en smule mindre i bil (kort 3), men for Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening er deres afstand til Aarsbjerg længere. . Tilgængeligheden bliver endnu mere udfordret, når man ser på de tidsmæssige afstande på cykel til kunstgræsbanerne (kort 4).

For Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening, Lysabild Skytte- & Gymnastikforening og Nord-
Als Boldklub gælder det, at en stor andel af deres medlemmer er under 18 år gamle (CFR).
Dette er væsentligt i et afstandsperspektiv, da børn og unge i højere grad end voksne er
afhængige af ledsagelse og begrænsede i deres transportmuligheder. Cykelturen fra
Nordborg til Guderup og fra Dybbøl til Aarsbjerg er dækket af cykelsti. På strækningen fra
Lysabild til Guderup mangler der derimod cykelsti på store dele af ruten, hvilket kan
påvirke den oplevede tryghed.

Længere afstande til kunstgræsbaner kan derfor udgøre en særlig barriere i disse lokalområder og medføre øget kørselsbehov for familierne samt risiko for lavere fremmøde og frafald i vinterhalvåret. I de gennemførte fokusgruppeinterviews bliver afstande nævnt som en central barriere for deltagelse hos foreningernes spillere. De oplever generelt et lavere fremmøde, hvilket også har indflydelse på kvaliteten af den træning, klubberne kan tilbyde.

Kort 4: Afstande mellem de forskellige fodboldanlæg og distrikter på cykel



Kortet viser afstandene fra anlæg i Søndersborg Kommune til nærmeste anlæg med kunstgræsbane i eller omkring kommunen. Afstandene er målt som den hurtigste cykelrute mellem anlæggene beregnet via Google Maps. Det betyder, at der kan være forskel på den forventede tid og den faktiske oplevede tid afhængigt af eksempelvis rutevalg, tilgængelige cykelstier og trafikregulering.

Kort 3 og 4 viser, at kommunens kunstgræsbaner generelt ligger et stykke fra folkeskolerne, hvilket begrænser mulighederne for skolebrug i dagtimerne og mindsker potentialet for anden aktivitet på banerne. Afstanden til skoler kan derfor indgå som et relevant hensyn ved placering af eventuelle nye anlæg.

Tidsfordeling på kunstgræsbanerne i Søndersborg Kommune

Dette afsnit omhandler tidsfordelingen på kommunens kunstgræsbaner. Det har ikke været muligt at indhente fuldstændige bookingdata, der viser den faktiske anvendte tid på banerne. Analysen baserer sig derfor på de oplysninger, der har kunnet fremskaffes om tildelte træningstider fra anlæggene.

Det er vigtigt at skelne mellem tildelt tid, planlagt tid og anvendt tid, da en booket bane ikke nødvendigvis bruges i praksis. Analysen kan derfor ikke belyse eventuel uudnyttet kapacitet. En mere dækkende vurdering af facilitetsudnyttelsen ville kræve data om faktiske aktiviteter og fremmøde, f.eks. gennem holdplaner eller tællerdata.

Et forskningsprojekt fra SDU (Højer-Kruse et al. 2017) viser, at den faktiske benyttelse typisk er lavere end andelen af bookinger på tværs af idrætsfaciliteter – det gør sig også gældende for kunstgræsbaner. I gennemsnit på landsplan bliver 75 pct. af den tilgængelige

tid booket på kunstgræsbaner, mens 61 pct. bliver anvendt. Det betyder, at en del af den bookedede tid i praksis ikke udnyttes fuldt ud. Samtidig viser undersøgelsen, at fremmødet til de bookedede tider ligger på 87 pct., hvilket indikerer, at størstedelen af de reserverede aktiviteter faktisk gennemføres, men ikke nødvendigvis udnytter hele deres tildelte tidsrum. I Region Syddanmark, er det 65 pct af den tilgængelig tid der er booket, mens 63 pct. bliver anvendt. Fremmødet til bookedede tider er her 98 pct., hvilket betyder, at næsten alle bookedede tider tages i brug.

Undersøgelsen blev gennemført i marts 2017, og mønstrene kan derfor have ændret sig siden. Ikke desto mindre illustrerer den en generel pointe: Bookingdata overvurderer typisk det reelle aktivitetsniveau, mens den tid, hvor der er aktivitet på banerne, ofte udnyttes relativt effektivt, når foreningerne først har fået adgang.

Boks 3: Retningslinjer for fordeling af tider på kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Fordelingen af træningstider på kommunens kunstgræsbaner gælder fra uge 43 til udgangen af april og omfatter alle hverdage. Kampe skal afvikles i weekender eller inden for holdenes egne træningstider. Tildelingen af tider sker på baggrund af antallet af tilmeldte 11-mandshold fra U13 til og med senior i efterårssæsonen, da børnehold som udgangspunkt henvises til indfodbold, hvis der søges om det. Ungdomshold prioriteres i tidsrummet før kl. 19.30, og der bør i disse tidsrum planlægges med mindst 40 spillere pr. bane.

For hver bane udpeges en tovholder i samarbejde mellem brugerne og forvaltningen. De faste træningstider indtastes af klubberne i bookingsystemet i forbindelse med timefordelingsperioden, og eventuelle overlap afklares i dialog mellem tovholder, brugere og forvaltningen, som bistår med den endelige tildeling. Uenigheder, der ikke kan løses lokalt, behandles i Folkeoplysningsudvalget.

Ledige tider, der ikke benyttes, kan tildeles de klubber, der i forvejen bruger banen – eksempelvis til ældste børnehold eller andre hold, der falder uden for den almindelige fordelingsnøgle. Henvendelser fra eksterne aktører som institutioner, private, virksomheder eller foreninger uden for kommunen skal rettes til forvaltningen gennem den lokale tovholder. Det tilstræbes, at alle hold som udgangspunkt har adgang til to ugentlige træningspas af halvanden times varighed.

Kilde: Retningslinjer for fordeling af tider på kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Den følgende analyse bygger på tildelte tider på fire ud af de fem kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune. Det har ikke været muligt at inddrage banen på Sønderborg Stadion, da informationen om de tildelte tider har manglet. De tildelte tider gælder fra uge 43 og frem til udgangen af april (se boks 3). Analysen kan derfor kun belyse, hvordan tiderne fordeles i vinterhalvåret. Det er dog ikke unormalt, at kunstgræsbaner anvendes til helårsbrug, særligt fra august og frem, da der på kunstgræsbaner som hovedregel er installeret lys, hvilket kan forlænge tidsrummet for, hvor længe man kan træne eller spille kamp.

Banekapaciteten opgøres i intervaller af 15 minutter pr. 11-mandsbane. Hvis banen er opdelt, justeres målingen forholdsmæssigt. En tildeling af en halv bane – eksempelvis en 8-

mandsbane på en 11-mandsbane – medregnes som en halv kapacitetsudnyttelse¹⁶. Er en 11-mandsbane opdelt i to mindre enheder, hvor begge benyttes samtidig, regnes udnyttelsen som fuld dækning. Denne metode sikrer en mere præcis vurdering af den reelle belægning på tværs af forskellige banestørrelser og anvendelsesmønstre.

Boks 4: Oversigt over de kunstgræsbaner, hvor foreninger og klubber er blevet tildelt træningstid i sæsonen 2025-2026

Frøs Arena: Sønderborg Boldklub, Sønderborg Fremad, FC Sønderborg

Linak Arena: Egen Ungdoms- & Idrætsforening, FFC Sønderborg, Hørup Ungdoms- & Idrætsforening, Lysabild Skytte- & Gymnastikforening, Midtals Idrætsforening, Nord-Als Boldklub, Notmark Sogns Ungdomsforening

Aarsbjerg: BroagerUI, fodbold, Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening, FC Sønderborg, Gråsten, Sønderborg Fremad

Diamanten: Hørup Ungdoms- & Idrætsforening, Lysabild Skytte- & Gymnastikforening, Midtals Idrætsforening

Oversigten over den tilgængelige tid på anlæggene er opdelt i hverdage (16:00-22:00)¹⁷ og weekender (10:00-18:00). For at give et mere retvisende billede af tider på kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune er der inddraget data fra før og efter lukningen af Sønderborg Stadion. Derfor er der indraget data fra 2022 og frem, så vidt dataen har været tilgængelig.

Figur 3 præsenterer et samlet gennemsnit for al tilgængelig tid for den undersøgte periode samt et gennemsnit fordelt på årstal. Figuren opdeler også oversigten på anlægsniveau.

Overordnet tildeles 87 pct. af al ledig tid i Sønderborg for den undersøgte periode i hverdagen og 80 pct. i weekenden. Det lavere gennemsnit i weekenden skyldes, at der ikke er tildelt tid på Diamantens 8-mandsbane. Det fremgår dog af oversigten, at eventuelle kampe skal spilles i weekenden.

På tværs af kommunen ligger tildelingsgraden på hverdage mellem 76 og 91 pct., mens weekenderne gennemgående ligger højt på 80 pct. Det indikerer, at en stor del af den potentielle kapacitet fordeles til fodboldforeningerne/klubberne. Dog med tydelige forskelle mellem anlæggene.

Frøs Arena og Linak Arena har de højeste og mest stabile tildelingsgrader. Begge anlæg har i alle tre sæsoner tildelt alt tilgængelige tid i weekenderne, og i hverdage konstant omkring 93 pct.

Aarsbjerg har et mere varierende niveau. I 2022-2023 blev 80 pct. af hverdagstiden tildelt og 100 pct. i weekenden, mens 2025-2026 viser et fald til 69 pct. af hverdagstiden. Det skal

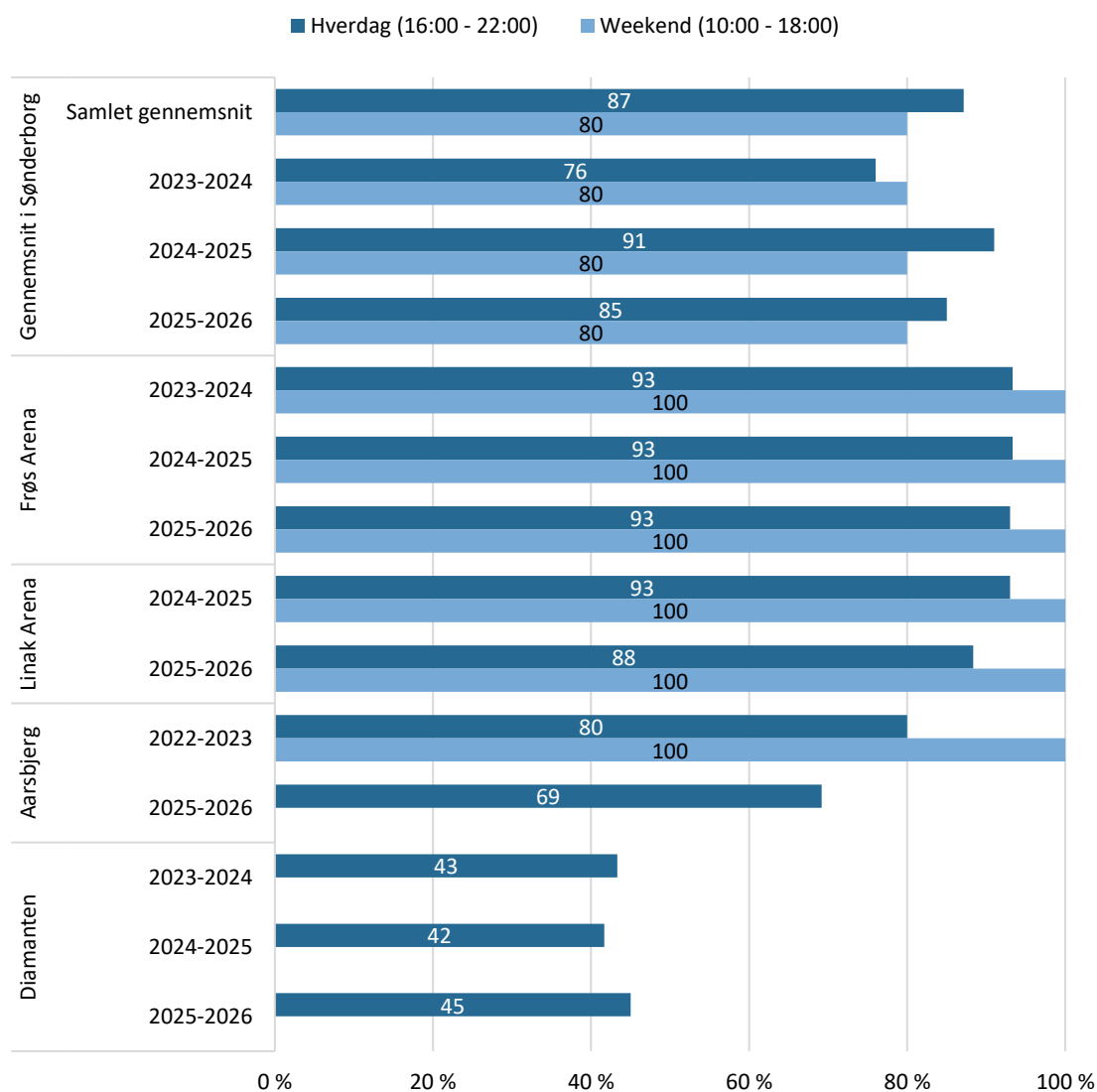
¹⁶ Diamantens kunstgræsbane har størrelse af en 8-mandsbane og regnes derfor som en halv bane.

¹⁷ På både Linak Arena og Frøs Arena er der tildelt tid før kl. 16:00. Disse tider indgår ikke i figuren.

dog understreges, at data for 2025-2026 ikke er fuldt opdaterede, og den reelle tildelingsgrad vil ligge højere. Udviklingen bør derfor tolkes med forbehold.

8-mandsbanen ved Diamanten adskiller sig fra de øvrige anlæg ved at have markant lavere tildelingsgrader på hverdage, hvor niveauet ligger stabilt mellem 42 og 45 pct. Det peger på et anlæg, hvor der enten er lavere efterspørgsel efter hverdagstider, færre hold tilknyttet eller strukturelle forhold, der påvirker fordelingen. I et af de gennemførte fokusgruppeinterviews fremgik det, at klubberne oplever banens spillemæssige kvalitet som dårlig for spiloplevelsen.

Figur 3: Andelen af den tilgængelige tid på kunstgræsbaner som tildes i Sønderborg Kommune (pct.)



Figuren baserer sig på data over tildelte tider tilsendt fra Sønderborg Kommune og tovholderne.

Hvor det af figur 3 fremgik, at det meste af den tilgængelige tid på kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune bliver tildelt, kan det af tabel 11 i bilag 2 aflæses, i hvilke tidsrum i hverdagene tiderne typisk ikke er tildelt. På tværs af de fire anlæg er andelen af den tildelte

tid højest i perioden fra kl. 17:00-20:00. Andelen af tildelt tid i perioden fra kl. 16:00-17:00 og 20:00-21:00 er ligeledes høj, når man ser bort fra den lille bane ved Diamanten. Det er derfor hovedsageligt i perioden fra kl. 21:00-22:00, at der ikke er tildelt tid. Potentielle udfordringer med kapacitet vil derfor – alt andet lige – opstå i perioden fra kl. 16:00-21:00 og særligt i tidsrummene omkring kl. 17:00-20:00, hvor børn og unge er mest aktive i fritidslivet, og hvor det er vanskeligst at finde ledige tider. Generelt er tildelingen af tid lavest om fredagen.

Analysen giver et indblik i, hvordan kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune bruges. Tildelt tid giver en indikation af presset på kapaciteten på anlæggene. Da tildelt tid afspejler de tidsrum, hvor klubberne faktisk har ansøgt om at benytte banerne, giver analysen en robust indikation af, hvornår og hvor klubbernes behov for banetid er størst.

En perfekt tildeling af tiderne på banerne lader sig sjældent realisere, da forskellige hensyn, behov og begrænsninger påvirker fordelingen. Tildeling af tid i Sønderborg Kommune afspejler resultaterne fra en lignende undersøgelse i Ballerup Kommune (Borup, 2025). Her var tildelingen ligeledes ikke fuldkommen, og det var hovedsageligt i ydertimerne, at tildelingen af tid var på et lavere niveau.

For at få et bedre indblik i den faktiske anvendelse af banerne bør man anvende booking- og benyttelsesdata. At se på bookingdata giver indblik i, hvordan trænings- og kamptidspunkter rent faktisk udbydes. Benyttelsesdata vil kunne give indblik i, hvorvidt banerne i praksis også bliver brugt, når de bliver booket.

En analyse af tildelt tid rummer flere metodiske forbehold, som har betydning for, hvordan resultaterne bør fortolkes i relation til kapacitetsbehovet på kunstgræsbanerne. For det første viser Højer-Kruse et al. (2017) som nævnt, at der typisk er forskel mellem booket tid og reelt anvendt tid, hvilket understreger, at bookingdata ikke nødvendigvis afspejler det faktiske aktivitetsniveau. Hertil kommer, at fodboldsæsonen ikke starter og slutter ens for alle foreninger eller hold: Nogle fortsætter uden pause mellem efterårs- og vintersæsonen, mens andre først genoptager træningen i f.eks. januar eller februar.

I de gennemførte fokusgruppeinterviews blev mængden af ugentlige træningspas, klubberne kunne tilbyde, italesat som en udfordring for foreningerne. For de fleste hold vil det p.t. kun være muligt at tilbyde én ugentlig træning på kunstgræs. Det harmonerer ikke med retningslinjerne for tildelingen af tider i Sønderborg Kommune (se boks 3), hvor det tilstræbes, at man kan tilbyde to ugentlige træningspas pr. hold. Med et mere detaljeret overblik vil man kunne vise tidsrum, hvor der (periodisk) vil kunne tilbydes flere træningspas. FC Sønderborgs ungdomshold træner (om praktisk muligt) op til fire gange om ugen + kampe.

En oversigt over booket tid ville potentielt kunne afdække ledige tidsrum og understøtte en mere fleksibel fordeling af tider mellem foreningerne. Samtidig kan analysen ikke sige noget om den selvorganiserede brug af banerne. Ingen af de fem kunstgræsbaner i Sønderborg er aflåste, og de kan frit benyttes, når de står tomme, hvilket betyder, at en del af

kapacitetsudnyttelsen foregår uden for de tildelte tidsrammer. Udgivelsen 'Danskernes motions- og sportsvaner 2024' peger på, at omkring en tredjedel af de fodboldaktive spiller fodbold selvorganiseret. I de gennemførte fokusgruppeinterviews fremhævede foreningerne, at de oplever, at banerne bliver flittigt brugt til selvorganiseret fodbold, når de står tomme.

Endelig bør det fremhæves, at systematisk registrering og opbevaring af data om tildelt tid kan være værdifuldt for Sønderborg Kommune i tilfælde af uenigheder mellem foreninger og tovholdere. Transparent dokumentation af fordelingen kan bidrage til en mere retfærdig og veldokumenteret dialog om kapacitet, prioriteringer og behov.

Del 2: Behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Denne del af analysen undersøger behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune med udgangspunkt i borgernes og brugernes perspektiver. Indledningsvis skitseres de nationale tendenser inden for fodbold, hvorefter blikket rettes mod de lokale forhold i Sønderborg. Her belyses både fodboldens aktuelle udbredelse og den historiske medlemsudvikling – samlet set og på tværs af lokalområder og foreninger. Derudover inddrages de socioøkonomiske forhold, der kan præge idrætsdeltagelsen i kommunen. Afslutningsvis præsenteres centrale lokale aktørers erfaringer og vurderinger af behovet for og anvendelsen af de eksisterende kunstgræsbaner.

Udvikling i befolkningens 'fodboldvaner'

Fodbold har i en længere årrække udgjort den største foreningsbaserede idrætsaktivitet i Danmark. Fra 2012 til 2024 har fodbold været den foreningsaktivitet med flest registrerede medlemskaber på landsplan, og i 2024 var der samlet set mere end 400.000 fodboldmedlemskaber¹⁸. Fodbold spilles på tværs af mange aldersgrupper og tiltrækker både børn, unge og voksne udøvere. Deltagelsen er ikke jævnt fordelt på tværs af alder. Aktiviteten er klart mest udbredt blandt børn og unge, hvor medlemsandelen er højest, mens deltagelsen falder gradvist i de ældre aldersgrupper.

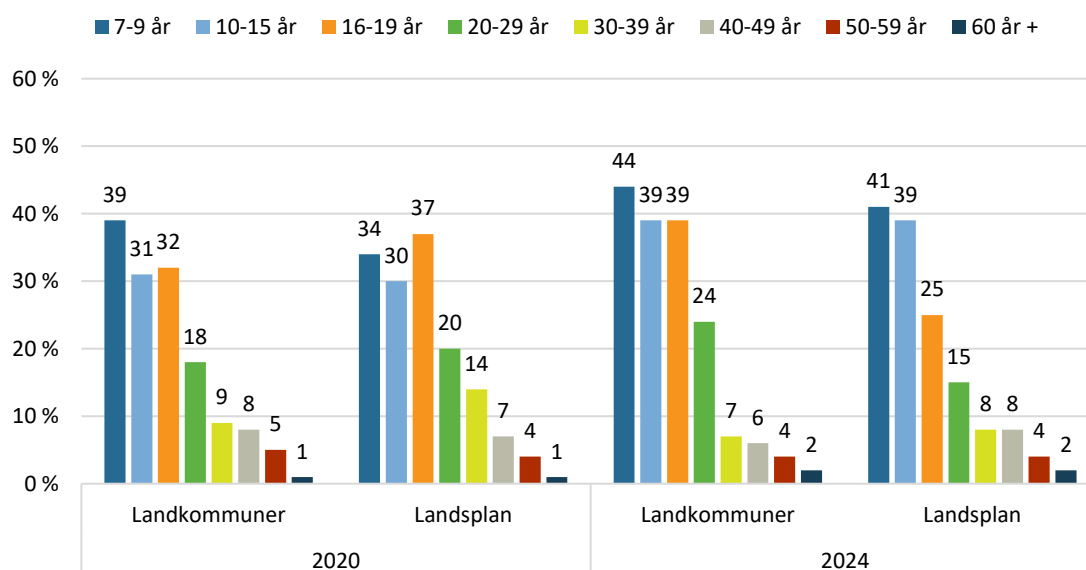
Dette mønster afspejles også i resultaterne fra Danskernes motions- og sportsvaner, hvor både 2020- og 2024-undersøgelserne viser, at fodbold primært dyrkes blandt børn og unge, mens deltagelsen er lavere i de ældre aldersgrupper.

Figur 4 baserer sig på tal fra 'Danskernes motions- og sportsvaner' og viser andelen, der angiver regelmæssigt at spille fodbold i 2020 og 2024, fordelt på alder. Figuren skelner desuden mellem landkommuner og landsgennemsnittet. Gennemsnittet for landkommuner anvendes her som det bedst tilgængelige sammenligningsgrundlag for Sønderborg Kommune, da Sønderborg i national statistik kategoriseres som en landkommune.

I tråd med de overordnede nationale tendenser viser figuren, at fodbold i landkommunerne er mest udbredt blandt børn og unge, mens deltagelsen er lavere i de ældre aldersgrupper. På landsplan ses en stigning i andelen af børn, der spiller fodbold, fra 2020 til 2024, mens udviklingen blandt voksne (16 år og ældre) er mere stabil eller svagt faldende.

¹⁸ Baseret på CFR-tal fra 2024

Figur 4: Andelen, som angiver regelmæssigt at spille fodbold, fordelt på aldersgrupper og opdelt i landkommuner og landsplansniveau



Figuren viser andelen, som angiver at have spillet fodbold regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder, baseret på tal fra 'Danskernes motions- og sportsvaner' (2020 og 2024)¹⁹. Figuren viser fordelingen på tværs af aldersgrupper. Inddelingen i landkommuner er baseret på Landdistriktsredøgørelsen (2011). 2020: Landkommuner (n=2.637) og landsplan (n=11.288). 2024: Landkommuner (n=2.682) og landsplan (n=10.081)

Figuren viser også, at andelen af personer, der spiller fodbold, generelt var højere på landsplan end i landkommuner i 2020. Dette billede ændrer sig i 2024, hvor landkommunerne samlet set har en højere deltagelse i fodbold end landsgennemsnittet. Forskellen ses især blandt de 16-39-årige.

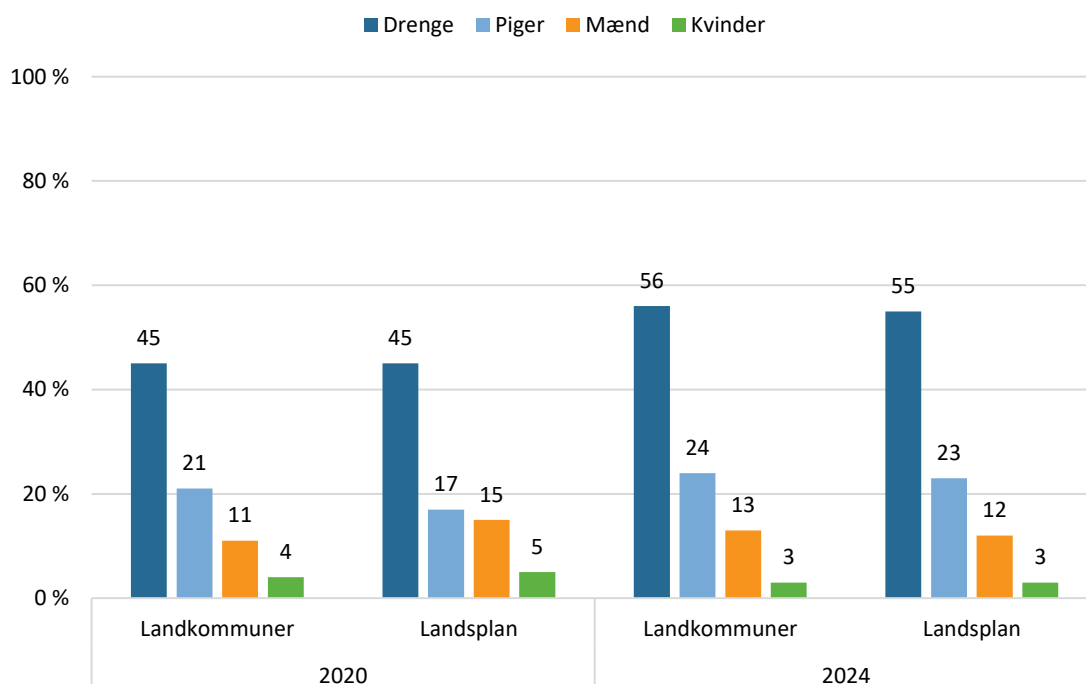
Fodbold dyrkes af både drenge og piger samt mænd og kvinder, men deltagelsen er ikke ligeligt fordelt. Drenge og mænd udgør fortsat den største andel af fodboldudøverne, mens piger og kvinder deltager i et lavere omfang. Denne forskel i kønsfordelingen er stabil over tid og afspejler sig både i børne- og ungdomsårgangene samt blandt voksne udøvere.

Figur 5 baserer sig ligeledes på data fra 'Danskernes motions- og sportsvaner'. Den viser andelen, der angiver regelmæssigt at spille fodbold i 2020 og 2024, fordelt på køn. Da dataudtrækket er opdelt på børn og unge (7-15 år) og voksne (16+ år), viser figuren fordelingen på tværs af drenge, piger, mænd og kvinder. På tværs af data fra 2020 og 2024 samt landkommune- og landsplansniveau viser figur 5, at drenge i højere grad end piger angiver at spille fodbold. Det samme gør sig gældende mellem mænd og kvinder.

Af figuren kan det ligeledes aflæses, at andelen af både drenge og piger, som angiver at spille fodbold regelmæssigt, er steget fra 2020 til 2024. I 2024 er forskellen mellem landkommunerne og niveauet på landsplan stort set identisk på tværs af køn.

¹⁹ Danskernes motions- og sportsvaner indsamles gennem to forskellige dataindsamlinger. Børn og unge (7-15 år) udtrækkes i en pulje og de voksne (16+ år) udtrækkes af en anden. Figurens populationsstørrelse er baseret på en sammenlægning af de to dataudtræk

Figur 5: Andelen, som angiver regelmæssigt at spille fodbold, fordelt på køn og opdelt i landkommuner og landsplansniveau

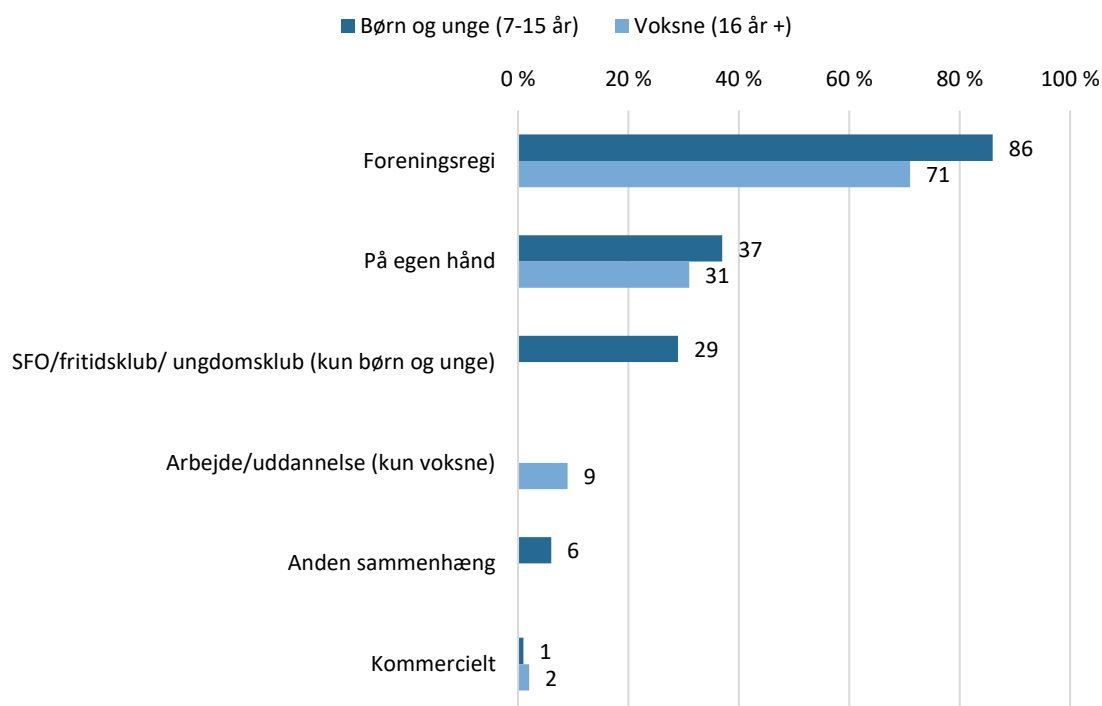


Figuren viser andelen, som angiver at have spillet fodbold regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder, baseret på tal fra 'Danskernes motions- og sportsvaner' (2020 og 2024). Figuren viser fordelingen på tværs af køn. Inddelingen i landkommuner er baseret på Landdistriktsredegørelsen (2011). 2020: Landkommuner (n=2.637) og landsplan (n=11.288). 2024: Landkommuner (n=2.682) og landsplan (n=10.081)

På tværs af figur 4 og 5 ses det, at børn og unge i højere grad end voksne angiver at spille fodbold. Derudover fremgår det, at fodbold i større omfang dyrkes af drenge end piger og i højere grad af mænd end kvinder.

Fodbold er en udbredt foreningsaktivitet i Danmark, hvilket afspejles i figur 6, der viser, hvilke organiseringsformer fodbold dyrkes i. Både blandt børn og unge (7-15 år) og blandt voksne (16 år og ældre) fremgår det, at fodbold i overvejende grad spilles i foreningsregi. Samtidig viser figuren, at en del af aktiviteterne også foregår selvorganiseret, og at børn og unge i nogen udstrækning spiller fodbold i SFO-, fritids- og ungdomsklubber.

Figur 6: Fodboldens organiseringsform på tværs af børn og unge (7-15 år) og voksne (16+ år) (pct)

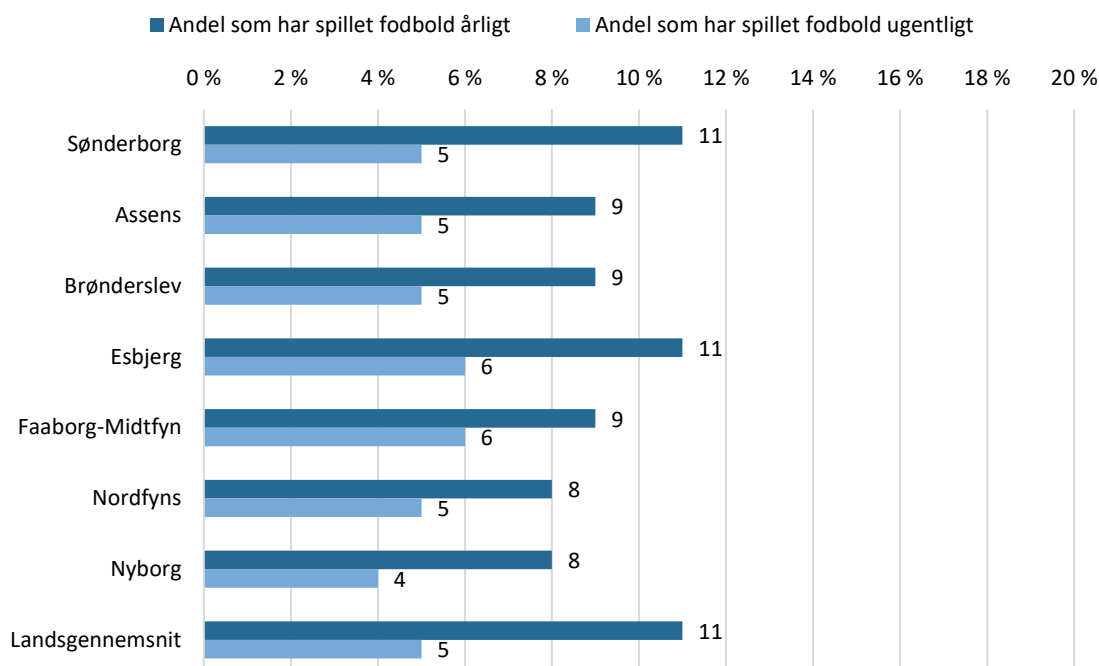


Figuren viser andelen af børn og unge samt voksne, der har dyrket fodbold inden for de forskellige organiseringsformer, baseret på tal fra 'Danskernes motions- og sportsvaner 2024'. Børn og unge: n=1.310. Voksne: n=353

'Danskernes motions- og sportsvaner' siger ikke noget om, hvor hyppigt fodbold spilles. Det kan undersøgelsen 'Danmark i Bevægelse' derimod besvare for de voksne borgere (15 år og derover). Samtidig findes data på kommuneniveau, hvilket gør det muligt at zoome ind på hyppigheden af fodboldaktiviteten i Sønderborg Kommune samt sammenligningskommunerne.

Overordnet viser figur 7, at der på tværs af Sønderborg Kommune, sammenligningskommunerne og landsgennemsnittet er færre, der dyrker fodbold ugentligt end årligt. I Sønderborg Kommune angiver 5 pct. af de voksne borgere, at de spiller fodbold ugentligt, mens 11 pct. spiller fodbold mindst én gang årligt. Dette niveau ligger tæt på både landsgennemsnittet og niveauerne i sammenligningskommunerne.

Figur 7: Andelen, der spiller fodbold årligt og ugentligt, i Sønderborg Kommune, sammenligningskommune samt landsgennemsnit (pct.)



Figuren viser andelen der har dyrket fodbold årligt og ugentligt baseret på data fra 'Danmark i Bevægelse'. Data er indsamlet i 2020 blandt borgere over 15 år.

De mindre forskelle, der ses mellem Sønderborg og sammenligningskommunerne, vurderes at ligge inden for den statistiske usikkerhed og må derfor betragtes som relativt små. Tallene kan være underestimerede, da dataindsamlingen forgik under coronapandemien, hvor deltagelsen i flere idrætsaktiviteter blev lukket ned (jf. Eske et al., 2022). 'Danmark i Bevægelse' gentages i 2025. Det vil være oplagt at sammenligne udviklingen med tallene fra 2020, når data er tilgængelige.

Fodbolden i Sønderborg Kommune

På baggrund af gennemgangen af de nationale tendenser i befolkningens motions- og sportsvaner – herunder variationer på tværs af alder, køn, organiseringsformer og aktivitetsfrekvens – retter rapporten nu fokus mod de lokale forhold i Sønderborg Kommune. Ligesom på landsplan er fodbold den mest udbredte foreningsaktivitet i Sønderborg Kommune²⁰, dog ligger på gymnastik på næsten samme niveau. Analysen omfatter både et historisk perspektiv og en beskrivelse af den aktuelle situation og baseres på data fra Central Forenings Register (CFR) og Danmarks Statistiks statistikbank.

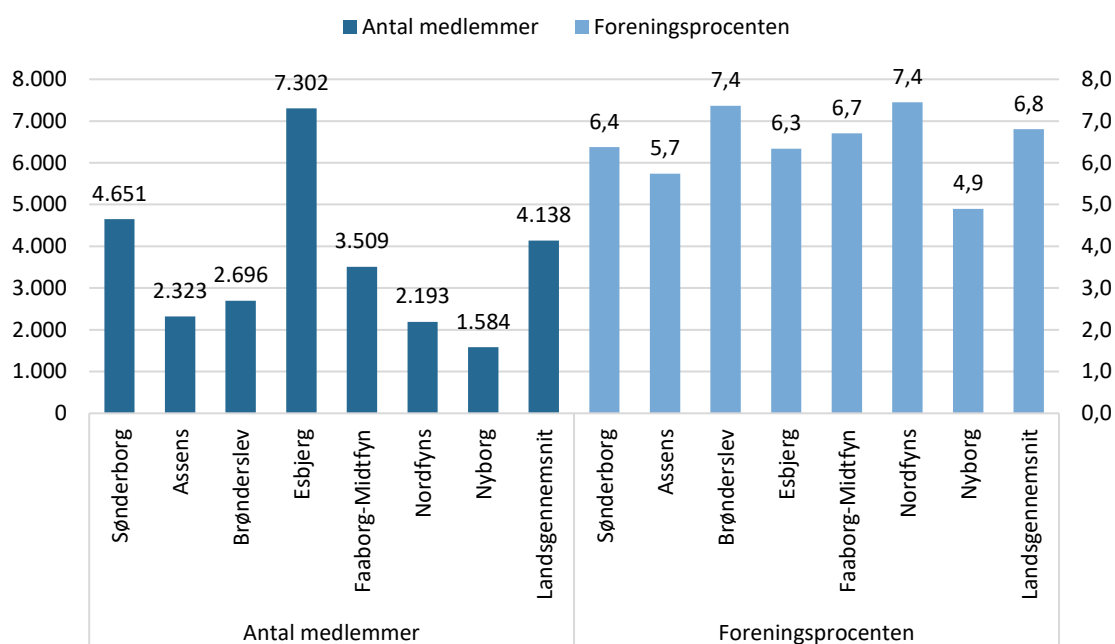
Ved anvendelse af CFR-data bør det bemærkes, at antallet af medlemskaber ikke nødvendigvis svarer til antallet af unikke udøvere, da samme person kan have flere medlemskaber på tværs af foreninger og idrætsgrene. Når fokus udelukkende er på én sportsgren – i dette

²⁰ Baseret på CFR-tal fra 2024

tilfælde fodbold – kan man antage, at forholdet mellem antal medlemskaber og faktiske udøvere i praksis er tættere på 1:1.

Figur 8 viser antallet af medlemskaber i fodboldforeninger og foreningsprocenten i Sønderborg Kommune og sammenligningskommuner samt landsgennemsnittet. Af figuren kan det aflæses, at der findes 4.651 fodboldmedlemskaber i Sønderborg Kommune, hvilket ligger over landsgennemsnittet og kun overgås i antal af Esbjerg Kommune blandt sammenligningskommunerne.

Figur 8: Medlemskaber i fodboldforeninger og medlemsandel i 2024



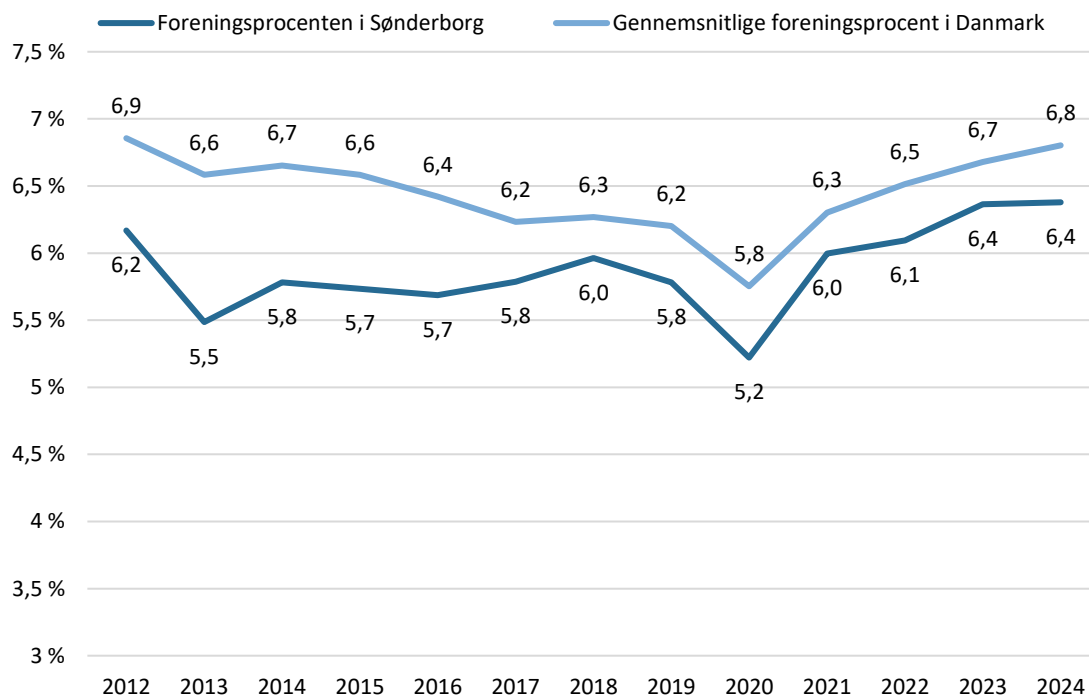
Figuren viser antallet af medlemskaber i fodboldforeninger i Sønderborg Kommune og sammenligningskommunerne. Foreningsprocenten måler, hvor stor en andel af den samlede befolkning i kommunerne medlemmer af fodboldforeninger udgør.

Hvis medlemstallet i kommunen sammenholdes med antallet af borgere, fås forholdstallet 'foreningsprocenten', som angiver andelen af befolkningen, der er medlemmer af en fodboldforening. Det beskriver fodboldens relative udbredelse i lokalbefolkningen. Fodboldens foreningsprocent i Sønderborg Kommune ligger på 6,4 pct. og derved under landsgennemsnittet på 6,8 pct. og tre ud af seks af sammenligningskommunerne. Det er et udtryk for, at fodbold i forening er smule mere udbredt i Brønderslev, Faaborg-Midtfyn og Nordfyns Kommuner samt på landsplan, end det er i Sønderborg Kommune. Forskellene er dog relativt små. På landsplan placerer Sønderborg Kommune sig i 2024 som nummer 52 ud af 98 kommuner målt på andelen af borgere med medlemskab i en fodboldforening.

Udviklingen i foreningsprocenten for fodbolden i Sønderborg Kommune og på landsplan kan aflæses af figur 9. I perioden fra 2012-2024 ligger den gennemsnitlige foreningsprocent for fodbolden på landsplan over niveauet i Sønderborg Kommune. Det er et udtryk for, at fodbold er mere udbredt i befolkningen på landsplan, end den er i Sønderborg Kommune. Den nuværende foreningsprocent i Sønderborg Kommune er ligeledes den højeste i

perioden, hvilket er et udtryk for, at fodbold aldrig har været mere udbredt i kommunen end nu.

Figur 9: Udviklingen i foreningsprocenten for fodbold i Sønderborg Kommune og på landsplan fra 2012-2024



Figuren viser udviklingen (2012-2024) i foreningsprocenten for fodboldmedlemskaber i Sønderborg og på landsplan. Data baserer sig på medlemstal fra CFR og 4. kvartals befolkningstal for hvert år, hentet via DST.

Både i Sønderborg Kommune og på landsplan har foreningsfodbolden oplevet en positiv udvikling i dens udbredelse siden 2020. Udviklingen i foreningsprocenten i Sønderborg Kommune følger i flere perioder den på landsplan. Det gælder særligt fra 2020, hvor der i de efterfølgende år oplevedes en kraftig vækst. Væksten skyldes både en genopretning efter coronapandemien, men både i Sønderborg og på landsplan overstiger den niveauet fra før pandemien. Noget af udviklingen kan altså også tilskrives en generel vækst i foreningsfodbolden i Danmark og Sønderborg Kommune. Ifølge tal fra DBU Jylland er udviklingen sket på tværs af køn og alder (DBU²¹).

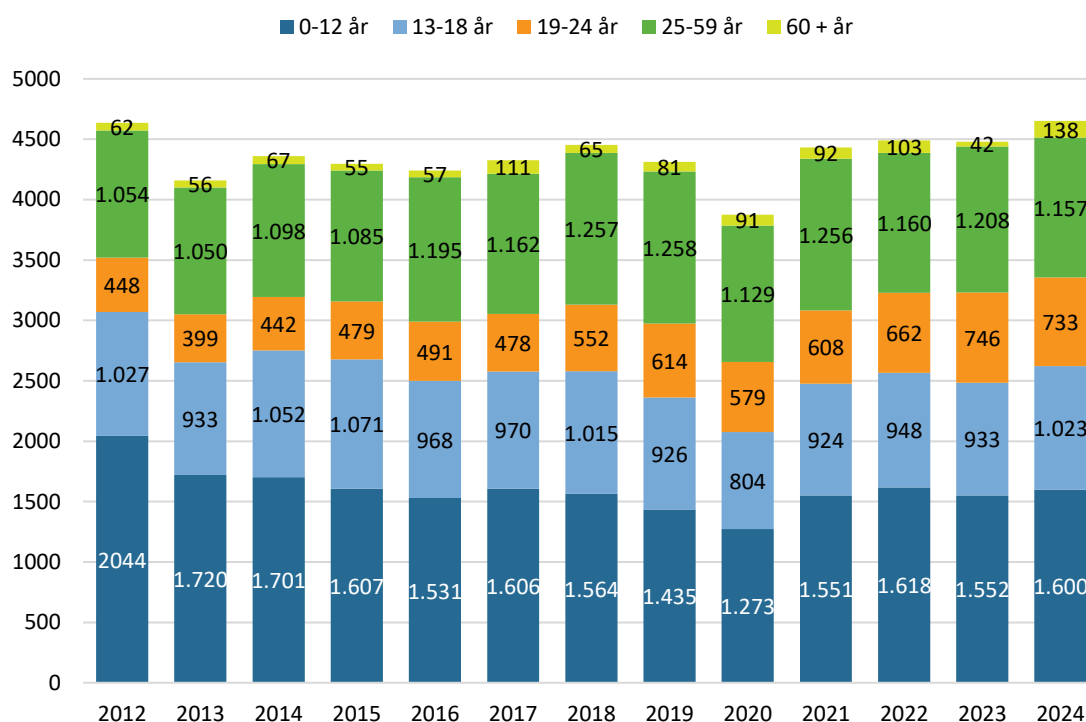
Figur 10 viser udviklingen i antallet af medlemskaber på tværs af aldersgrupper i Sønderborg Kommune fra 2012-2024. Figuren viser den samme positive udvikling som kunne aflæses af figur 9. Fodbold har siden 2023 aldrig været mere udbredt på antallet af medlemskaber²².

²¹ Fodboldens tiltrækningskraft er større end nogensinde

²² Foreningsprocenten viser, hvor stor en andel af befolkningen der er medlemmer, mens antallet af medlemskaber angiver det totale antal registrerede udøvere. Antallet af medlemskaber kan godt stige, selv om foreningsprocenten falder – f.eks. hvis befolkningen vokser hurtigere end medlemstallet.

Siden 2012 er kommunens befolkningstal faldet med 2 pct. (fra 75.790 borgere i fjerde kvartal af 2012 til 74.154 borgere i fjerde kvartal af 2024 jf. Danmarks Statistik), mens antallet af fodboldmedlemskaber steget med 1,5 pct. (71 medlemskaber). På trods af den positive udvikling er fodbolden i et mere historisk perspektiv altså ikke blevet nævneværdigt større.

Figur 10: Antallet af medlemskaber til fodboldforeninger på tværs af alderskategorier fra 2012-2024



Figuren viser udviklingen i antallet af medlemmer i fodboldforeninger i Sønderborg Kommune fra 2012-2024. Data er hentet fra CFR.

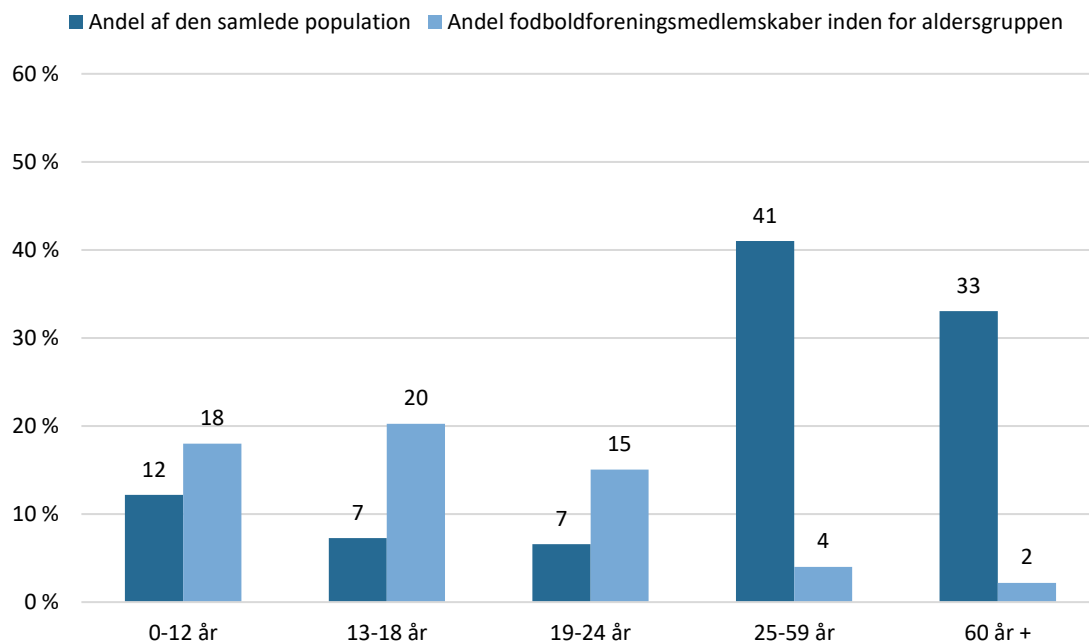
Figur 10 viser samtidig, at antallet af medlemskaber hos de 0-12-årige har været i en negativ udvikling. Inden for samme periode er antallet af 0-12-årige faldet med 22% (i antal borgere). Aldersgruppen er, målt på antallet af medlemmer, den største i Sønderborg Kommune. Den aldersgruppe, som primært bærer udviklingen, er de 13-24-årige.

For hele perioden er antallet af 19-24-årige i kommunen stort set uændret, men antallet af medlemskaber er vokset fra 448 i 2012 til 733 i 2024. Da både de 13-18-årige og 19-24-årige hører til de aldersgrupper, der ifølge kommunens retningslinjer skal prioriteres i tildelingen af tid på kunstgræsbanerne, kan den lokale vækst i antallet af fodboldspillere i netop disse grupper betyde, at brugen af banerne i vinterhalvåret alt andet lige bliver mere intensiv. Der ses desuden også en positiv udvikling blandt de 25-59-årige og de 60+-årige.

Figur 11 nedenfor viser den procentvise aldersfordeling blandt borgerne i Sønderborg Kommune samt andelen af borgere i hver aldersgruppe, der er medlem af en fodboldforening. De 25-59-årige og de 60+-årige udgør den største andel af kommunens befolkning.

Hvor figur 10 tidligere viste, at de 25-59-årige – målt i absolutte tal – er den aldersgruppe med næstflest medlemmer, fremgår det af denne figur, at andelen af medlemmer inden for aldersgrupperne 0-12 år, 13-18 år og 19-24 år er markant højere. Det vidner om, at fodbold har størst gennemslagskraft blandt børn og unge målt i forhold til gruppens størrelse.

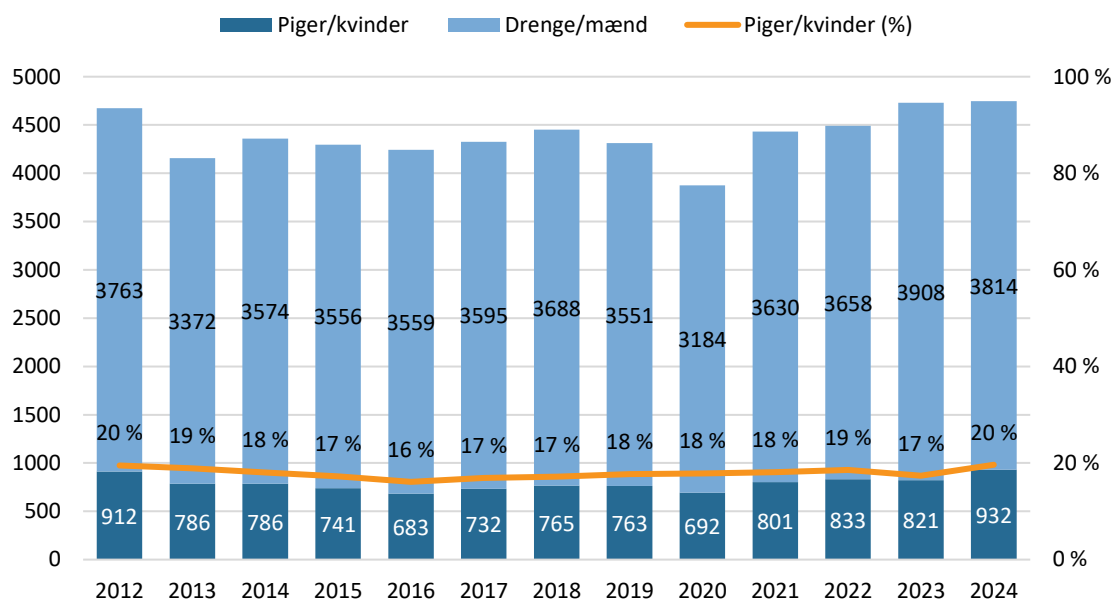
Figur 11: Sønderborg Kommunes aldersfordeling i 2024, samt aldersfordeling på medlemmer af fodboldforeninger i 2024 (pct.)



Figuren viser Sønderborg Kommunes aldersfordeling (n=74.154) og den aldersmæssige fordeling af medlemskaber i fodboldforeninger (n=4.746)

Forskellen i fodboldens udbredelse på tværs af køn udtrykkes af figur 12. Figuren viser antallet af medlemskaber hos drenge/herrer og piger/kvinder, samt hvor stor en andel medlemskaberne hos piger/kvinder udgør af det samlede antal medlemskaber (den orange linje). På tværs af den undersøgte periode svinger andelen af medlemskaber blandt piger/kvinder fra at udgøre mellem 16-20 pct. Målt i samlede antal medlemskaber over tid har der ikke været flere piger/kvinder med et medlemskab end i 2024. Siden 2020 er antallet af medlemskaber blandt kvinder vokset med 240 medlemskaber svarende til en vækst på 35 pct.

Figur 12: Udviklingen i antallet af medlemskaber i fodboldforeninger i Sønderborg Kommune fra 2012-2024, fordelt på køn



Figuren viser udviklingen i antallet af medlemskaber for piger/kvinder og drenge/herrer fra 2012-2024. Den orange linje indikerer, hvor stor en andel de kvindelige medlemskaber udgør af det samlede antal medlemskaber. Data er hentet via CFR.

Figuren viser samme tendens som på landsplan (figur 5), nemlig, at fodbolden i højere grad dyrkes af drenge/herrer end af piger/kvinder. I 2024 udgør piger og kvinder blot hvert femte medlem i fodboldforeningerne i Sønderborg Kommune.

Sønderborg Fremad, Dybbøl Idræts- og Gymnastikforening samt Gråsten Boldklub er de tre klubber i kommunen med flest kvindelige medlemmer. Disse foreninger er også blandt de største brugere af kunstgræsbanerne.

Efter at have beskrevet udviklingen i fodbolden på kommunalt niveau rettes fokus i det følgende mod den geografiske variation internt i Sønderborg Kommune. Gennemgangen giver mulighed for at undersøge udviklingen i antallet af medlemmer på tværs af lokalområderne og i de enkelte foreninger.

Af bilag 1 fremgår, at der på tværs af syv lokalområder findes 21 fodboldklubber/foreninger. Heraf anvender 13 af disse aktuelt kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune. Tabel 6 viser medlemsudviklingen i disse foreninger fordelt på fireårsintervaller (2012-2024). Foreningerne er ligeledes opdelt på lokalområder.

Tabellen viser, at Sønderborg Byområde er størst målt på antallet af medlemmer (1.418 medlemmer) og aktuelt rummer kommunens to største klubber (Sønderborg Boldklub og Sønderborg Fremad) efterfulgt af Dybbøl og Nordals med hver 597 medlemmer.

Tabel 6: Udviklingen i antallet af fodboldmedlemskaber (2012 -2024)

Område	Forening	Antal medlemmer			
		2012	2016	2020	2024
Sønderborg byområde	Sønderborg Boldklub	642	460	524	712
	Sønderborg Fremad	414	413	345	611
	Sønderborg Talentakademi	-	-	-	95
	I alt	1056	873	869	1.418
Sydals	Lysabild Skytte- & Gymnastikforening	67	115	162	175
	Hørup Ungdoms- & Idrætsforening	278	244	218	251
	I alt	345	359	380	426
Midtals	Midtals Idrætsforening	313	327	161	132
	Notmark Sogns Ungdomsforening	266	91	58	21
	I alt	579	418	219	153
Nordals	Nord-Als Boldklub	258	236	290	292
	Egen Ungdoms- & Idrætsforening	83	157	260	229
	Svenstrup Ungdomsforening	90	82	70	76
	I alt	431	475	620	597
Dybbøl	Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening	459	452	545	597
	I alt	459	452	545	597
Gråsten-egnen	Gråsten Boldklub	366	338	310	423
	I alt	366	338	310	423
Broagerland	Broager UI	321	300	232	336
	I alt	321	300	232	336

Tabellen viser udviklingen i antallet af medlemskaber (2012, 2016, 2020 og 2024). Tabellen viser ikke alle fodboldmedlemskaber, men kun for de foreninger, som aktuelt får tildelt tid på kommunens kunstgræsbaner.

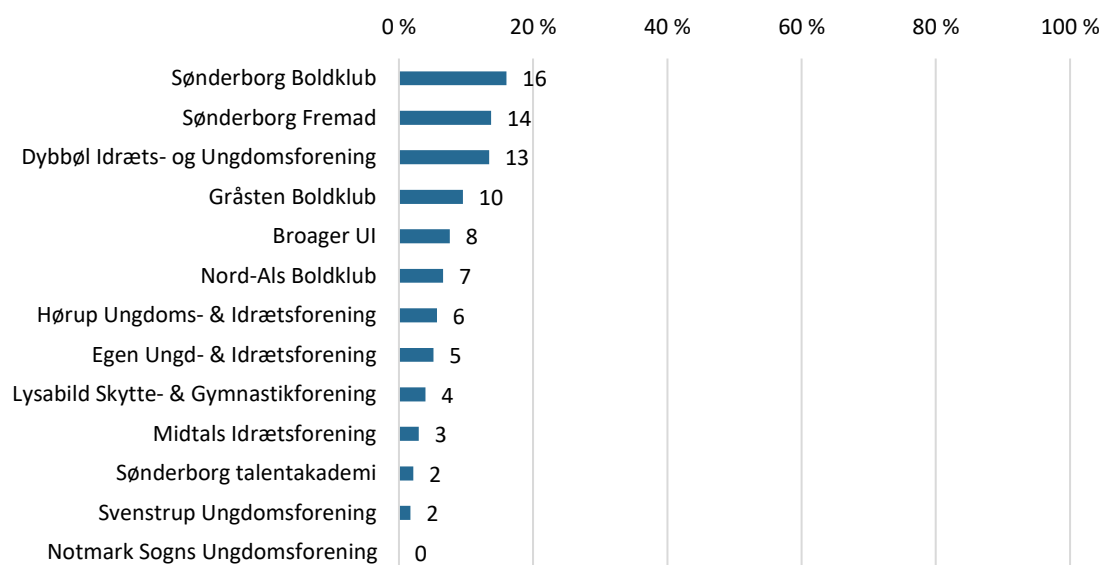
På tværs af områderne har kun Midtals i dag har færre medlemmer end i 2012. I perioden har området to klubber oplevet en negativ vækst i antallet af medlemmer på 426, hvilket svarer til et fald på 74 pct.

Da FC Sønderborg er en overbygningsklub mellem otte klubber²³, fremgår antal udøvere i overbygningen ikke som et selvstændigt af CFR tal, men indgår i de otte moderklubbers medlemstal. FC Sønderborg har ca. 20 spillere pr. ungdomsårgang og tilbyder desuden åbne træninger for børn.

Figur 13 viser medlemsfordelingen i procent for de klubber i kommunen, der har fået tildelt tid på kunstgræsbanerne. Figuren peger på en relativt jævn fordeling af medlemmerne på tværs af klubberne. Selvom der er forskel i størrelse, er der ikke én eller to klubber, der dominerer medlemstallet fuldstændigt. I stedet er medlemsmassen spredt på flere mellemstore foreninger.

²³ BNS, Broager UI, Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening, Egen Ungdoms- & Idrætsforening, Hørup Ungdoms- & Idrætsforening, Midtals Idrætsforening, Nord-Als Boldklub og Sønderborg Fremad

Figur 13: Fodboldklubbernes samlede medlemskabsandel i 2024 i Sønderborg Kommune (pct.)



Figuren viser medlemsfordelingen i procent på tværs af fodboldklubberne i kommunen. Figuren medtager kun de klubber, der aktuelt har fået tildelt tid på kunstgræsbanerne i Sønderborg Kommune. Derfor summerer figuren ikke til 100. Kilde: CFR

Tabel 7 angiver det samlede antal medlemmer fordelt på aldersgrupper og lokalområde samt den lokale foreningsprocent. Tabellen viser relativ store udsving i foreningsprocenten på tværs af lokalområder. Sønderborg byområde har det største samlede medlemstal, hvilket afspejler et større befolkningsgrundlag, men har en relativt moderat foreningsprocent sammenlignet med flere af de øvrige områder. Foreningsfodbold mest udbredt i Broagerland (7,6 pct), mens det er mindst udbredt i Midtals (1,9 pct.)

På tværs af områderne er deltagelsen størst blandt børn og unge (0-18 år), mens foreningsprocenten generelt falder med stigende alder. De 19-24-årige adskiller sig dog fra mønstret i flere områder; særligt Nordals og Broagerland har en høj foreningsprocent i denne aldersgruppe, hvilket indikerer en relativt stærk tilknytning til foreningsfodbold blandt unge voksne i netop disse områder. I andre områder – f.eks. Sønderborg byområde og Sydals – er deltagelsen i samme aldersgruppe betydeligt lavere.

Samlet viser tabellen, at der er forskelle i både omfang og alderssammensætning af fodboldudøverne mellem lokalområderne.

Tabel 7: Antal medlemmer og foreningsprocent fordelt på lokalområde og aldersgrupper i 2024

		0-12 år	13-18 år	19-24 år	25-39 år	40-59 år	60+ år	I alt
Sønderborg byområde	Antal medlemmer	537	371	153	152	104	44	1.360
	Forenings- procent	19	20	6	3	2	1	5,3
Nordals	Antal medlemmer	173	89	176	112	61	26	637
	Forenings- procent	14	12	30	4	1	1	4,7
Midtals	Antal medlemmer	49	25	22	20	31	6	153
	Forenings- procent	7	6	7	2	2	<1	1,9
Sydals	Antal medlemmer	225	87	22	16	54	22	426
	Forenings- procent	25	18	8	2	3	1	5,1
Dybbøl	Antal medlemmer	274	211	140	99	118	15	857
	Forenings- procent	17	24	24	6	4	<1	6,4
Gråsten	Antal medlemmer	196	101	63	75	30	19	484
	Forenings- procent	22	19	18	8	2	1	5,1
Broagerland	Antal medlemmer	146	87	86	73	40	1	433
	Forenings- procent	18	19	33	9	3	0	7,6

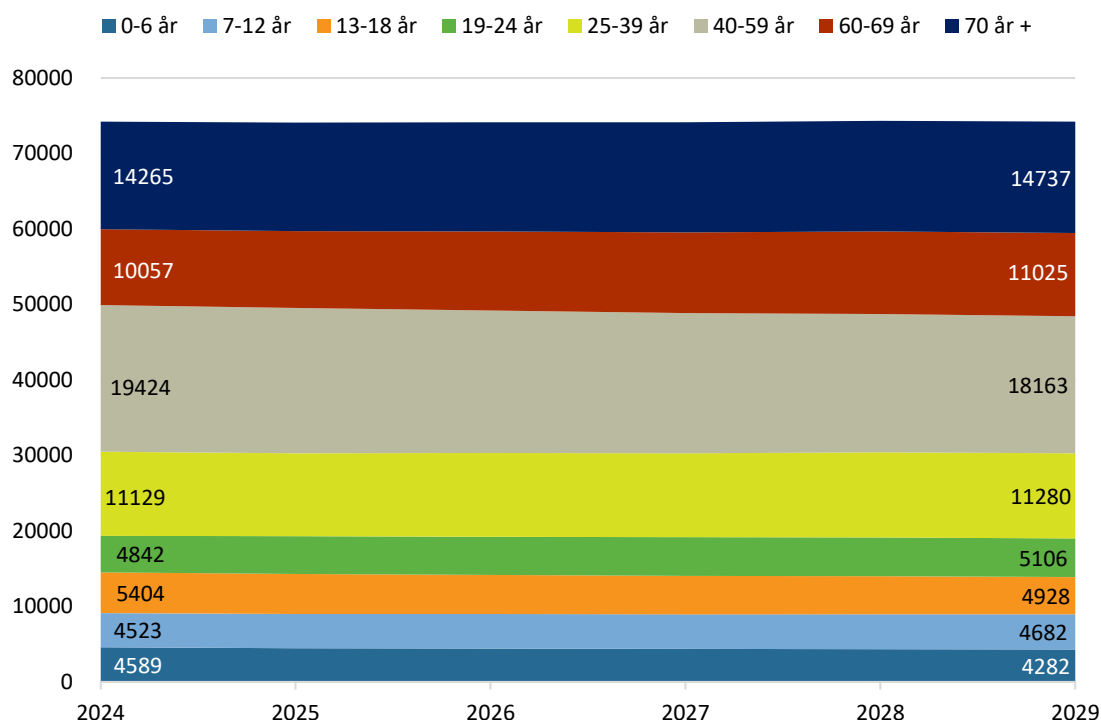
Tabellen viser antal medlemmer og foreningsprocenten fordelt på alder for lokalområderne i Sønderborg Kommune. Data baserer sig på CFR tal og Sønderborg Kommunes Befolkningsprognose 2025-2029

Den fremtidige befolkningsudvikling i Sønderborg Kommune

Dette afsnit belyser den forventede befolkningsudvikling i Sønderborg Kommune samlet set og på tværs af lokalområderne. Analysen tager udgangspunkt i kommunens befolkningsprognose for perioden 2025-2029 og giver et overblik over de demografiske ændringer, der kan have betydning for den fremtidige efterspørgsel efter idrætsfaciliteter. Befolkningsprognosen frem mod 2029 fremgår af figur 14.

Som det kan ses, forventes kommunens samlede indbyggertal at forblive uændret i perioden. Samlet set peger figuren på en nettovækst på -30 indbygger for perioden. På tværs af aldersgrupperne ses også kun små ændringer.

Figur 14: Udviklingen i antallet af borgere, fordelt på aldersgrupper, fra 2024 til 2029



Figuren baserer sig på data fra Sønderborg Kommunes Befolkningsprognose 2025-2029

Den største ændring ses blandt aldersgruppen på 70 år og derover, hvor antallet ifølge prognosen stiger med 472 frem mod 2029. Også gruppen fra 60-69 år vokser moderat. Omvendt ses et fald i aldersgruppen 40-59 år, som går fra 19.424 til 18.163. Blandt børn og unge er udviklingen mere begrænset: Antallet af 0-6-årige falder fra 4.589 til 4.282, mens antal 7-12-årige og 13-18-årige kun ændrer sig marginalt.

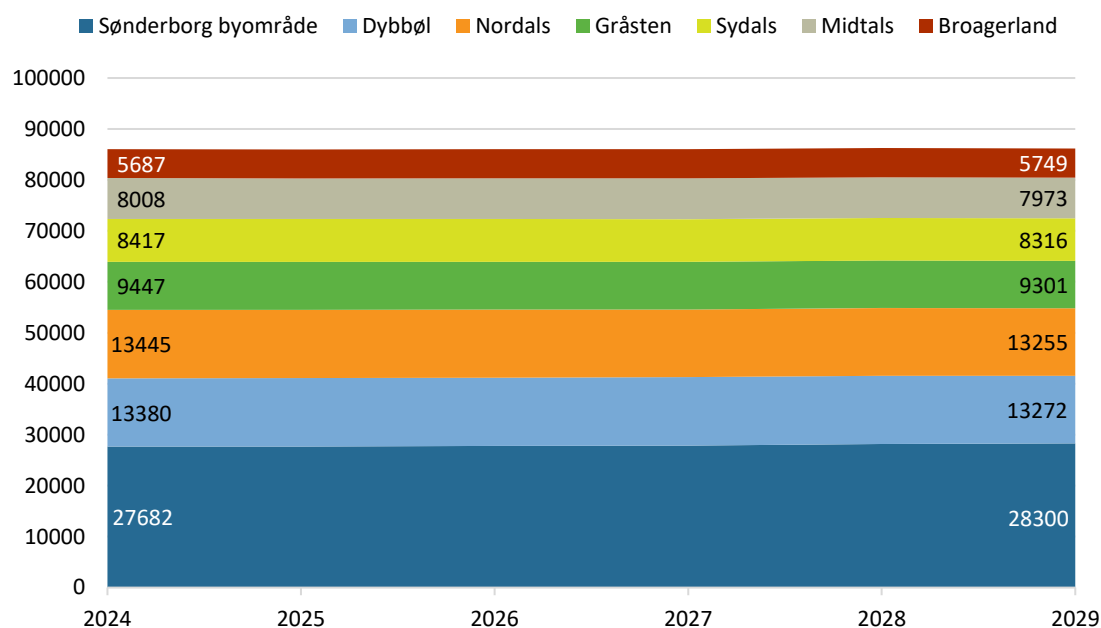
Gruppen på 25-39 år ligger på et stabilt niveau med en mindre stigning, mens antallet af 19-24-årige forbliver næsten uændret i perioden.

Samlet peger prognosen på en aldrende befolkning, hvor væksten primært ligger i de ældre aldersgrupper, mens antallet af børn, unge og personer i den erhvervsaktive alder enten er stabilt eller svagt faldende.

Figur 15 viser den forventede udvikling i antallet af borgere i Sønderborg Kommune fra 2024 til 2029, fordelt på lokalområder. Overordnet ligger befolkningsniveauet stabilt i perioden, men der ses mindre forskydninger mellem lokalområderne.

Sønderborg byområde er fortsat det største lokalområde og forventes at stige fra 27.682 borgere i 2024 til 28.300 i 2029, hvilket udgør den mest markante stigning i absolutte tal. Nordals og Gråsten forventes ligeledes at opleve en mindre vækst i perioden, mens især Dybbøl og Sydals viser et forventet svagt fald. Midtals og Broagerland ændrer sig kun marginalt i perioden.

Figur 15: Udviklingen i antallet af borgere fra 2024 til 2029, fordelt på lokalområder



Figuren baserer sig på data fra Sønderborg Kommunes Befolkningsprognose 2025-2029

Samlet set peger prognosen på relativt stabile befolkningstal, men med mindre forskydninger mellem lokalområderne. Den største vækst forventes i Sønderborg byområde, mens enkelte yderområder oplever svagt faldende befolkningstal.

Socioøkonomiske forhold i Sønderborg Kommune

Det er afgørende at være opmærksom på borgernes sociale og økonomiske forhold, da økonomiske ressourcer, uddannelsesniveau og boligforhold kan have stor betydning for, hvem der har adgang til, kendskab til og mulighed for at deltage i foreningslivet. Ulighed i velstand er meget ofte lig med ulighed i sundhed og deltagelse i fritidsaktiviteter som f.eks. fodbold.

Sønderborg Kommune har en score på 1,14 på det socioøkonomiske indeks²⁴, hvilket placerer kommunen som nr. 24 ud af 98 kommuner. Da landsgennemsnittet er sat til 1,00, indikerer scoren, at Sønderborg har et moderat forhøjet socioøkonomisk udgiftspres sammenlignet med landet som helhed. En score over gennemsnittet afspejler, at en relativt større andel af borgerne har sociale eller økonomiske udfordringer.

Socioøkonomi og foreningsdeltagelse hænger sammen. Både for voksne og for børn/unge har et bedre socioøkonomisk niveau en positiv effekt på en kommunes foreningsdeltagelse (Nielsen & Forsberg, 2025). Ligeledes vil en ændring (positiv og negativ) inden for en kommunes socioøkonomiske sammensætning påvirke børn og unges foreningsdeltagelse.

'Danskernes motions- og sportsvaner 2024' viser også, at der på tværs af både børn og

²⁴ Bilag 1: Kommunegrupper og socioøkonomisk indeks (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025)

voksne findes en række uligheder ift. at være motionsaktiv og dyrke sport i en forening. Beskæftigelsesstatus spiller en rolle ift. til tilbøjeligheden til at dyrke sport/motion, og personer på kontanthjælp, førtidspension eller i 'anden beskæftigelse' står i højere grad uden for de aktive motions- og sportsfællesskaber. Uddannelseslængde har ligeledes betydning for tilbøjeligheden til at være fysisk aktiv, hvor personer med længere uddannelse deltager væsentligt mere i sport og motion end personer med en kortere uddannelsesbaggrund. Undersøgelsen viser ligeledes, at børn af forældre, der ikke er født i Europa, er mindre tilbøjelige til at være aktive i foreninger (Pilgaard et al., 2025).

En landsdækkende tværsnitsundersøgelse i Danmark viser desuden, at socioøkonomisk status påvirker sandsynligheden for ugentlig deltagelse i fodboldaktiviteter. Denne effekt ses både, hvad angår jobstatus, familieindkomst og sygdomshistorik (Iversen et. al., 2024).

At have blik for, hvor borgere med forskellige socioøkonomisk vilkår bor, kan altså både give et overblik over, hvordan idrætsfaciliteter tilgodeser forskellige grupper, samt være et redskab til at identificere, hvor der kan være behov for særlige indsatser og målrettede tilbud for at sikre lige adgang for alle.

Denne tilgang harmonerer med Sønderborgs Socialpolitik 2025-2028, 'Sammen skaber vi det gode liv'²⁵. Her er ambitionen bl.a. "at mindske social ulighed i sundhed gennem stærke fællesskaber og lettere valg".

Sønderborg Kommune arbejder samtidig målrettet med at styrke trivsel og deltagelse i udsatte boligområder gennem boligsociale indsatser. Den nuværende boligsociale helhedsplan omfatter i dag 14 boligområder med omkring 4.000 beboere i Sønderborg og Nordborg. Helhedsplanerne indeholder indsatser inden for blandt andet fællesskab, uddannelse, beskæftigelse og kriminalitetsforebyggelse. Ifølge kommunen har indsatsen allerede haft positive resultater, herunder forbedret trivsel og færre ledige boliger i de berørte områder.

Et centralt fokus i de nye helhedsplaner er at styrke foreningsliv og fællesskaber. I denne sammenhæng kan placeringen af nye idrætsfaciliteter, herunder kunstgræsbaner, også tænkes ind som et led i den bredere sociale indsats. Etablering af en bane i eller tæt på boligområder med særlige udfordringer kan potentielt understøtte deltagelse i foreningslivet og skabe lettere adgang til organiserede og uorganiserede idrætsfællesskaber for børn og unge i disse områder.

Kortere afstand til idrætsfaciliteter kan gøre det lettere for børn og unge at deltage regelmæssigt i træning, og nærhed kan samtidig styrke fastholdelsen, fordi udøverne ikke behøver at skifte anlæg i vinterhalvåret eller rejse længere væk end deres normale træningssted. Når træning kan foregå på samme facilitet året rundt, reduceres logistiske barrierer for både trænere, udøvere og familier, hvilket kan mindske frafald. Denne pointe bliver gentaget i de gennemførte fokusgruppeinterviews. Nærhed til anlæg kan desuden øge

²⁵ [Høringsudkast - Socialpolitik 2025-2028 - Sammen skaber vi det gode liv.pdf](#)

mulighederne for selvorganiseret aktivitet uden for foreningernes træningstider og skabe lettere adgang for grupper, der kan have sværere ved at transportere sig til mere fjerntliggende faciliteter.

Som illustration viste en analyse fra DBU Jylland af spillerbevægelser i Aarhus Kommune i 2019 meget klart, at de fleste børn fra 0-12 år spiller fodbold i deres nærmiljø. I teenageårene fra 13-18 år sker derimod store forskydninger, hvor de unge kan transportere sig ved egen hjælp og søger mod de mest attraktive ungdomsmiljøer i kommunen. I Aarhus betyder det i praksis, at spillere og hold i teenageårene søger mod de mest ressourcestærke forstæder. For seniorspillere vokser transportradius igen, og ofte flytter seniorspillerne til nye områder (midtbyen). Spillerbevægelserne bekræfter behovene for at arbejde strategisk i forhold til adgang til faciliteter/klubmiljøer, hvor børnene bor, eller hvor ungdomsspillere søger hen.²⁶

Afstande rammer ikke alle grupper lige hårdt; borgere med færre sociale og økonomiske ressourcer har ofte mindre fleksibilitet i transport og påvirkes i højere grad af længere rejseafstande til en facilitet. En tættere placering af baner kan dermed bidrage til mere lige adgang til idrætstilbud og bedre fastholdelse på tværs af målgrupper.

Dog vil en placering af en kunstgræsbane i et område med lavere velstand ikke nødvendigvis føre til en større idrætsdeltagelse eller foreningstilmelding. En geografisk tæt placering alene skubber ikke automatisk flere borgere til at blive aktive.

Behov og ønsker blandt organiserede brugere

I det følgende afsnit belyses de centrale pointer fra analysens tre fokusgruppeinterviews og spørgeskemaerne. Betragtningerne giver foreningernes syn på, hvordan Sønderborg Kommune aktuelt er dækket ift. kunstgræsbaner, samt ønsker til den fremtidige udvikling i kommunen. Da kun få klubber har besvaret spørgeskemaet, er det ikke alle relevante brugeres betragtninger, som kan inddrages. Deltagerlisten til de tre fokusgruppeinterviews fremgår af boks 1 (se side 9).

Formatet for de tre fokusgruppeinterviews har været så ensartet som muligt, men er samtidig blevet tilpasset, så spørgsmålene afspejlede deltagernes forskellige udgangspunkter og behov. De har haft til formål at belyse både de praktiske, organisatoriske og strategiske forhold, der knytter sig til brugen af kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune. Konkret drøftede møderne stand og funktionalitet af de eksisterende baner, tildeling og anvendelse af træningstider samt betydningen af at have – eller mangle – en kunstgræsbane på eget anlæg. Derudover har deltagerne forholdt sig til fodboldens udvikling i kommunen, behovet for yderligere banekapacitet, mulige finansieringsmodeller og forskellige scenarier for placering og type af fremtidige baner.

²⁶ Se data fra Aarhus Kommune på side 30 i rapporten 'IF Lyseng som fremtidens fodboldmiljø', IF Lyseng 2019. [Download](#)

Samlet set giver interviewene indblik i foreningernes hverdagsudfordringer og deres vurdering af, hvordan nye kunstgræsbaner bedst kan understøtte fodboldens udvikling og lokale idrætsmiljøer. De centrale pointer er præsenteret i tabel 8 herunder.

Tabel 8: Centrale pointer fra de gennemførte fokusgruppeinterviews

	Fokusgruppe 1	Fokusgruppe 2	Fokusgruppe 3
Standen af de nuværende baner	Banen på Sønderborg Stadion fremhæves som den bedste, efterfulgt af banen i Guderup. Både Frøs Arena og Aarsbjerg fremhæves som slidte, og der opleves udfordringer med vand på banen i perioder med meget nedbør. Det fremhæves, at underlaget på banen ved Diamanten opleves som dårligt at spille på, men at standen er god.	Det fremhæves, at græstæppet på både Frøs Arena og Aarsbjerg er slidt, og at græsfibrene ikke rejser sig. Ved begge baner fremhæves udfordringer med dræn.	Banen på Frøs Arena bliver fremhævet som i dårlig stand. Det nævnes, at kommunens fodboldfaciliteter generelt er på et lavt niveau.
Tildeling af tider	Deltagerne fremhæver, at klubber med egne kunstgræsbaner har førsteprioritet til tider, og at de tider, de får tildelt, ligger i mindre attraktive tidsrum.	Det fremhæves, at lukning af Sønderborg Stadion har skabt et større pres på tildelingen af tid.	Både FC Sønderborg og Sønderborg Talentakademi oplever et stort pres efter lukningen af banen på Sønderborg Stadion, og de oplever store udfordringer både i forhold til tidsrum og mængden af tid.
Betydning af (manglende) kunstgræsbaner på eget anlæg	På tværs af deltagerne bliver det fremhævet, at det at have en kunstgræsbane vil gøre det muligt at bevare klublivet i vinterhalvåret. Klubberne oplever frafald i vintermånederne. Det vurderes, at transporttid har en stor betydning. Samtidig forventer deltagerne, at en kunstgræsbane kan styrke lokalområdet, da banen kan bruges bredt på tværs af køn, alder og organiseringsform.	Det bliver konkret fremhævet, at en fordel ved at have en kunstgræsbane er, at trænerne ikke skal fragte materiale fra eget anlæg til den bane, de kan bruge. Det fremhæves også, at det giver tryghed hos forældrene at sende børnene hen til et sted, de kender i forvejen. Samtidig anerkendes det, at korte transportafstande har en positiv betydning.	Der opleves et fragmenteret klubmiljø, fordi spillerne spredes ud på flere forskellige anlæg. De gæstende klubber oplever sig som 'gæst' og oplever, at de sociale rammer og omklædningsfaciliteterne presses. Afstandene gør, at spillerne har svært ved at nå til træning – særligt grundet begrænset offentlig transport. Sønderborg Statsskole fremhæver vigtigheden af at have idrætsfaciliteter tæt på skolen for at mindske frafaldet til idrætsundervisningen. Her fremhæves det også, at banen har fungeret som en meget stærk katalysator for ungemiljøet i byen og derigennem understøttet kommunens ambition om at holde unge væk fra skærmen.

			Sponsorsamarbejdet udfordres, når man ikke har en tydelig hjemmebane at eksponere sponsorer ved.
Fodboldens udvikling i kommunen	Der opleves en fremgang i fodbolden på tværs af kommunen. Samtidig forventer klubberne, at der særligt sker en positiv udvikling i antallet af piger, som spiller fodbold.	Pigefodbolden fremhæves som der, hvor udviklingspotentialet er størst. Det fremhæves også, at der er sket en udvikling i retning af et mere elitepræget miljø, med f.eks. morgentræning. Breddefodbolden vurderes ikke nødvendigvis at være i en positiv udvikling på tværs af kommunen.	Der efterspørges en retning på, hvad Sønderborg Kommune gerne vil med fodbold i kommunen. Hvis man ønsker at være en talentkommune, kræver det stabil adgang til kunstgræsbaner. Det fremhæves, at rammerne besværliggør en positiv udvikling for fodbolden – både i et bredde- og eliteperspektiv. Det bliver nævnt, at der spilles for lidt fodbold om vinteren.
Behovet for kunstgræsbaner	På tværs af deltagerne fremhæves det, at der er behov for mere kunstgræs for at øge den samlede kapacitet. Den nuværende kapacitet kan ikke rumme alle aktørernes behov.	Det fremhæves, at hvis banen på Sønderborg Stadion genåbnes, vil der fortsat være behov for én ekstra bane for at lette presset på de eksisterende baner	Det fremhæves, at der er for få vel-fungerende baner i Sønderborg Kommune. Der efterspørges en udvidelse for at kunne sikre mere stabile træningsforhold.
Model for finansiering	Der efterlyses en tydeligere kommunal finansieringsmodel, der beskriver, hvor stor en andel kommunen kan bidrage med. Den manglende model for (med)finansiering opleves som en barriere, når foreningerne skal søge fondsmidler. Det fremhæves, at foreningerne kan bidrage med egne midler, men der er en forventning om, at kommunen også påtager sig en andel – herunder også til meromkostninger ved valg af andre banetyper end baner med polymerisk infill (gummigranulat).	Der efterlyses klare langsigtede modeller for økonomien bag kunstgræsbaner. Hvem skal betale for udskiftningen af græstæppet? Og hvor stor en egenfinansiering forventes der? Fondsfinansiering kræver typisk kommunal medfinansiering. Det foreslås, at kommunen løbende afsætter midler til at geninvestere i banerne.	Spørgsmålet blev ikke præsenteret for deltagerne.
Placering af baner	Alle fire deltagende foreninger efterspørger en kunstgræsbane lokalt. Der var forskel på, hvor langt de var i processen med at udvikle et konkret tilbud på en bane.	To muligheder blev fremhævet. De deltagende repræsentanter foreslog en bane i Dybbøl, da de vurderer, at den vil kunne aflaste presset på banerne på Frøs Arena og Aarsbjerg Alternativt nævnes en udvikelse af banen ved Frøs	Der foreslås en kunstgræsbane etableret ved Alssund Skole. Derved vil man samle flere idrætsfaciliteter samme sted og komme tæt på at have et reelt idrætscenter, som ses i andre kommuner. Her fremhæves også skolens mulighed for at anvende banen og muligheden for, at eleverne kan gå til træning direkte efter skoledagen.

		Arena, hvor eksisterende lys kan udnyttes.	Alternativt fremhæves den nuværende kampbane på Sønderborg Stadion som en ønskværdig mulighed for en ny kunstgræsbane.
Banetype	Der nævnes frustration over kommunens valg om at udelukke baner med gummigranulat, og det forventes, at baner med en anden type underlag har en meromkostning.	Nonfill baner fremhæves, og Sønderborg Boldklub har allerede indhentet tilbud.	Det fremhæves, at underlaget på fremtidige kunstgræsbaner skal matche den tiltænkte målgruppe, og at valget af underlag ikke skal være rent prisstyret. I tillæg nævner Sønderborg Statsskole behovet for, at der skal vælges underlag, hvor skadesrisikoen er lav, og at den er tilpasset målgruppen

Deltagerne i de tre interviews har forskellige udgangspunkter, og deres besvarelser afspejler derfor den konkrete virkelighed, de selv oplever i deres klub eller institution. Det er naturligt, at perspektiverne i nogen grad præges af egne interesser og behov, men tilsammen giver udsagnene et nuanceret billede af de centrale udfordringer og muligheder i kommunen.

På tværs af de tre grupper vurderes standen af flere af de eksisterende kunstgræsbaner i Sønderborg Kommunen som dårlig. Samtidig oplever deltagerne i alle tre fokusgrupper også kapacitetsudfordringer, og at der ikke er mulighed for at tilbyde nok trænings- eller kamptid. Det påvirker bl.a. muligheden for at deltage i vinterturneringer eller afvikle hverdagskampe i aftentimerne. Den pointe fremhæves også af BNS²⁷, som i besvarelserne af spørgeskemaerne angiver, at de ikke kan deltage i vinterturneringer, da de aktuelt ikke har tid på kunstgræsbanerne. Broager UI, fodbold angiver, at den manglende kapacitet betyder, at de kun kan tilbyde træning til seniorhold. Lukningen af kunstgræsbanen på Sønderborg Stadion har øget kapacitetspresset i kommunen og har gjort tildelingen af tider mere besværlig.

Lokal forankring, klubfølelse og tryghed går igen, når betydningen af at have en kunstgræsbane vendes. Klubberne uden kunstgræsbaner oplever et frafald i vinterhalvåret, samt at transportafstande gør, at færre møder til træning, hvilket påvirker træningskvaliteten negativt. Sønderborg Fremad fremhæver den pointe, at det ikke er alle børn og unge i deres forening, som har mulighed for at transportere sig over længere afstande for at komme til træning. Sønderborg Boldklub fremhævede fordelene ved, at deres trænere ikke skal transportere udstyr – denne pointe går igen i Sønderborg Talentakademis spørgeskema-besvarelse.

Pige- og kvindefodboldens udvikling blev fremhævet positivt på tværs af fokusgrupperne. Heri lå også en anerkendelse af, at det også påvirker kapaciteten, at flere kvinder spiller fodbold. Særligt når man ønsker at udvikle et bedre fodboldmiljø for piger og kvinder i kommunen. FC Sønderborg og Sønderborg Talentakademi fremhæver, at manglende kunstgræsfaciliteter er en barriere for, at fodbolden kan udvikle sig i en positiv retning i

²⁷ BNS deltog ikke i et fokusgruppeinterview

kommunen. På tværs af de tre grupper er det derfor også en klar vurdering, at den nuværende kapacitet af kunstgræsbaner i kommunen er for lav.

Der efterspørges en klar model for finansiering af baner eller udskiftning af eksisterende græstæpper. Foreningerne angiver, at de har behov for, at kommunen gør det klart, hvor stor en andel den kan finansiere, og hvor stor en andel foreningerne selv skal komme med.

Når det kommer til placeringen af kommende baner, er der ingen tvivl om, at deltagerne har hver deres udgangspunkt og hver deres interesse.

Sønderborg Talentakademi efterspørger i besvarelsen af spørgeskemaet en facilitetsstrategi fra kommunens side, så etableringen af potentielle nye kunstgræsbaner afspejler kommunens og idrætsforeningernes ambitioner både på kort og på langt sigt.

Del 3: Kunstgræsbaner og miljøet

En række danske kommuner, inklusive Sønderborg Kommune, oplever udfordringer med mulige støj- eller lysgener fra kunstgræsbaner eller særlige udfordringer med at finde en sikker afløser for kunstgræsbaner med såkaldt polymerisk infill (typisk gummigranulat). Polymerisk infill beskytter græsstråene og styrker banernes spillemæssige egenskaber og funktion, men skal udfases som følge af en EU-forordning, der har til formål at reducere mikroplast i miljøet

Det følgende afsnit behandler de miljømæssige udfordringer med kunstgræsbaner og analyserer mulige løsninger i forhold til såvel miljø som spilletekniske egenskaber for fremtidens kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune.

Afsnittet kommer omkring tre aktuelle miljømæssige problemstillinger vedrørende kunstgræsbaner

- 1) Lovbestemt udfasning af baner med polymerisk infill og jagten på alternative bane typer.
- 2) Lovbestemt udfasning af lyskilder med metalhalogenlamper til fordel for LED-lys samt udfordringer med lysforurening.
- 3) Udfordringer med generende støj fra kunstgræsbaner, som i modsætning til de gængse græsbaner anvendes året rundt og ofte har en langt højere benyttelse end græsbaner.

Status på udfasning af kunstgræsbaner med polymerisk infill

EU-Kommissionen besluttede i 2023 på baggrund af anbefalinger fra EU's Kemikalieagentur ECHA, at såkaldt polymerisk infill i kunstgræsbaner skal udfases. Det sker som en del af en generel indsats for at reducere forurening med mikroplast i naturen²⁸. EU-forordningen forbyder markedsføring af produkter med bevidst tilsat mikroplast, som frigiver mikroplast ved almindelig brug som f.eks. kunstgræsbaner, gødning, hudholdningsprodukter, kosmetik, nytårs- og julepynt (herunder glimmer og glitter).

For polymerisk infill til kunstgræsbaner gælder en overgangsperiode på otte år inden begrænsningen træder i kraft den 17. oktober 2031. Karensperioden skal give mulighed for at udvikle alternative kunstgræsbaner af samme kvalitet som de meget udbredte kunstgræsbaner med infill af gummigranulat. Polymerisk infill er typisk produceret af granuleret gummi fra bildæk (ELT), EPDM, TPE, bioplast eller coatet sand. De små gummistykker beskytter græsstråene og tilfører banen vigtige spillemæssige egenskaber. Kunstgræsbaner med polymerisk infill forbydes ikke, men efter skæringsdatoen i 2031 forbydes salg og markedsføring af polymerisk infill til kunstgræsbaner.

Man må altså gerne fortsat anvende kunstgræsbaner med polymerisk infill efter 2031, og man må også anskaffe et lager af gummigranulat til baneplejen efter 2031 og indtil udløbet

²⁸ https://denmark.representation.ec.europa.eu/news/forbud-mod-miljoskadelig-gummigranulat-i-kunstgraesbaner-et-skridt-naermere-2023-04-26_da

af banetæppets levetid. Udfasningen af kunstgræsbaner med polymerisk infill i Europa vil derfor i praksis ske løbende frem mod ca. 2040.

Alle fire eksisterende 11-mands-kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune har græstæpper med polymerisk infill (gummigranulat). 8-mandsbanen ved Diamanten i Fynshav har såkaldt Bioinfill (baseret på sukkerrør). I lighed med andre danske kommuner som København, Aarhus, Gladsaxe m.fl. har Sønderborg Kommune et ønske om at påbegynde udfasningen af kunstgræsbaner med polymerisk infill straks, så der ikke længere tillades etablering af nye baner i kommunen eller sker fornyelse af eksisterende baner med banesystemer med polymerisk infill.

På grund af usikkerheden om alternative banetyper har flere danske kommuner valgt at fortsætte med at etablere kunstgræsbaner med polymerisk infill i nogle år endnu, mens de afventer markedsudviklingen.

Dette gælder blandt andet Frederiksberg Kommune, der stort set har omlagt alle den befolkningstætte kommunes fodboldbaner til kunstgræs.

Det gælder også i Silkeborg Kommune, der efter tidligere at have indført et forbud mod anlæggelsen af nye kunstgræsbaner med polymerisk infill har valgt at gå tilbage til baner med polymerisk infill. Det sker dels på grund af blandede erfaringer med baner med såkaldt sand-infill i bydelene Sejs/Svejbæk og Gødvad, dels på grund af forskningsprojektet Silkeborgbanen.dk²⁹.

På en kunstgræsbane på Søholt nær ved kommunens superligastadion JYSK Park (der som en af to superligabaner har en kunstgræsbane med polymerisk infill) har kommunen i samarbejde med Teknologisk Institut og Sweco, DBU og rådgivningsfirmaet WSP fulgt udledningen af gummigranulat fra en kunstgræsbane med polymerisk infill. Banen plejes og beskyttes optimalt efter alle anbefalinger i forhold til at undgå spild eller udledning af mikroplast fra banen.

Foranstaltningerne indebærer blandt andet såkaldte granulatpær (beskyttende bander på over 0,5 m hele vejen rundt), sluser og koste til affejning af granulatrester fra støvler, bolde og tøj, grundig rensning af maskiner, før de forlader anlægget mm.). Med disse foranstaltninger konkluderer Silkeborgbanen.dk, at svindet fra banen er holdt under 10 kg gummigranulat pr. år. EU's Kemikalieagentur lagde til grund, at der forsvandt ca. 500 kg gummigranulat fra en typisk kunstgræsbane pr. år. Det hører med, at Silkeborg Kommunes ansvarlige groundsman på et kunstgræsseminar i regi af DBU Jylland den 1. oktober 2025 anslog, at kommunen bruger ca. 300.000 kr. pr. år på den optimale drift af en kunstgræsbane med polymerisk infill (gummigranulat).

²⁹ <https://silkeborgbanen.dk/>

Trods resultaterne fra Silkeborgbanen.dk er der ikke forventning om, at det kommende forbud mod salg og markedsføring af polymerisk infill i kunstgræsbaner fraviges på EU-niveau.

For Sønderborg Kommunes vedkommende gælder dog, at Silkeborgbanen.dk anviser veje til at reducere svindet af mikroplast fra kommunens eksisterende kunstgræsbaner, så længe de er i drift.

Især på banen i Aarsbjerg sker et visuelt tydeligt udslip af gummigranulat til omgivelserne – f.eks. ved snerydning. Det samme er i mindre grad tilfældet omkring banen i Sundsmark. Disse baner er samtidig de ældste baner i kommunen.

Mens banerne i Guderup og på Sønderborg Stadion er i god stand og kan holdes i drift i mange år endnu, før der bliver behov for at udskifte græstæppet, vil det være relevant *enten* at gennemgå foranstaltningerne for at reducere svind af gummigranulat fra banerne i Aarsbjerg og Sundsmark – *eller* at tilstræbe en snarlig udskiftning af kunstgræsdekke til en alternativ type på disse to baner.

Illustrationen nedenfor viser et overblik over foranstaltninger til reduktion af svind af gummigranulat fra Silkeborgbanen.

Illustration



Kilde: Silkeborgbanen.dk

Aarhus Kommune har i lighed med Sønderborg Kommune besluttet af udfase kunstgræsbaner med polymerisk infill. Af de 23 baner i kommunen i 2024 var de 21 ifølge

kommunens egen opgørelse med polymerisk infill. Kommunen vedtog i 2024 en 'Handleplan for udfasning af kunstgræsbaner med infill af mikroplast i Aarhus Kommune'. Dette skete trods en forudgående høring, hvor et stort antal fodboldklubber og DBU Jylland i høringssvarene gav udtryk for bekymring over beslutningen. Handleplanen frigør ekstra anlægsmidler, som skal understøtte fodboldklubberne i kommunen med at skifte banesystemer til de ofte dyrere alternative baneløsninger.

Aarhus Kommune udgav allerede i august 2023 en 'Vejledning til minimering af spredning af mikroplast fra kunstgræsbaner'³⁰. Vejledningen giver en række relativt simple råd til at reducere spredning af mikroplast fra banerne. Vejledningen kan være til god inspiration for miljømæssige foranstaltninger på de eksisterende kunstgræsanlæg i Sønderborg Kommune.

Kunstgræsbaner uden polymerisk infill

Sønderborg Kommune ønsker i denne rapport en afklaring af mulighederne for at finde andre banesystemer for kunstgræsbaner end baner med polymerisk infill (gummigranulat). Markedet for kunstgræsbaner er i forandring, og der sker en løbende produktudvikling og rivalisering mellem forskellige leverandører og banetyper om at finde fremtidens banetype uden gummigranulat. Trods usikkerhed om kvaliteten af alternative banetyper har vi i researchen til denne rapport identificeret tre banetyper uden polymerisk infill, som med den rette forventningsafstemning vil kunne fungere udmærket for fodbolden i Sønderborg Kommune ud fra en devise om 'ret bane til ret brug'.

Vi baserer denne opfattelse på deltagelse i en række faglige seminarer, direkte interviews med baneejere med erfaring med forskellige banetyper samt besøg på anlæg med og uden fodboldstøvl.

Erfaringsgrundlaget for baner med såkaldt polymerisk infill (gummigranulat) er i sagens natur langt størst. Denne banetype har sat standarden for, hvordan spillere 'oplever' en kunstgræsbane. Selv uvildige rådgivere er i flere tilfælde tilbageholdende med at give konkrete svar eller anbefalinger af alternative banetyper, og såvel en række af de kendte rådgivere på markedet som DBU hælder i vid udstrækning til at fortsætte med at anlægge kunstgræsbaner med polymerisk infill indtil videre.

Heroverfor står i mange tilfælde kommuner og baneejeres ønsker om at leve op til 'ånden' i det kommende EU-forbud mod salg og markedsføring af løst tilført gummigranulat til bl.a. kunstgræsbaner fra 2031 og herunder også behovet for, at der inden forbuddets indførelse afprøves alternative muligheder og opbygges såvel et marked som et innovationsmiljø for andre banetyper. EU-Kommissionen indførte netop en indfasningsperiode på otte år for at stimulere til en sådan udviklingsfase.

³⁰ <https://aarhus.dk/media/wszb51mc/vejledning-om-kunstgraesbaner-sport-fritid-aarhus-kommune.pdf>

Vi deler denne opfattelse med flere af fodboldklubberne i Sønderborg Kommune, som i de gennemførte fokusgruppeinterviews har givet udtryk for deres opbakning til, at der fremadrettet ledes efter alternative banesystemer uden polymerisk infill. Klubberne har dog samtidig ytret ønske om en økonomisk håndsækning fra kommunen til de øgede anlægsomkostninger og usikkerheden ved at skifte til mere uprøvede banetyper.

Der findes adskillige eksempler i Danmark på baneejere med dårlige erfaringer med forskellige banetyper. Her skal man være opmærksom på at pris og kvalitet hænger sammen. Klare specifikationer og fokus på kvalitet såvel i anlæg som drift er en absolut forudsætning for, at en ny kunstgræsbane uanset type kan fungere tilfredsstillende.

I det nedenstående gennemgår vi de tre mest gængse overordnede banekategorier uden polymerisk infill. Vær opmærksom på, at der inden for hver kategori findes store variationer i produktionsmetode, kvalitet og længde/udformning af strå, baneopbygning osv.

De tre banetyper er:

- Kunstgræs med performance-infill af korkgranulat (naturmateriale)
- Kunstgræs med stabiliserende infill af sand
- Kunstgræsbaner med nonfill – altså uden nogen form for infill – heller ikke sand³¹

Kunstgræsbaner med infill af korkgranulat

Såkaldte 3G-kunstgræssystemer med infill af korkgranulat vil typisk være opbygget med en såkaldt schockpad samt et 40-45 mm kunstgræstæppe med infill af sand og korkgranulat. Producenterne eksperimenterer med andre naturmaterialer som infill (f.eks. olivenkerner, majsstokke, biofill, brockfill/træflis), men i denne gennemgang fokuserer vi på baner med infill af kork, som pt. er den mest udbredte banetype med alternativ infill af naturmaterialer.

Københavns Kommune har som landets største ejer af kunstgræsbaner pt. 11 baner med korkgranulat. Den ældste er anlagt i Brønshøj i 2018, og de nyeste er et anlæg på 26.000 m² hos boldklubben Hekla på Amager, som er indviet dette efterår. Kommunen foretrækker pt. baner med korkgranulat på anlæg, som primært bruges til organiseret fodbold og typisk anlæg med seniorfodbold på godt niveau. Et eksempel er stadionbanen i Sundby Idrætspark, der i efteråret 2025 blandt andet anvendes til fodbold i herrernes 1. division (Betinia LIGA). Københavns Kommune fremhæver blandt andet den tre år gamle bane i Emdrup (KFUM)

I fodbold på divisionsniveau og på højere niveau af DBU's klublicens for ungdomsfodbold stilles krav om baner med mærket FIFA Quality Pro. For at få dette mærke skal bane leve op til forskellige tekniske krav vedrørende spilbarhed, boldens opførsel, underlagets egnet ved retningsskifte osv. samt risiko for skader, hudafskrabninger etc. Gode baner

³¹ Visse producenter betegner baner med stabiliserende sand som nonfill, hvilket kan virke forvirrende.

med infill af korkgranulat kan leve op til disse formelle standarder, som altså herhjemme er sat af Divisionsforeningen/DBU.

Baner med korkgranulat har også ulemper. Dels er kork af den nødvendige kvalitet en knap og i visse tilfælde også meget dyr ressource. Det er et naturmateriale, som formulder, og det er et materiale, som kan opleves glat ved regn/frost, især hvis banen ikke er 'fyldt korrekt op' eller behandlet med såkaldt tøvæske før evt. frost. Frost kan give anledning til aflysning af træninger på korkbaner.

Typisk reduceres udfordringer med 'klistret' kork efterhånden, som korkmaterialet arbejdes ned i græsset. Man skal løbende fylde op med korkgranulat, og det kan være dyrt, og en bane med korkgranulat vil ikke nødvendigvis blive oplevet som perfekt under meget fugtige eller hårde vinterlige vejrforhold. Dog skal det siges, at det samme er tilfældet for græsbaner, som heller ikke opleves på samme måde i forskellige vejrforhold – det er en del af spillet.

En klub som Løgstør IF har en velfungerende bane fra 2020, men klubben oplyser, at den bruger ca. 80.000 kr. om året i gennemsnit på korkgranulat. Pt. oplever klubben, at det er vanskeligt at købe korkgranulat hjem fra leverandørerne. Efterhånden som stadig flere baner stiller om til kork, kan denne udfordring vokse yderligere, og korkgranulat er derfor ikke en mulig løsning for alle Europas titusindvis af kunstgræsbaner. Man risikerer at erstatte et problem med et andet, men omvendt vil korkgranulat kunne 'suges op' og erstattes med andre typer af infill, hvis der kommer bedre produkter på markedet.

Københavns Kommunes erfaringer tilsiger, at god dræning af en bane med korkgranulat er aldeles afgørende. Kork flyder ovenpå, og der er eksempler på, at kork er forsvundet fra banerne ved kraftige regnskyl kombineret med hård blæst. Der findes forskellige stråtyper på korkbaner. Nogle stråtyper tager længere tid at arbejde kork/sand ned i underlaget, mens andre typer holder bedre på korken. Det største svind sker dog typisk ved almindelig 'formuldning' over tid.

Københavns Kommune har et stort apparat til banedrift og bruger uformelt anslået 300.000-500.000 kr. om året til drift af baner med korkgranulat (man 'børster', 'strigler' og fylder op). Mindre kan formentlig gøre det med en god frivillig organisering omkring banerne, men det kræver et vist beredskab at drive velfungerende baner med korkgranulat.

For Sønderborg Kommunes vedkommende vurderer rapporten, at det ikke kan anbefales at stille om til baner med korkgranulat på anlæggene i Sundsmark eller Aarsbjerg, hvor der ifølge informanterne fra tid til anden kan være udfordringer med vand på banerne.

Korkgranulat bør i Sønderborg Kommune primært overvejes til baner med fodbold på højere niveau. For Sønderborgs vedkommende vil det primært være aktuelt på Sønderborg Stadion eller i Guderup. Her er de eksisterende baner med infill af gummigranulat dog i god stand og står ikke umiddelbart foran en udskiftning af græstæppet.

I forhold til evt. nyanlagte baner vil korkgranulat mest være et alternativ, hvis der er en vis kapacitet til banedrift og økonomi til løbende driftsomkostninger med blandt andet løbende påfyldning af ny korkgranulat.

Kunstgræsbaner med infill af sand

Kunstgræsbaner med infill af sand vil typisk have stabiliserende infill af kvarts/silicasand en kortere stråhøjde (28-32 mm), men til gengæld en mere koncentreret mængde græs (fiberantal 500.000-1.000.000 stk/m²) samt en shockpad under græstæppet.

Baner med infill af sand har et blakket ry. De kan opleves som hårde og glatte i frost og regn, fordi sandet bliver hårdt, men har til gengæld en god baneøkonomi og en god holdbarhed, der gør dem velegnet til kombineret klub og selvorganiseret eller skolebrug. Banerne kan ikke opnå FIFA Quality Pro mærket, og fodboldspillere oplever dem ofte som mindre attraktive at spille på, særligt under vinterforhold.

Efter flere års forsøg på at 'rette op' efter de lokale fodboldklubbers vedholdende klager over baner med sand-infill, der var glatte i vådt vejr, besluttede Gladsaxe Kommune i efteråret 2025 at fjerne underlaget fra flere af kommunens baner og erstatte det med et nyt græstæppe med korkgranulat. Kommunen afprøvede i processen forskellige tiltag som forøgelse af sandmængderne, opfyldning med kork/olivensten, udskiftning af sandtypen til mere rundt sand mm., men kommunen valgte altså til sidst efter pres fra de utilfredse lokale fodboldklubber at udskifte banerne. Samme konklusion om udfasning af banetypen har Silkeborg Kommune fået efter forsøg med banetypen to steder i kommunen.

Spørgsmålet er dog, om baner med infill af sand nødvendigvis er så dårlige, som spillerne giver udtryk for i f.eks. DBU's løbende brugertests af banerne?

Det står klart, at baner med sand-infill ofte opleves mere glatte og ru end klassiske baner med infill af gummigranulat, men det skyldes i flere tilfælde også, at spillere, der er 'vokset op' på baner med gummigranulat, vil opleve baner med infill af sand som mindre attraktive eller bare anderledes. Man vænner sig til banetypen. Klubber, som tidligere har trænet på mudrede vinterbaner eller grusbaner, vil derfor opleve kunstgræsbaner med infill af sand som et fremskridt og som et driftsmæssigt håndterbart alternativ.

Et eksempel kan være Helle Hallen i Varde Kommune, der på vegne af seks klubber fra de omgivende landsbyklubber har etableret en kunstgræsbane med infill af sand (35 mm krølgræs). Klubberne benytter primært banen til vintertræning, hvor deres egne anlæg med græsbaner holder vinterpause. Det bedste hold spiller på godt niveau i Serie 1.

Erfaringen med banen har været, at banen kan være glat ved nattefrost eller fugt. Helle Hallen har efterhånden opbygget den erfaring, at ved at rive banen over en gang om ugen og ved at køre tøvæske på inden evt. nattefrost, kan banen holdes på et godt kvalitetsniveau hovedparten af året. Helle Hallen oplever derfor i dag, at de lokale klubber har vænnet sig til banen og oplever den som et godt alternativ til vintertræningen.

Om sommeren benyttes banen primært til træningsleje for overnattende hold i Helle Hallen. Her har der altid været stor tilfredshed med banen hos de gæstende hold.

Samlet set kan kunstgræsbaner med infill af sand primært anbefales til breddeniveau og måske til anlæg, hvor der også er udbredt skolebrug eller selvorganiseret brug, og hvor banen primært anvendes til børnefodbold.

Baner med infill af sand er ikke vedligeholdelsesfrie. De skal rives hyppigt for at sikre den optimale spiloplevelse, men de er et relativt sikkert valg, hvis man er indstillet på, at banernes spilbarhed kan opleves som mindre attraktiv end baner med korkgranulat/gummigranulat under fugtige eller kolde vejrforhold i vinterperioden. Til børnefodbold eller fodbold i skoler er banerne under alle omstændigheder et brugbart alternativ.

8-mandsbanen ved Diamanten har infill af såkaldt BioFill (plantebaseret materiale). Banen fra 2020 får kritik i fokusgruppeinterviewene med Sønderborgs fodboldklubber, men er et lokalt eksempel på erfaringer med alternative infill-materialer til kunstgræsbaner.

Kunstgræsbaner med nonfill græssystemer

Kunstgræsbaner uden infill (nonfill) fungerer populært sagt ved en tættere mængde af strå, så stråene understøtter hinanden. Banerne monteres typisk på en shockpad. I praksis er der tale om græsmatter, som rulles på og fastgøres i siderne. I visse tilfælde anbefaler producenterne, at der ifyldes en lille mængde sand for at holde på underlaget, men nedenfor beskrives nonfill-baner helt uden infill.

En udfordring ved de såkaldte nonfill-systemer i Danmark er, at der endnu ikke findes mere end et par års konkrete erfaringer med banetypen. Der findes kun få nonfill-baner i Danmark til turneringsfodbold. Selv om banerne har samme garanti (typisk 8 år) som andre banesystemer, er der endnu ikke erfaring med langtidsdrift af banetypen i Danmark.

Nonfill-baner indgår ikke i FIFA's testsystem for FIFA Quality Pro, og de kan derfor ikke opnå prædikatet, selv om de bedste nonfill-baner i objektive tests foretaget af Sportslab i Skotland overordnet set lever op til standarderne i forhold til de gængse kriterier som boldens opførsel, glathed, hudfriktion osv.

Hvis man som kommune eller banejer vil prøve kræfter med et nonfill-system, kræver det en vis risikovillighed og ret beset en grundig dialog med klubberne og fysisk afprøvning af banetypen før den endelige beslutning.

I forbindelse med denne undersøgelse samt et tidligere projekt har vi haft anledning til at tale med trænere, spillere og ledere i klubber i Holland, Schweiz og Norge om deres konkrete erfaringer med nonfill-baner. Interviews med banejerne på Næsgaard Efterskole på Falster og besøg hos Aalestrup IF og Københavns Kommune i forbindelse med denne undersøgelse kan ligeledes være med til at nuancere nogle af de forbehold, der udgår fra rådgivere i branchen og til dels fra DBU.

Såvel fra Næsgaard Efterskole som fra Aalestrup IF lyder næsten ubetinget tilfredshed med oplevelsen af banerne og deres spilbarhed, hvilket også er meldingen fra baneejerne i Holland, Schweiz og Norge. I Københavns Kommune, hvor nonfill-systemet på en bane i Valby Idrætspark er af en anden type end de øvrige afprøvede baner, får banen derimod kritik for at være for glat i fugtigt vejr. Samme oplevelse bekræftede en personlig 'test' af banen den 25. november 2025³². Der findes altså forskellige oplevelser af forskellige banetyper og fabrikater, men interviews og afprøvning af banetyperne nuancerer den tilbageholdenhed, der er i forhold til nonfillbaner i Danmark.

Aalestrup IF har valgt en banetype, som både kan holde til almindeligt brug og til 'skolebrug' i flade sko. Næsgaard Efterskole har en 11-mandsbane, der opleves mere som en velplejet stadionbane, og som på grund af konstruktionen ikke er velegnet til flade sko. For begge banetyper gælder, at de opleves helt anderledes i fodboldstøvler end i flade sko på grund af det tæt vævede græstæppe.

Aalestrup har oplevet en bane, der i dens første brugsår er blevet bedre med brug. Græstæppet kan på grund af den manglende infill have små buler fra ny, men det sætter sig. Banen opleves som behagelig og affjedret at spille på, og klubben har ikke oplevet udfordringer med skader på grund af glathed, vrid, hudafskrabninger eller lignende. Gæstende seniorhold finder banen anderledes end typiske granulatbaner, men det skyldes i højere grad tilvænning. Aalestrups egne spillere er begejstrede for banen, og det samme gælder spillerne på Næsgaard Efterskoles fodboldlinje. Brugere i Valby, hvor der er mange andre kunstgræsbanetyper at vælge imellem, har derimod en overvejende negativ vurdering af nonfill-banen på anlægget i Valby Idrætspark.

En fordel ved en nonfill-bane er den mindre følsomhed over for frost. Stråene bliver ikke hårde i frost, og da der hverken er sand eller korkgranulat i banen, opleves banen ikke som hård eller glat i frostvejr. Banen skal 'børstes' regelmæssigt, så stråene ikke lægger sig ned og bliver glatte. Da banen er sårbar over for tunge maskiner, kan den være vanskelig at rydde ved store mængder sne, som forudsætter brug af sneplov.

På grund af den store stråmængde er nonfill-græstæpper betydeligt dyrere at anlægge end baner med infill. Til gengæld skal der ikke 'efterfyldes' med kork, sand eller gummigranulat, hvilket gør driften lettere. På grund af de manglende erfaringer med længere tids brug er der ud fra en levetidsbetragtning usikkerhed om græstæppets holdbarhed efter 8-10-12 års brug, men de adspurgte klubber i ind- og udland, som nævnt ovenfor, har ikke oplevet væsentlige problemer med slid af banen efter de første års brug.

Samlet set kan nonfill-baner anbefales, hvis man er indstillet på en merpris i anlægsfasen, og hvis man sikrer sig banetyper med gode referencer og ejerskab/tilbage meldinger fra de primære brugere af banerne. Det anbefales, at man lader spillere og klubber teste og opleve banerne på forhånd, og det anbefales, at man i givet fald foretager en forskudt indfasning

³² En personlig test af en kunstgræsbane er ikke nødvendigvis repræsentativ, da oplevelsen kan variere mellem brugere og afhænger af individuelle præferencer og lokale forhold.

med nonfill-baner i kommunen, så man løbende opbygger erfaringer med banerne, før man anlægger flere.

Umiddelbart vil nonfill-baner kunne være en mulighed ved udskiftning af banedækket i Aarsbjerg eller Sundsmark eller ved anlæggelse af fremtidige nye baner i Sønderborg Kommune.

Som DBU-reglerne er udformet pt., kan nonfill-baner ikke anbefales på Sønderborg Stadion eller andre baner, hvor der skal spilles ungdoms- eller seniorfodbold på højere niveau. Dette skyldes dog i højere grad DBU's egne regler end de bedste nonfill-baners reelle spilbarhed.

Lysforhold omkring kunstgræsbaner

Når man anlægger kunstgræsbaner, får man en bane, der typisk benyttes langt flere timer på alle tidspunkter af døgnet og året rundt. Derfor oplever nye baneejere ofte udfordringer med banelys, selv på baner der tidligere var i anvendelse som græsbaner eller vinterbaner med lys.

Researchen i forbindelse med denne undersøgelse har synliggjort en række forhold omkring lys på kunstgræsbaner, som kort beskrives nedenfor.

Flere baner har oplevet udfordringer med krav om beskyttelse af dyrearter - f.eks. flagermus, som ofte har levesteder i krat omkring fodboldbaner. Man skal dermed være opmærksom på, at hensyn til dyreliv kan blive et tema i planlægning og projektering af kunstgræsbaner med lysanlæg.

Flere baner oplever utilfredshed og klager fra naboer, fordi det kraftige lys fra kunstgræsbaner kan ramme omkringliggende huse og være ganske generende for beboerne eller evt. trafik. Man skal afklare disse forhold med de relevante tilsynsmyndigheder inden etablering af en kunstgræsbane og sikre sig, at nabogener fra lysmaster kan styres og begrænses mest muligt.

Nedenfor følger en række væsentlige opmærksomhedspunkter og erfaringer med lys og lysmaster ved kunstgræsbaner.

Væltede lysmaster

Flere baner, f.eks. i Stoholm³³, Hagedsted³⁴ og Skødstrup, har oplevet udfordringer med forkert projektering af lysmasterne. På den nyanlagte bane i Skødstrup tilkom betydelige ekstraudgifter til støbning af et ekstra fundament under de opsatte lysmaster, da de oprindelige fundamenter var forkert dimensionerede. I Stoholm væltede en lysmast i en storm i februar 2024, og på Hagedsted Stadion truede en lysmast med at gøre det samme i januar 2022.

³³ <https://www.skivefolkeblad.dk/artikel/ae10559e-3636-43f0-a6bd-80bc2b1abc27/>

³⁴ <https://www.tv2east.dk/holbaek/lysmast-stod-og-svajede-i-vinden-i-fare-for-at-ramme-ned-i-hus>

Nye EU-regler kræver investeringer

Præcis som det er tilfældet med udfasning af polymerisk infill til kunstgræsbaner fra 2031, betyder skærpede EU-regler, at salg af visse lyskilder forbydes efter 2027. Af hensyn til reduktion i energiforbrug og CO₂-udledning udgår såkaldt metalhalogen og andre traditionelle lyskilder. Det betyder, at adgang til reservedele allerede nu begrænses, og såvel eksisterende som fremtidige lysmaster skal i stedet benytte LED-lys. De nye regler berører mange ældre lysanlæg omkring fodboldbaner.

Bedre mulighed for lysstyring

Den nye LED-teknologi giver betydelige fordele i forhold til energiforbrug og mulighed for at styre/fjernstyre belysningen til bestemte arealer på banerne eller at målrette lyset mere præcist mod banerne, hvorved lysforening til banernes omgivelser kan reduceres til et absolut minimum. I Aarsbjerg oplever klubben, at lyset styres så præcist ned mod spillefladen, at bortfløjne bolde i krattet omkring banen ved aftentræninger er næsten umulige at finde, før det atter bliver lyst. Hvorvidt lysforening omkring kunstgræsbaner helt kan elimineres, afhænger blandt andet af mastehøjde (standard på nye anlæg er seks master à 18 meter) og masternes placering i forhold til banen. Som udgangspunkt kan gamle master, hvis de er i god stand, godt omstilles til LED-belysning, men det vil ofte kræve investeringer. Forkert indstillet banelys kan både give udfordringer for omgivelserne og udfordringer med 'sorte pletter' på spillefladen, som forringer spiloplevelsen.

Bedre kvalitet af belysningen

Med den forbedrede lysteknologi er det nemmere at opnå en lysstyrke på 125 lux til træning og 250 lux til kampe, som DBU typisk anbefaler eller direkte stiller krav om i klublicensmanualen for talentudvikling i ungdomsfodbolden. Klubber, der søger ungdomslicens, skal i forbindelse med ansøgningen dokumentere ved lysmåling, at baneanlægget kan præstere 250 lux over hele banen.

Støjforhold omkring kunstgræsbaner

Som Sønderborg Kommune erfarede i forløbet omkring sommerens nedlukning af kunstgræsbanen på Sønderborg Stadion, har støjforurening fra idrætsanlæg været et voksende tema i de senere år.

Aarhus Kommune fik i 2013 så store udfordringer med klager over støj og lysforurening fra en nyanlagt kunstgræsbane tæt på beboelse ved Bellevuehallen i Risskov, at kommunen måtte investere over 4 mio. kr. i LED-lys, som dengang ikke var standard, samt et højt lydhegn ind mod naboerne, som i dag har løst naboproblemerne. Sagen var med til at tydeliggøre, at kommunale vurderinger af støjgener fra idrætsanlæg skulle tage udgangspunkt i den såkaldte Virksomhedsstøjvejledning fra 1984. Vejledningen sætter nedenstående grænseværdier for støj fra virksomheder, herunder altså også fra idrætsanlæg i de senere års fortolkning.

Tabel 9: Uddrag af virksomhedsstøjvejledningens vejledende grænse for støj

	Mandag -fredag kl. 07-18, lørdag kl. 07 -14	Mandag-fredag kl. 18-22, lørdag kl. 14-22, søn- og helligdag kl. 07 -22	Alle dage kl. 22-07
Områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder (bykerne)	55 dB	45 dB	40 dB
Etageboligområde	50 dB	45 dB	40 dB
Boligområder for åben og lav boligbebyggelse	45 dB	40 dB	35 dB
Sommerhusområder og offentlig tilgængelige rekreative områder	40 dB	35 dB	35 dB

Kilde: Miljørapport over støj fra idrætsanlæg. Miljøstyrelsen, oktober 2025

Som sagen fra Sønderborg Kommune har vist, kommer støjen fra fodboldkampe eller fodboldtræning lejlighedsvis over støjgrænserne. Da kunstgræsbaner typisk benyttes både tidligere, senere og hyppigere end græsbaner, har især nye kunstgræsbaner og nye uden-dørs padelbaner givet anledning til naboklager i flere kommuner – og altså ikke kun i Sønderborg.

Et eksempel er fra Herlev Kommune, hvor meget ihærdige naboklager fra bebyggelse tæt på henholdsvis en mindre træningsbane til børnefodbold og en 11-mandsbane har medført, at kommunen nu må investere ca. 4,7 mio. kr. i lydhegn på op til 4,5 meters højde og med en samlet længde på ca. 300 meter. Naboerne klager desuden over parkeringskaos, løst flyvende bolde i haverne, vandladning i hegnet og uorganiseret brug af banerne sent på aftenen. Klagerne ønsker spilletiden på banen begrænset³⁵.

I Aarhus har kommunen allerede i forbindelse med miljøvurderingen ved projektering af nye baner krævet støjhegn opsat ved nye baner i henholdsvis Frydenlund (Fuglebakken) og Hasselager (KHIF). Opsætning af støjhegn kan både have betydelige økonomiske konsekvenser og samtidig udgøre visuelle barrierer for naboer

Udfordringen ved den stramme fortolkning af støjgener fra idrætsanlæg er, at selv eksisterende idrætsanlæg kan risikere begrænsninger i deres anvendelsesmuligheder, når baner lægges om til kunstgræs. Samtidig skal kommunerne afveje støjgener fra idrætsanlæg med hensynet til fællesskaber, meningsfulde fritidstilbud, trivsel og sundhed, som samfundet også ønsker at fremme. På baggrund af pres fra idrætsorganisationerne har Miljøstyrelsen i efteråret 2025 haft en ny 'Vejledning om støj fra idrætsanlæg' i høring. Vejledningen er godkendt og officielt trådt i kraft pr. 4. december 2025. Vejledningen lempet begrænsningerne for idrætsanlæg og giver større mulighed for lokale helhedsbetragtninger i den kommunale sagsbehandling.

³⁵ Kategorisering af høringssvar fra den offentlige høring af udkast til §25 tilladelse og miljøkonsekvensrapport. Herlev Kommune, 30. oktober 2025

Ifølge den nye vejledning skal kommunerne ikke længere tage udgangspunkt i grænseværdierne fra Virksomhedsstøjvejledningen, men alene i Miljøbeskyttelseslovens mere skønsbaserede vurderinger i lovens § 42, stk. 3. Efter denne vurdering kan tilsynsmyndigheden give påbud om, at der skal foretages afhjælpende foranstaltninger over for idrætsanlæg, fritidsklubber eller lignende fritidsaktiviteter, som medfører væsentlige støjulempen for omgivelserne. Med udtrykket 'væsentlige støjgener' lægger vejledningen op til, at kommunerne i hvert enkelt tilfælde konkret skal vurdere, om et idrætsanlæg medfører væsentlige støjulempen for omgivelserne. Her skal sagsbehandlingen blandt andet tage hensyn til:

- anlæggets konkrete udformning, herunder støjsvage bander eller hegn
- varighed, hyppighed og tidspunkter på døgnet med særlig opmærksomhed på tidlige morgentimer og sene aftentimer
- afstand til boliger
- naboombådets støjfølsomhed, f.eks. haver eller anden støj fra vej- eller byområdet
- driftstider og antal brugere.

Hvis kommunerne vurderer, at et idrætsanlæg giver anledning til væsentlige støjgener, skal den vurdere mulighederne for støjreducerende foranstaltninger – eventuelt på baggrund af konkrete støjmålinger. Et ofte refereret dokument i forhold til støjgener fra fodboldbaner er den såkaldte Kløvermarksrapport om støj og belysning fra kunstgræsbaner udarbejdet af Rambøll for Københavns Kommune i 2007³⁶.

Undersøgelsen konkluderer, at støj fra boldbaner subjektivt ofte opfattes som mindre generende end andre typer af støj (f.eks. fra virksomheder). Rapporten angiver 55dB (A) som et acceptabelt niveau for støj fra boldbaner og vurderer, at en afstand på mindst 25 meter mellem boliger og baner typisk vil sikre, at støjen holder sig under denne værdi. I Aarhus Kommunes sagsbehandling af en række nyere kunstgræsprojekter opererer kommunen med et krav om lydhegn ud fra konkrete målinger ved en afstand på mindre end 50 meter fra banen til boligbebyggelse³⁷.

Støjreducerende foranstaltninger kan være begrænsninger i anvendelsestidspunkter, antal brugere, støjhegn eller andre støjafskærmninger. Vejledningen giver følgende eksempler på mulige støjreducerende foranstaltninger efter en konkret vurdering af behovene:

- Større afstand mellem idrætsanlægget og boliger
- Fastsættelse af tidsmæssig brug af idrætsanlægget, så naboerne ved, hvornår organiserede aktiviteter kan forventes
- Begrænsning i brugen af de faciliteter, der ligger nærmest boliger
- Inddragelse af den dominerende vindretning i planlægningen eller tilrettelæggelsen af aktiviteterne, da støjen vil være højere i medvindretningen
- Begrænsning i brug af højtaleranlæg
- Udskiftning af hegn og mål til blødere og mere støjsvage materialer

³⁶ <https://www.kk.dk/sites/default/files/agenda/d8485f7de4e7d638f19136eafa1f9f46f8e8b8eb/21-bilag-2.pdf>

³⁷ Eksempel screeningafgørelse for etablering af kunstgræsbane i Kolt by (Kolt-Hasselager IF i juni 2021)

- Afskærmning, som forhindrer direkte udsyn over banen, hvilket kan ændre naboernes subjektive oplevelse af støjgener
- Afskærmning med støjskærm eller -vold mellem idrætsanlægget og boligers uden-dørs opholdsarealer i særlige tilfælde.

Vurdering og anbefalinger

Det følgende afsnit vurderer de fremtidige behov for flere kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune og til sidst – på baggrund af denne – analysens anbefalinger.

Vurdering af behovet for kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Vurderingen af, om der er behov for flere kunstgræsbaner i en kommune, beror i sidste ende på en politisk prioritering. Beslutningen bør tage højde for en række hensyn – herunder befolkningssammensætning, brugsmønstre, geografisk tilgængelighed, miljøpåvirkning, idrætsforeningernes behov og idrættens rammevilkår. Kunstgræsbaner spiller en central rolle i moderne kommunal idrætsinfrastruktur, ikke mindst fordi de muliggør helårsbrug og intens aktivitet, som naturgræsbaner sjældent kan understøtte alene.

Undersøgelsens resultater peger på, at det nuværende niveau af kunstgræskapacitet i Sønderborg Kommune er under pres. Kommunen er i dag relativt dårligere dækket med kunstgræsbaner end både landsgennemsnittet og størstedelen af de udvalgte sammenligningskommuner, og der er flere borgere og fodboldmedlemskaber pr. bane end i de fleste sammenligningskommuner. Analysen af tildelt tid viser desuden, at størstedelen af kapaciteten i de mest efterspurgte tidsrum allerede er tildelt, og at ledig tid primært findes i yderperioder med markant lavere efterspørgsel.

Geografisk er dækningen bedre end i mange landkommuner, men transporttidsanalysen viser betydelige interne forskelle i tilgængelighed – særligt i Nordals, Sydals, Dybbøl og Broagerland, hvor cykelafstanden ofte overstiger 20 minutter. Dette rammer især børn og unge uden adgang til bil, eller hvis forældre ikke har mulighed for at køre. Afstande kan også forstærke de sociale uligheder, som kommunen i forvejen arbejder aktivt for at reducere. Dermed kan de længste afstande i praksis begrænse deltagelsen i netop de områder, hvor potentialet for at styrke idrætsdeltagelsen er størst.

Sammenholdt med den generelle vækst i fodboldens udbredelse i Sønderborg Kommune – herunder en vækst i antallet af medlemskaber blandt de 13-24-årige og en fortsat fremgang i pige-/kvindefodbolden – peger udviklingen på et stigende pres på de eksisterende faciliteter. Dette pres forventes ikke at aftage i de kommende år, selvom befolkningstallet samlet set vurderes at forblive stabilt frem mod 2029.

Den kvalitative del af undersøgelsen underbygger billedet: På tværs af de tre fokusgrupper oplever aktørerne mangel på tilgængelige kunstgræsfaciliteter i kommunen. Det har konkrete konsekvenser for fastholdelse af spillere i vinterhalvåret, for træningskvalitet og muligheden for at dyrke fodbold – særligt i vinterhalvåret. Lukningen af banen ved Sønderborg Stadion har yderligere skærpet presset på de resterende anlæg.

På baggrund af den samlede analyse vurderer rapporten, at den nuværende kapacitet af kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune ikke fuldt ud matcher de behov, der gælder i dag. Undersøgelsen peger på et reelt pres på faciliteterne, som bør indgå i kommunens videre overvejelser om eventuel etablering af nye kunstgræsbaner.

Rapportens anbefalinger

Rapportens anbefalinger tager afsæt i resultaterne fra undersøgelsens tre dele og bygger videre på den samlede vurdering, som peger på, at kommunens nuværende kunstgræskapacitet er under pres. Afsnittet præsenterer tre typer af anbefalinger: Først mulige placeringer af nye kunstgræsbaner, dernæst anbefalinger vedrørende de eksisterende anlæg, og afslutningsvis en vurdering af relevante banetyper.

Rapportens anbefalinger forholder sig udelukkende til det faglige grundlag og tager ikke stilling til økonomi. Økonomien indgår således ikke som et vurderingskriterium i anbefalingerne. De foreslåede tiltag kan helt eller delvist indarbejdes i Sønderborg Kommunes fremtidige planlægning på kunstgræsområdet, hvor de bør balanceres med kommunens prioriteringer, økonomiske rammer og øvrige strategiske hensyn. Anbefalingerne kan dermed fungere som et fagligt fundament for den videre politiske drøftelse af, hvordan kapacitet, placering og kvalitet af kunstgræsbaner bedst udvikles i kommunen.

Den første anbefaling vedrører behovet for at finde en holdbar løsning på den midlertidige lukning af kunstgræsbanen ved Sønderborg Stadion. Den opdaterede vejledning fra Miljøstyrelsen giver kommunerne større råderum til selv at vurdere, om der foreligger væsentlige støjgener, og dermed også et større handlerum for at etablere lokale løsninger. På den baggrund bør Sønderborg Kommune arbejde for en genåbning af banen, eventuelt kombineret med afbødende tiltag, der kan mindske mulige støjgener for de nærmeste naboer.

En genåbning af anlægget vil reducere det nuværende pres på kommunens øvrige kunstgræsbaner, da FC Sønderborg i dag har træningstid fordelt på samtlige baner i kommunen som følge af lukningen. Dette vil kunne frigive kapacitet og skabe mere stabile træningsforhold både for FC Sønderborg og for de øvrige klubber.

DBU's klublicensmanual stiller krav om helårsadgang til kamp- og træningsbaner med lys på mindst 250 lux – også på laveste licensniveau. Ungdomslicenshold skal kunne træne mindst tre gange om ugen året rundt, og på højere niveau kræves adgang til mindst en halv bane to gange ugentligt. Hvis Sønderborg Kommune ønsker at understøtte talentudvikling efter DBU's licenssystem, bør kravene indgå i planlægningen af mindst ét kunstgræsanlæg, særligt i relation til det midlertidigt lukkede anlæg på Sønderborg Stadion.

Mulige lokationer til fremtidige kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune

Vurderingen på baggrund af rapportens analyser er, at den nuværende kunstgræskapacitet ikke matcher behovet blandt brugerne i kommunen. Derfor peger rapporten på, at man fra kommunens side bør overveje at udbygge antallet af kunstgræsbaner.

I sidste ende er det et politisk spørgsmål, om der skal anlægges flere kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune. Beslutningen bør derfor bero på en samlet afvejning af lokale prioriteringer, fremtidige behov, foreningernes egne medspil og mulige alternativer til anlægsudvidelse. En kunstgræsbane kan ikke kun ses som en anlægsinvestering, men også som et

aktiv, der forudsætter ressourcer til drift, løbende vedligeholdelse og eventuelt udskiftning af kunstgræstæppet.

Når behovet for yderligere kunstgræsbaner er konstateret, bliver spørgsmålet om placering centralt. En vurdering af, hvor nye baner med fordel kan etableres, bør tage højde for flere hensyn: transporttid og tilgængelighed, socioøkonomiske forhold i de berørte lokalområder samt de fysiske rammer på de eksisterende anlæg. Disse forhold omfatter blandt andet miljøhensyn, lysforhold, afstand til naboer, støjforhold samt eventuelle andre risici, der kan påvirke fremtidige baners anvendelighed. Samtidig bør potentielle brugergrupper ud over den lokale hjemmehørende klub tænkes med i vurderingen, da nye baner kan fungere som kapacitet for flere foreninger og institutioner på tværs af kommunen.

I Sønderborg Kommune har flere klubber ønske om eller allerede udarbejdet planer om etablering af en kunstgræsbane. Disse klubber deltog i rapportens fokusgruppeinterview 1. På baggrund af dette interview og rapportens øvrige analyser beskrives her mulige lokationer for opførelsen af en ny kunstgræsbane.

- **Kærvej Stadion (Sønderborg Fremad):** På baggrund af analysens resultater vurderes Kærvej Stadion som et relevant bud på placering af en ny kunstgræsbane. Anlægget ligger i umiddelbar nærhed af flere almene boligområder – herunder områder omfattet af kommunens boligsociale helhedsplaner – hvilket kan styrke deltagelsen blandt børn og unge, som i dag er særligt udfordrede af skiftende træningslokationer og lange transportafstande. Sønderborg Fremad peger netop på, at en placering på Kærvej vil kunne mindske frafald i vinterhalvåret og fastholde klublivet året rundt. Målt på antal af medlemmer er Fremad kommunens næststørste klub og den største målt på antal af medlemmer under 18 år. Jf. tabel 6 er det en klub i vækst. Klubben har samtidig det største antal kvindelige medlemmer i kommunen, hvilket understøtter udviklingen i kvindefodbolden, som er et element i Sønderborg Kommunes Velfærdsalliance med DBU.

Kærvej Stadion ligger desuden ca. 1 km fra Allsund-Skolen og giver dermed mulighed for skolebrug i dagtimerne, samt muliggør brug af Sønderborg Talentakademi. En ny bane på Kærvej vil desuden kunne aflaste kapacitetspresset på Frøs Arena og Aarsbjerg, hvor Sønderborg Fremad aktuelt har fået tildelt tid. Der er allerede etableret lysmaster på anlægget, om end belysningens kvalitet og anvendelighed kræver en nærmere vurdering. Placeringen ud til en trafikeret ringgade betyder samtidig, at støj fra banen i mindre grad vil ændre det eksisterende støjbillede.

- **Dybbøl (Dybbøl IU):** På baggrund af analysens resultater vurderes anlægget ved Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening som en mulighed. Dybbøl IU er kommunens tredje største fodboldklub målt på antal medlemmer og blandt de største målt på medlemmer under 18 år. Klubben har samtidig det næststørste antal kvindelige medlemskaber i kommunen, hvilket gør en forbedret kapacitet særlig relevant i lyset af den fortsatte vækst i kvinde- og pigefodbolden.

Klubben har i dag betydelig afstand til Aarsbjerg, hvor dens vintertider er placeret. Dette blev i fokusgruppeinterviewet fremhævet som en udfordring. Afstanden reducerer både fremmøde og træningskvalitet, og klubben oplever, at klublivet i praksis sættes på pause i vinterhalvåret, når aktiviteterne flyttes væk fra eget anlæg.

Nyetablerede lysmaster betyder, at anlægget allerede rummer dele af den nødvendige infrastruktur. Geografisk vil en bane i Dybbøl også kunne betjene et bredere opland. Broager ligger relativt tæt på og vil få kort afstand til anlægget, og BNS – som i dag ikke har adgang til kunstgræs – vil kunne få en reel mulighed for at benytte anlægget.

- **Nordborg (Nordals Boldklub):** Nordals Boldklub er kommunens sjette største klub og har – på linje med Dybbøl – i dag lange transportafstande til den tildelte vintertræning på Linak Arena, hvilket påvirker både fremmøde og kontinuitet i klubbens træningsmiljø. En kunstgræsbane ved klubbens eget anlæg vil samtidig kunne tænkes ind i kommunens boligsociale helhedsplaner, der omfatter flere boligområder i Nordborg, og dermed styrke adgangen til idrætsfællesskaber for børn og unge i området.

Anlægget rummer allerede en vinterbane med lysmaster, og de fysiske omgivelser – med relativt få naboer og et i forvejen aktivt idrætsmiljø – vurderes at begrænse risikoen for væsentlige støjgener. Hertil kommer, at anlæggets placering ved et idrætscenter med tilhørende sovesale skaber gode forudsætninger for træningslejre, kurser og andre større fodboldaktiviteter. Klubben vurderes sammen med idrætscentret at have kapacitet og kompetencer til selv at bidrage til drift og vedligeholdelse af en kommende bane. En placering i Nordborg vil kunne aflaste kapacitetspresset på Linak Arena og give kortere afstand til kunstgræs for spillere i Svenstrup Ungdomsforening.

- **Broager (Broager UI):** Broager UI er kommunens femte største klub og oplever – på linje med flere af de øvrige foreninger – udfordringer med at tilbyde tilstrækkelig træningstid, hvilket særligt rammer de yngre spillere, som i vinterhalvåret i højere grad henvises til futsal frem for udendørs fodbold. På anlægget findes en eksisterende grusbane, som i dag ikke må benyttes og derfor står ubrugt, men som allerede er udstyret med lysmaster og ligger uden umiddelbare naboer, der ville kunne påvirkes af lys eller støj.

En kunstgræsbane på Broager UI's anlæg vil aflaste presset på Aarsbjerg og samtidig give en geografisk nærtliggende løsning for Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening, hvis medlemmer vil have kort transporttid til anlægget. En etablering i Broager vil dermed både styrke klubben lokalt og forbedre tilgængeligheden til kunstgræs i denne del af kommunen.

I fokusgruppeinterviews blev der også foreslået alternative placeringer: En (mindre) bane ved Allsund-Skolen, en udbygning af anlægget ved Frøs Arena og en omlægning af Sønderborg Stadions atletikstadion til kunstgræs. Desuden har Lysabild Skytte- & Gymnastikforening tidligere indgivet et ønske om en bane (Sønderborg Kommunes notat). Lysabild har ikke ønsket at medvirke i fokusgruppeinterviews og besvare spørgeskemaet, så

klubbens behov har ikke kunnet vurderes. Kommunen bør overveje Lysabilds anlæg som mulig lokation.

Ved en konkret vurdering af placeringen af de fire eksisterende kunstgræsbaner i Sønderborg Kommune og ønskerne om nye anlæg, ser Sønderborg Stadions kunstgræsbane ud til at have den mest kritiske placering i forhold til mulige støjgener for naboerne. I Dybbøl og på Kærvej har de lokale fodboldklubber allerede i dag opsat lysanlæg og forberedt eventuelle anlæg af kunstgræsbaner. Også disse baner vil have privat bebyggelse i nærheden, men dog afskilt ved veje og med større afstand til banerne, end det er tilfældet på Sønderborg Stadion. Man bør eventuelt vurdere, om mulig fremtidig bebyggelse kan ændre på dette forhold.

Det kan være en fordel at supplere en 11-mandsbane med et mindre areal til børnefodbold eller opvarmning for at øge fleksibiliteten mellem træning og kampe. Mange aktiviteter – som børnefodbold, motionsfodbold og selvorganiseret spil – kræver ikke en fuld bane, men klubberne ønsker typisk mindst én 11-mandsbane til turneringsbrug, selv om den til daglig ofte opdeles i mindre felter.

Uanset hvor en kommende kunstgræsbane placeres, er det afgørende, at projektet er grundigt forberedt, før det sendes i udbud. Det indebærer, at kommunen på forhånd har afklaret, hvilke funktioner, materialer og kvaliteter der ønskes, og hvilke løsninger der er realistiske inden for de økonomiske, miljømæssige og planmæssige rammer. Et gennearbejdet projekt mindsker risikoen for uforudsete merudgifter, forsinkelser og tekniske udfordringer i anlægsfasen. Vi tilråder at være præcis i forhold til kravspecifikation og eventuelle referencer og fraråder at vælge laveste pris som eneste kriterium ved valg af kunstgræstæppe.

I den store offentlige interesse for kunstgræssystemer er der en vis tilbøjelighed til at glemme, at forhold som baneopbygning, afledning/dræn, lys/lysmaster og støj er lige så væsentlige som selve græsset. Disse forhold har desuden en længere levetid end selve græstæppet. I praksis er det ofte andre forhold end græstæppet, der giver udfordringer med fejl, mangler og naboklager på banerne. Banerne skal ses som en helhed. Vælger man den ene type kunstgræs frem for den anden, kan det have indflydelse på jordarbejde, drænsystemer osv. Derfor skal man se anlægget som en helhed og allerede i anlægsfasen være opmærksom på mulighederne for om nødvendigt at skifte kunstgræssystem i forbindelse med fremtidig udskiftning af græstæppet.

Både myndighedsbehandling og selve anlægsfasen på kunstgræsbaner kræver tid. Selve græstæppet skal monteres under gode vejrforhold. Man skal derfor sørge for, at tidsfristerne er rimelige og undgå at presse leverandører og entreprenører ud i et tidsræs, som i sidst ende kan give anledning til sjuks eller mangler på banerne eller til manglende tilgængelighed til banernes omgivelser (grusveje, græsskrænter osv.). Anlæg af en kunstgræsbane skal helst være et 'team work' mellem leverandør og den fremtidige banejer. Klimatiske forhold i anlægsprocessen kan spille ind (f.eks. perioder med heftige regnskyl etc.)

Det anbefales, at der afsættes midler til ekstern teknisk rådgivning og projektudvikling forud for et eventuelt udbud. En sådan forberedelsesfase vil kunne sikre, at valg af banetype, infill, belysning, dræn, miljøhensyn og driftshensyn vurderes helhedsorienteret, og at der foreligger et klart og velunderbygget beslutningsgrundlag.

Udskiftning af eksisterende græstæpper

Sideløbende med overvejelser om placeringen af nye kunstgræsbaner bør Sønderborg Kommune indarbejde en plan for udskiftning af de eksisterende græstæpper. De fire kommunale kunstgræsbaner har endnu ikke fået udskiftet tæppet, selvom en kunstgræsbane typisk har en forventet levetid på omkring 10-15 år – en levetid, der dog kan forlænges gennem systematisk vedligeholdelse (Miljøstyrelsen, 2018). I kommunens eget notat om kunstgræsbaner vurderes det ligeledes, at banerne vil få behov for udskiftning inden for en årrække.

I fokusgruppeinterviewene blev især banerne ved Frøs Arena og Aarsbjerg vurderet som slidte. Frøs Arena er kommunens ældste bane og har været i brug i næsten 20 år uden udskiftning. Aarsbjerg har samme alder som banen ved Linak Arena, men fremstår mere nedslidt. Banen ved Linak Arena fremstår i bedre stand og velholdt. Det bør overvejes at udskifte græstæpperne på de to førstnævnte anlæg inden for en overskuelig fremtid.

Det anbefales, at udskiftninger og nyetableringer ikke gennemføres samtidigt. En midlertidig lukning af to baner vil skabe et markant pres på den tilbageværende kapacitet, især i vinterhalvåret. En faseopdelt udskiftning vil desuden give kommunen mulighed for at samle erfaringer fra den første proces – særligt i relation til de tekniske udfordringer, der kan opstå, når underlaget skal udskiftes som følge af udfasningen af gummigranulat. Markedet er – med den forestående udfasning af baner med de mere velafprøvede banesystemer med infill af gummigranulat – både mere usikkert og i hastig udvikling. Det oplagte valg det ene år kan være overhalet af nye produkter eller konkrete erfaringer det næste år.

Valg af banetype

Selv om kunstgræsbaner med polymerisk infill i form af gummigranulat er den mest velafprøvede banetype i Danmark, og der dermed er mindre erfaring med alternative løsninger, findes der brugbare og funktionelle alternativer.

Valget af banetype bør afspejle de konkrete behov på det enkelte anlæg og samtidig tilpasses de lokale forhold – herunder driftsforhold, anvendelsesintensitet, klimatisk- og miljømæssig påvirkning og de tekniske muligheder i den eksisterende infrastruktur. Samlede anbefalinger vedrørende valg af kunstgræsbane uden polymerisk infill præsenteres nedenfor.

Baner med korkgranulat

Baner med korkgranulat kan opnå en spilbarhed, der minder om baner med gummigranulat-infill, men banetypen kræver meget omhyggelig drift og dyr løbende opfyldning med kork, som kan være svært at anskaffe. Sønderborg Kommune har ingen klubber, der er underlagt DBU-krav om baner med FIFA Quality Pro-mærket, og de to baner i kommunen,

der kommer tættest på at fungere som 'opvisningsbaner' på højere niveau (Linak Arena og Sønderborg Stadion), har flere års brugstid med gummigranulat i sig endnu, før de skal udskiftes. Korkbaner kan give udfordringer i fugtigt vejr og frostvejr, og netop i vinterperioden er banernes tilgængelighed og anvendelighed mest afgørende. Banetypen kan umiddelbart ikke anbefales på baner, der af og til er udsat for oversvømmelse på grund af vanskelige afledningsforhold (Sundsmark og til dels Aarsbjerg). Erfaringerne med det såkaldte BioFill (plantebaseret) i Fynshav kan ligeledes indgå i overvejelserne ved en eventuel etablering af nye kunstgræsbaner med infill.

Baner med infill af sand

Banetypen er stabil og velafprøvet, og det er dermed også velkendt, at banen ikke giver samme spiloplevelse som baner med kork- eller gummigranulat. Det betyder dog ikke, at banetypen ikke vil være en gevinst ved omlægning af gamle vinterbaner eller ved anlægelse af mindre baner i kombination mellem skoler og klubber osv. Banen kræver mindre drift end baner med korkgranulat, men de skal hyppigt rives og tilføres tøvsække for at være velegnede til fodbold i vinterperioden.

Nonfill-baner

Banetypens spilbarhed er bedre end sit rygte. Faktisk findes der flere klubber både i Danmark og nærmeste udland, som er særdeles tilfredse med banerne. Men valget af konkret græssystem er afgørende, og løbende drift med børstning og sugning er nødvendig. Gode nonfill-baner præsterer godt i frostvejr, dog skal man være forsigtig med snerydning, hvis der kommer mere sne, end man kan børste eller feje væk. Erfaringsgrundlaget med banernes beskaffenhed efter længere tids drift – 10-12 år – er relativt begrænset, da banetypen er ny. Eksisterende baneejere oplever dog ikke tegn på, at banen har begrænset holdbarhed. Selve græstæppet er dyrt i anlæg, men relativt billigt i drift.

Prisforskel på banetyperne

Græstæpperne til gode nonfill-baner er typisk dyrere at anlægge end de gængse banesystemer med polymerisk infill (gummigranulat). Ved udskiftning af et eksisterende kunstgræstæppe med gummigranulat til en alternativ type skal man ifølge et estimat fra Aarhus Kommune³⁸ regne med en merpris pr. 11-mandsbane på ca. 1,1 mio. kr. ved skifte til græs med sand/korkgranulat, ca. 975.000 kr. ved skifte til sand-infill og ca. 1.475 mio. kr. ved skifte til et nonfill-system. Det sidste beløb er muligvis sat en anelse lavt. Man skal se en sådan udskiftning som en helhed med shockpad, som måske/måske ikke kan genbruges ved anlæg af et nyt kunstgræstæppe.

Klubberne i Sønderborg gav i de gennemførte fokusgruppeinterview udtryk for et behov for, at kommunal medfinansiering tog højde for merprisen ved at skifte til alternative kunstgræstyper.

³⁸ Udskiftning af kunstgræssystem – anlægsøkonomi. Notat udarbejdet af Dines Jørgensen & Co. for Aarhus Kommune, 6. juli 2023.

Kvalitetsforskel på banesystemerne

Klubberne oplever klare kvalitetsforskelle mellem forskellige kunstgræssystemer inden for de samme banekategorier. Udbud med 'laveste pris' som hovedkriterium kan nemt give udfordringer med kvaliteten i forhold til banernes spilbarhed. Man skal foretage en grundig research på forhånd på de ønskede banesystemer, så man kan være skarp på kravspecifikationer og krav til referencer i et eventuelt offentligt udbud.

Man bør sikre sig, at klubbernes spillere får mulighed for at teste mulige underlag, før man lægger sig fast på valg af banesystem. På baggrund af researchen advarer rapporten mod at gå på kompromis med kvalitet eller græssystem, når man skifter til alternative typer af kunstgræsbaner.

Såvel driftsforhold og holdbarhed som spillernes konkrete oplevelse af banerne skal indgå tungt i overvejelserne, hvis man skal undgå situationer som i Gladsaxe, hvor kommunen måtte udskifte græsset efter få års brug. Vær desuden opmærksom på, at ikke alle banetyper er velegnet til 'uorganiseret fodbold' uden fodboldstøvler. Nogle græstyper er pga. slid og konstruktion bedst med fodboldstøvler. Devisen hedder 'rette bane til rette formål'.

Prisforskel på drift og vedligeholdelse

Der er meget stor forskel på, hvor meget kommuner/baneejere bruger på løbende drift og vedligeholdelse af banerne og dermed på banernes samlede levetidsomkostninger. Med de nye banetyper bliver løbende vedligeholdelse, omhyggelig føring af logbog og overholdelse af producenternes driftsmanualer særdeles vigtig af hensyn til garanti og erfaringsopsamling. Man skal grundigt vurdere, hvad baneejerne har af ressourcer og kompetencer til løbende drift og vedligeholdelse af banerne. Eventuelt skal Sønderborg Kommune overveje at opbygge et samlet servicekoncept for kunstgræsbanerne for at sikre erfaringsopsamling samt den bedst mulige vedligeholdelse og drift af banerne i kommunen.

Vigtige opmærksomhedspunkter:

1. På grund af den øgede efterspørgsel på baner med infill af korkgranulat forekommer den fremtidige leveringssikkerhed og pris på korkgranulat til løbende vedligeholdelse af banetypen usikker. Man bør adressere dette forhold i et eventuelt udbud.
2. Den langsigtede levetid for banesystemer med nonfill er ikke kendt. Erfaringsgrundlaget er endnu ikke dokumenteret i praktisk brug under danske forhold. De foreløbige erfaringer i Aalestrup og på Næsgaard Efterskole er dog gode, men man bør sikre sig klarhed om leverandørens garanti på produktet.

For Sønderborg Kommunes vedkommende anbefaler rapporten en overordnet gennemgang af lysanlæg på kommunens fodboldbaner, herunder en vurdering af investeringsbehovet og mulighederne for at omstille til LED-lys i forbindelse med udfasningen af lyskilder med metalhalogen. En overgang fra metalhalogen til LED vil ifølge Dansk Sportsbelysning typisk give en reduktion i energiforbrug på 30-40 pct. ved samme lysstyrke, men samtidig er det altså i stigende grad standard – især for nye anlæg – at de skal kunne præstere

mindst 125 lux og gerne 250 lux til kampe. Den gode nyhed er, at den forbedrede teknologi og mulighederne for at styre lyskilderne mere præcist reducerer eller eliminerer mange af de udfordringer med lys i nabohaver etc., som tidligere har forvoldt vanskeligheder flere steder.

Bilag

Bilag 1

Tabel 10: Fordelingen af skoledistrikter og fodboldklubber/foreninger i de syv opdelte kommunalområder

Område	Skoledistrikter	Fodboldklubber
Sønderborg byområde	Ulkebøl Skole, Alssund-Skolen, Sønderkov-Skolen	Sønderborg Boldklub Sønderborg Fremad Sønderborg talentakademi Sønderborg Fb Ts Sønderborg 1884
Sydals	Hørup Centralskole, Lysabild Børneunivers	Hørup Ungdoms- & Idrætsforening Lysabild Skytte- & Gymnastikforening
Midtals	Augustenborg Skole, Fynshav Børneunivers	Midtals Idrætsforening Notmark Sogns Ungdomsforening
Nordals	Nordals Skolen, Nørreskov-Skolen	Nord-Als Boldklub Egen Ungdoms- & Idrætsforening Svenstrup Ungdomsforening Broballe Idrætsforening Holm FK
Dybbøl	Dybbøl-skolen, Nybøl Børneunivers, Nydamskolen	Dybbøl Idræts- og Ungdomsforening BNS
Gråsten-egnen	Gråsten Skole, Rinkenæs Skole	Gråsten Boldklub Kværs Boldklub
Broagerland	Broager Skole	Broager UI Skelde Gymnastikforening Egersund Kultur- og Idrætsforening

Tabellen viser fordelingen af skoledistrikter og fodboldklubber/foreninger i de syv opdelte områder i Sønderborg Kommune.

Bilag 2

Tabel 11: Fordelingen af den tilgængelige tid i hverdagen (pct.)

Anlæg	Årstal	Kl. 16.00-17.00	Kl. 17.00-18.00	Kl. 18.00-19.00	Kl. 19.00-20.00	Kl. 20.00-21.00	Kl. 21.00-22.00
Frøs Arena	2023 - 2024	100	100	100	100	80	80
	2024 - 2025	100	100	100	100	80	80
	2025 - 2026	80	100	100	100	100	80
Linak Arena	2024 - 2025	100	100	100	100	90	70
	2025 - 2026	100	100	100	100	90	40
Aarsbjerg	2022 - 2023	90	100	80	80	80	40
	2025 - 2026	60	100	90	80	50	45
Diamond-ten	2023 - 2024	20	70	80	60	30	0
	2024 - 2025	10	60	80	70	30	0
	2025 - 2026	10	70	80	80	30	0

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede tilgængelige tid i hverdagene der er tildelt på tværs af de fire anlæg (i pct.)

Litteraturliste

DBU Jylland (2025): *Fremtiden for kunstgræsbaner*. Præsentationer fra seminar i Silkeborg den 1. oktober 2025

Dines Jørgensen & Co (2023): *Udskiftning af kunstgræssystem – anlægsøkonomi*. Notat udarbejdet af Dines Jørgensen & Co. for Aarhus Kommune

Eske, M., Rask, S., & Storm, R. K. (2022). Idræt i Danmark under corona. Idrættens Analyseinstitut.

Europa Kommissionen (2023): *Forbud mod miljøskadeligt gummigranulat i kunstgræsbaner et skridt nærmere*. Europa Kommissionens repræsentation i Danmark

Herlev Kommune (2025): *Kategorisering af høringsvar fra den offentlige høring af udkast til §25 tilladelse og miljøkonsekvensrapport*. Forvaltningen, Herlev Kommune

Holm, C (2025): *Fremtidens kunstgræsbaner kræver nytænkning og samarbejde*. Artikel og præsentationer fra IFFD temadag om kunstgræsbaner den 23.oktober 2025 i Gladsaxe

Høyer-Kruse, J. (2013). *Kommunal planlægning af idrætsfaciliteter* (Doctoral dissertation, Forskningsenheden Bevægelse, Kultur og Samfund, Syddansk Universitet).

Høyer-Kruse, J., Iversen, E. B., & Forsberg, P. (2017). *Idrætsanlægs benyttelse og brugernes tilfredshed*. Idrættens Analyseinstitut.

Idrættens Branchedage. Konferenceoplæg fra bl.a. Carsten Sigvert WSP (Støj fra idrætsanlæg) og Jan Kruse, Dansk Sportsbelysning (fremtidens lyskilder til sportsbelysning).

Iversen, E. B., Ibsen, B., & Hansen, J. (2024). *Idrættens og civilsamfundets knaster: Social ulighed i sundhed og idrætsdeltagelse*. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund.

Miljøstyrelsen. Planlægning, drift og affaldshåndtering. Miljø- og Fødevareministeriet (2018).

Miljøstyrelsen (2025-1): *Vejledning fra Miljøstyrelsen. Støj fra idrætsanlæg*.

Miljøstyrelsen (2025-2): *Miljørapport over: - Vejledning om støj fra idrætsanlæg*. Miljøstyrelsen

Nielsen, C. G., & Forsberg, P. (2025). *Nøgletal i forvaltningen af idrætsområdet*. Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard M: Danskernes motions- og sportsvaner 2007 - nøgletal og tendenser. 2008. Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M., Petersen, F. J., Munch, C. A. H., & Andersen, R. (2024). *Danskernes motions- og sportsvaner 2024: Hovedrapport med fokus på udviklingstendenser*. Idrættens Analyseinstitut.

Rambøll (2007): *Kløvermarken. Miljøundersøgelser. Støj, belysning og kunstgræsbaner*. Københavns Kommune

Silkeborg Kommune. *Silkeborgbanen.dk*. Hjemmeside med løbende testresultater for svind af gummigranulat fra en kunstgræsbane på Søholt anlægget i Silkeborg. Silkeborg Kommune, DBU, WSP, Sweco, Teknologisk Institut

